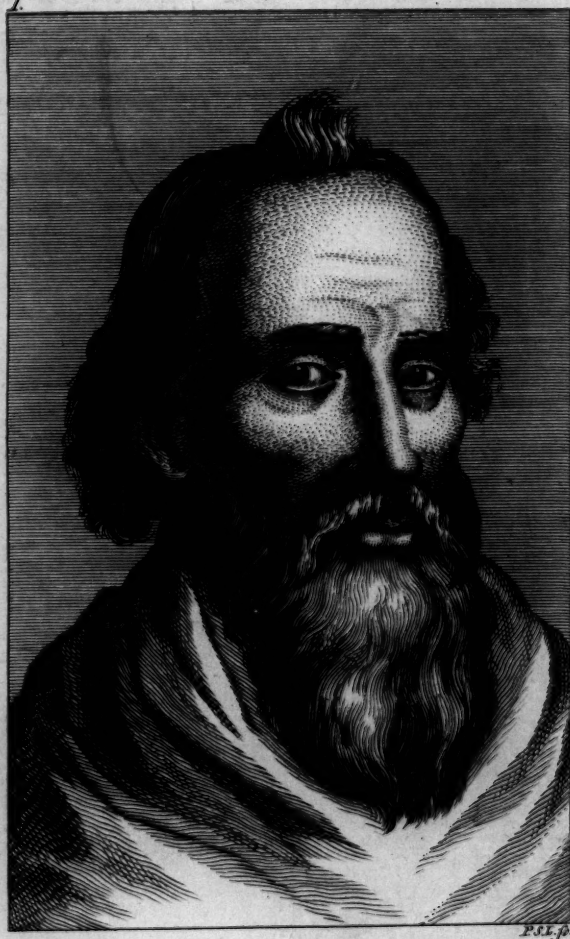
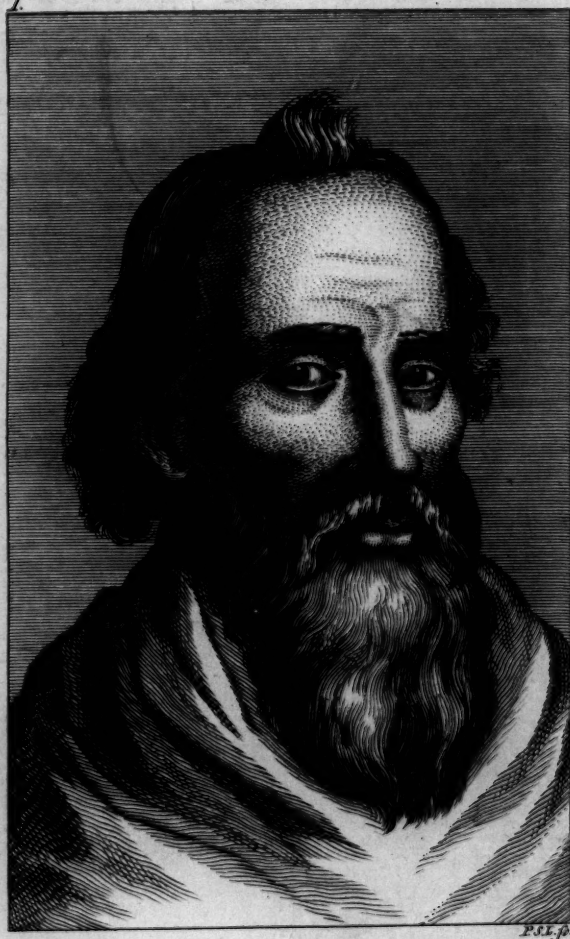

D. JUNII JUVENALIS K
ET
AULI PERSII FLACCI
SATYRÆ.

TABULIS ÆNEIS ILLUSTRAVIT,

ET

NOTAS VARIORUM SELECTAS,

SUASQUE ADDIDIT

G. S.

Monstro quod ipse tibi possis dare. —

JUV. SAT. X.

CANTABRIGIÆ.

Prostant venales Londini, apud GUL. SANDBY in Vico Fletano;
Cantabrigiæ, apud G. THURLBOURN & J. WOODYER.

M.DCC.LXIII.

STANLEY

1911

STANLEY

1911

STANLEY

1911

STANLEY

1911

STANLEY

1911

STANLEY

1911

STANLEY

1911

STANLEY

1911

D. Junii Juvenalis Aquinatis

V I T A.

AQUINATEM se ipse testatur Juvenalis, Satyra 3. v. 319. libertino quodam patre natum, alii duntaxat ab eo educatum referunt. Eruditus est a Frontone Grammatico; a Quinctiliano Rhetore etiam, ut volunt nonnulli. Certe hic de Juvenale dicitur loqui lib. 10. cap. 1. ubi Satyricos laudans Poetas, *Sunt clari hodie quoque, et qui olim nominabuntur.* Floruit sub Imperatoribus Domitiano, Nerva, Trajano, Hadriano etiam, ut ex Edit. Delph. Notis constabit.

J. Lipsius Epistolic. Quæst. Lib. 4. Epist. 20. *De Juvenalis ætate non ab re dubitatur*, inquit. Declamavit ad mediam fere ætatem, forensesque causas egit non sine laude et gloria. Postea ad Satyras componendas animum appulit. At in Paridem mimum versus quosdam non absurdos cum publicasset, Domitianum histrionis istius amantem haud leviter offendit. De his Sat. 7. 15, et 16. Illos igitur pudore et ira percitos de Juvenale amovendo cogitasse tradunt, atque sub honoris obtentu relegasse, præfectum nempe cohorti, quæ in Ægyptum mittebatur. Intellecta vero præfecturæ causa dicunt cum tædio et angore vitam finiisse illic fane octogenarium. Porro hæc neque vera omnia, nec falsa: Lipsio teste citato loco, ubi Ju-

D. Junii Juvenalis Vita.

venalem sub Domitiano exulasse non abnuit quidem, negat autem eo superstite mortuum; imo post ipsum Satyras aliquot scripsisse, colligit ex ejus Sat. 4. imprimisque ex ultimis versibus, vixisse ad Trajani, quin et Hadriani tempora, ostendit ex Sat. 6. v. 406. et seq. et Sat. 13. v. 17. atque Plinio Juniori, et Tacito supparem existimat.

Juvenalem sibi familiarem valde commendat Martialis Lib. 7. Epigramma. 23. et 90. item Lib. 12. Epigram. 18. Quod Epigramma, si Martialis, cum in Hispanis degeret, scripsit; mortuoque jam Domitiano: quæ quidem affirmat ibid. cit. Lips. hinc duo nobis patent: alterum, superstitem Domitiano fuisse Juvenalem, alterum, in Ægypto nequaquam obiisse, sed reversum inde Romam, ibique deinceps scriptitasse. Nam sic ait Martialis. Epigr. 18. Lib. 12. ad Juvenalem:

*Dum tu forsitan inquietus erras
Clamosa Juvenalis in Suburra,
Aut collem dominæ teris Dianæ;
Dum per limina te potentiorum
Sudatrix toga ventilat, &c.*

Cæterum omnibus Satyricis, ipsique Horatio præferendum Juvenalem scribit Jul. Scaliger; nihil autem verius ab eo scriptum Lipsius asseverat.

TABULARUM EXPLICATIO.

TAB. I. JUVENALIS. Ed. Holyday.

II. Fig. 1. Prærupta hic visitur longe rupes, cui ædificium impositum est è quadrato lapide, projectoque sinistro brachio, taurinum caput habens, cætera vero membra humana. Monstrum hoc Minotaurum refert a Minoe inclusum labyrintho; licet autem in veteribus nummis, ut in figura sequenti, Minotaurus corpore bubulo, et vultu tantum humano conspiciatur. Stosch. gem. tab. 51. Spectat Sat. 1. v. 53.

F. 2. Minotaurus in labyrintho conclusus. Mus. Flor. tom. 2. tab. 35. fig. 1. Spectat Sat. 1. v. 53.

F. 3. Capri ad craterem colludentes, pedesque anteriores jungere simul studentes. Mus. Flor. tom. 2. tab. 20. fig. 1. Spectat Sat. 1. v. 76.

F. 4. Harpocrates silentii deus. Mont. tom. 12. tab. 11. fig. 4. Spectat Sat. 1. v. 160. Sic et Ovidius,
Quique premit vocem, digitoque silentia suadet.

III. F. 1. Sponsæ et sponsi connubium. Additæ sunt literæ VT. FX. nimirum VTERE FELIX vel FELICITER, quæ adclamatio in nuptiis adhibebatur. Mus. Flor. tom. 2. tab. 16. fig. 3. Spectat Sat. 2. v. 119.

TABULARUM EXPLICATIO.

- F. 2. Hercules Antæum procul a tellure tenens. Polymet. pl. 19. fig. 1. Spectat Sat. 3. §. 89.
- F. 3. Gladiatores Samnites; ut ex indicio pinnarum in galeæ summitate patet. Erant alii gladiatores horum adversarii, et factionis diversæ, qui dicebantur *Pinnirapi*, quod *pinna* rapiant. Lucerna Sepulch. Bartolii. Spectat Sat. 3. §. 158.
- F. 4. Comædi duo. Personas cum ore immaniter hianti induunt. Mus. Flor. tom. 2. tab. 86. fig. 1. Spectat Sat. 3. §. 175.

IV. F. 1. Dea Egeria Numæ regis consilium; quæ spectari meretur qualem eam vel ipse Numa honoraverit simulachro, seu populo Romano genius quidam dictaverit. Exstat apud Palatium Farnes. Spectat Sat. 3. §. 12.

F. 2. Minerva. Gemma ex Thesaur. Branderburg. tom. 1. pag. 49. Spectat Sat. 3. §. 219. Spectat etiam Sat. 12. §. 4.

Par vellus dabitur pugnanti Gorgone Maura.
nam in scuto vel clypeo, Gorgonis Mauræ caput gestat Minerva.

F. 3. Fœmina manum tenens super mensam in lance carniæ, genus illud sacrificiorum demonstrat quæ *feralia* dicuntur. Ita dicta sunt *ab inferendis epulis*, i. e. a cibis ad mortuos et sepulchra ferendis, quibus indigere stulte credebant. Lucerna Sepulch. Bartolii. Spectat Sat. 5. §. 85.

TABULARUM EXPLICATIO.

V. F. 1. Figuras exhibet juxta turrim Ventorum. Spon. Spectat Sat. 5. §. 101. ob velocitatem, ventis pennæ adfiguntur, quos poetæ alatos fingunt.

F. 2. Fabulam dat notissimam Caci clave Herculis icti et occisi. Polymet. tab. 19. f. 2. Spectat Sat. 5. §. 125.

F. 3. Hercules, perempto dracone, aurea ferens poma. Polymet. Spectat Sat 5. §. 152.

VI. F. 1. Theatrorum cunei. Admiran. Rom. Antiq. tom. 2. Spectat Sat. 6. §. 61. *Cuneorum* nomen datum a forma; quia re ipsa scalarum directio talis, ut ab imo ordiens magis diffunderetur in altum, redderetque *cunei* formam.

F. 2. Gladiatores munitum habentes crus *sinistrum* parte anteriore. Vegetius reddit rationem quare ita armari fuerint soliti Velites; *quod certantes missilibus, sinistros pedes ante habere debent*. Lucerna Sepulch. Bellorii. Spectat Sat. 6. §. 255.

F. 3. Fœmina cum crine crebris cirris distincto. Stofchii Gem. fig. 33. Spectat Sat. 6. §. 502.

F. 4. Signum Ifiacum. In dextera basis parte serpens est ille qui in sacra Ifidis pompa deferebatur. Museum Odeschalc. Spectat Sat. 6. §. 537.

VII. F. 1. Sylvanus, cui præcipue pro pecorum valetudine et agrorum fertilitate porcus immolatur.

TABULARUM EXPLICATIO.

Ex marmore Rom. Gruter. Spectat Sat. 6. §. 446.

F. 2. Ova Castorum et delphinorum columnæ in Circo Maximo. Phalæ erant opificia lignea, et ova, machinæ ovata. Mont. tom. 6. pl. 159. Spectat Sat. 6. §. 589.

F. 3. Scriniarius cum libellis constrictis. Spon. Spectat Sat. 7. §. 107.

VIII. F. 1. Achilles a Chirone edoctus fidibus canere.

Chiron diademate cinctus est, et citharæ jugum quomodo tendendum, fidesque temperandæ sint, egregium adolescentem Achillem docet. Mus. Flor. tom. 2. pl. 25. fig. 2. Spectat Sat. 7. §. 210.

F. 2. Mercurius Terminalis. Hermæ erant cippi lapidei ad viarum discrimina indicanda erecti. Polymet. Spectat Sat. 8. §. 53.

F. 3. Victoria in biga. Stofschii Gem. fig. 41. Spectat Sat. 8. §. 63. Qui præmium in cursu assequebantur, id Victoriæ numini cujus imago in Circo visebatur, tribuebant, ideoque frequentes in gemmis bigæ cum Victoriâ insculptæ.

F. 4. Miles ad Centurionis flagellum expavescens. Num. gentis Didia. Spectat Sat. 8. §. 247.

IX. Retiarius cum secutore. Græv. Rom. Antiq. Spectat Sat. 8. §. 204.

X.

TABULARUM EXPLICATIO.

X.F.1. Ganymedes pocillator. Gronov. Græc. Ant. tom.

12. f. 110. Spectat Sat. 9. §. 47.

F. 2. Fœmina juxta aram coronam porrigens. Sepulch. Naf. Bartolii. Spectat Sat. 9. §. 138.

F. 3. Triumphans, in summo scipionis eburnei aquilam ferens. Græv. Rom. Antiq. tom. 9. Spectat Sat. 10. §. 43.

F. 4. Sponsus et sponsa; ille foliis coronatus, illa flammeo operta, quod erat novarum nuptarum velamentum. Ex nuptiis Aldrobandin. Admir. Rom. Antiq. Spectat Sat. 10. §. 333.

XI. F. 1. Romulus et Remus a Lupa educati. Clypei deæ Romæ insigne esse solet non modo caput Medusæ Gorgonis, verum etiam Lupa lactans Romulum et Remum. Mus. Flor. tom 2. tab. 54. fig. 1. Spectat Sat. 11. §. 104.

F. 2. Mars ad Iliam veniens. Num. Antonin. Pii. Spectat Sat. 11. §. 106. et seq. Cum verbum *penderis* diu frustra que Interpretes vexarit, hic nummus facile illud dilucidat; neque opus est ut *perderis* in ejus locum admittatur.

F. 3. Sus triginta fuculos enixa, quod protenderit factum *triginta* annis, ut Lavinienfes condiderint oppidum *Albam*. Mus. Flor. tom. 2. tab. 53. fig. 4. Spectat Sat. 12. §. 74.

F. 4. Portus Ostiensis. Spectat Sat. 12. §. 75. et seq. et est

TABULARUM EXPLICATIO.

est num. Neron; sed Portum Ostiensem sub Claudio ædificatum testantur omnes, nec aliud meritum Neronis fertur quam quod Statuam suam addiderit.

XII. F. 1. Elephas turrin gestans. Potteri Archæol. Græc. Spectat Sat. 12. §. 110.

F. 2. Saturnus cum falce. Montfauc. tom. 11. tab. 2. Spectat Sat. 13. §. 39.

F. 3. Diogenes in dolio quod non ardet quia fictile est. Spon. Spectat. Sat. 14. §. 308.

F. 4. Prometheus, qui face ad radios solis furtim accensa hominem animaverit igne cœlesti. Tenet una manu flammam cœlestem, altera, cœlum superne monstrat et originem nostram. Lucerna Sepulch. Bellorii. Spectat Sat. 15. §. 85.

TABULARUM EXPLICATIO Ad PERSIUM.

TAB. XIII. AULUS PERSIUS FLACCUS.

XIV.F. 1. Furorem exprimit, atque hic caput Penthei Echionis filii representatur. Spon. Spectat Sat. 1. v. 100. Hanc fabulam sic narrat Horatius,

Et caput abscissum demens cum portat Agave.

F. 2. Serpentes duo aram munientes. Golz. numism. tom. 4. tab. 4. Spectat Sat. 1. v. 113. Angues apud veteres pro Geniis locorum erant habiti semper. Virgil. Æneid. 5. post ambitiosam serpentis descriptionem, subit inde,

*Incertus, Geniumne loci, famulumne parentis
Esse putet.*

F. 3. Jupiter multum barbatus. Mus. Flor. tom. 2. tab. 3. Spectat Sat. 2. v. 28. apud Juven. Sat. 4. v. 103.

— facile est barbato imponere regi.

F. 4. Puer bullam gestans. Spon. Spectat Sat. 5. v. 31.

XV.F. 1. Umbonem exhibet qui pars illa togæ fuit qui ad pectus exibat in tumorem. Græv. Rom. Ant. tom. 6. Spectat Sat. 5. v. 33.

F. 2.

TABULARUM EXPLICATIO.

F. 2. Tessera frumentaria, signum, quo exhibito, unusquisque frumentum pro portione accipiebat a principe. Erat autem tessera hospitalis. Gronov. Græc. Ant. tom. 9. Spectat Sat. 5. §. 74.

F. 3. Figura pueri strigili lavantem abstergens. Montfauc. tom. 6. Spectat Sat. 5. §. 126.

F. 4. Imaginem in prora navis delineatam exhibet, cujus distinctio navi nomen indebat. Column. Trajan. Spectat Sat. 6. §. 30. Sic Virgil.

— *aurato fulgebat Apolline puppis.*

Et. Sil. Ital.

Numen erat celsæ puppis vicina Dione.

atque ita navi Alexandrinæ qua D. Paulus ex insula Mytilene Syracusam vehebatur, *Castorum* insigne erat. Act. Apost. Cap. 28. com. 12.

D. JUNII

-
a
.
.
.

II.

P. S. L. fa

D. JUNII JUVENALIS
S A T Y R Æ.

S A T Y R A I.

Semper ego auditor tantum? nunquamne reponam,
Vexatus toties rauci Theseide Codri?

Impune ergo mihi recitaverit ille togatas,
Hic elegos? impune diem consumpserit ingens
Telephus? aut, summi plena jam margine libri, 5
Scriptus et in tergo, necdum finitus, Orestes?

Nota magis nulli domus est sua, quam mihi lucus
Martis, et Æoliis vicinum rupibus antrum
Vulcani. Quid agant venti; quas torqueat umbras
Æacus; unde alius furtivæ devehat aurum 10
Pelliculæ; quantas jaculetur Monychus ornos;
Frontonis platani, convulsaque marmora clamant
Semper, et affiduo ruptæ lectore columnæ.
Exspectes eadem a summo minimoque poëta.

Et nos ergo manum ferulæ subduximus, et nos 15
Consilium dedimus Syllæ, privatus ut altum
Dormiret? Stulta est clementia, cum tot ubique
Vatibus occurras, perituræ parcere chartæ.

A

Cur

Cur tamen hoc libeat potius decurrere campo,
 Per quem magnus equos Auruncæ flexit alumnus, 20
 Si vacat, et placidi rationem admittitis, edam.
 Cum tener uxorem ducat spado; Mævia Tuscum
 Figat aprum, et nuda teneat venabula mamma;
 Patricios omnes opibus cum provocet unus,
 Quo tondente gravis juveni mihi barba sonabat; 25
 Cum pars Niliacæ plebis, cum verna Canopi
 Crispinus, Tyrias humero revocante lacernas,
 Ventilet æstivum digitis sudantibus aurum,
 Nec sufferre queat majoris pondera gemmæ;
 Difficile est Satyram non scribere. Nam quis iniquæ
 Tam patiens urbis, tam ferreus, ut teneat se? 31
 Caufidici nova cum veniat lectica Mathonis
 Plena ipso; post hunc magni delator amici,
 Et cito rapturus de nobilitate comesa
 Quod superest; quem Massa timet; quem munere palpat
 Carus, et a trepido Thymele summissa Latino: 36
 Cum te summoveant, qui testamenta merentur
 Noctibus, in cælum quos evehit, optima summi
 Nunc via processus, vetulæ vesica beatæ.
 Unciolam Proculeius habet, sed Gillo deuncem: 40
 Partes quisque suas ad mensuram inguinis hæres
 Accipiat, sane mercedem sanguinis, et sic
 Palleat, ut nudis preffit qui calcibus anguem,

Aut

Aut Lugdunensem Rhetor dicturus ad aram.

Quid referam, quanta ficcum jecur ardeat ira, 45

Cum populum gregibus comitum premat hic spoliator

Pupilli prostantis? et hic damnatus inani

Judicio, quid enim salvis infamia nummis?

Exul ab octava Marius bibit, et fruitur Dîs

Iratis: at tu victrix provincia ploras. 50

Hæc ego non credam Venusina digna lucerna?

Hæc ego non agitem? sed quid magis Heracleas,

Aut Diomedæas, aut mugitum Labyrinthi,

Et mare percussum puero, fabrumque volantem?

Cum leno accipiat mœchi bona, si capiendi 55

Jus nullum uxori, doctus spectare lacunar,

Doctus et ad calicem vigilanti stertere naso:

Cum fas esse putet curam sperare cohortis

Qui bona donavit præsepibus, et caret omni

Majorum censu, dum pervolat axe citato 60

Flaminiam: puer Automedon nam lora tenebat,

Ipse lacernatæ cum se jactaret amicæ.

Nonne libet medio ceras implere capaces

Quadrivio; cum jam sexta cervice feratur,

Hinc atque inde patens, ac nuda pene cathedra, 65

Et multum referens de Mecænate supino

Signator falso, qui se lautum atque beatum

Exiguis tabulis et gemma fecerat uda?

Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum
 Porrectura viro miscet fitiente rubetam, 70
 Instituitque rudes melior Locusta propinquas,
 Per famam et populum nigros efferre maritos.
 Aude aliquid brevibus Gyaris et carcere dignum,
 Si vis esse aliquis : Probitas laudatur, et alget.
 Criminibus debent hortos, prætoria, mensas, 75
 Argentum vetus, et stantem extra pocula caprum.
 Quem patitur dormire nurûs corruptor avaræ ;
 Quem sponsæ turpes, et prætextatus adulter ?
 Si natura negat, facit indignatio versum,
 Qualemcunque potest : quales ego, vel Cluvienus. 80
 Ex quo Deucalion, nimbis tollentibus æquor,
 Navigio montem ascendit, sortesque poposcit,
 Paulatimque anima caluerunt mollia faxes,
 Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas :
 Quicquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
 Gaudia, discursus, nostri est farrago libelli. 86
 Et quando uberior vitiorum copia ? quando
 Major avaritiæ patuit sinus ? alea quando
 Hos animos ? neque enim oculis comitantibus itur
 Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca. 90
 Prælia quanta illic dispensatore videbis
 Armigero ! simplexne furor sestertia centum
 Perdere, et horrenti tunicam non reddere servo ?

Quis

Quis totidem erexit villas? quis fercula septem
Secreto cœnavit avus? nunc sportula primo 95
Limine parva sedet, turbæ rapienda togatæ.

Ille tamen faciem prius inspicit, et trepidat, ne
Suppositus venias, ac falso nomine poscas.

Agnitus accipies: jubet a præcone vocari

Ipsos Trojugenas: nam vexant limen et ipsi 100

Nobiscum. Da prætori, da deinde tribuno.

Sed libertinus prior est: prior, inquit, ego adsum.

Cur timeam? dubitemve locum defendere; quamvis

Natus ad Euphratem, molles quod in aure fenestræ

Arguerint, licet ipse negem? sed quinque tabernæ 105

Quadringenta parant. Quid confert purpura major

Optandum, si Laurenti custodit in agro

Conductas Corvinus oves? ego possideo plus

Pallante, et Licinis. Exspectent ergo Tribuni;

Vincant divitiæ; sacro nec cedat honori 110

Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis.

Quandoquidem inter nos sanctissima divitiarum

Majestas: etsi, funesta Pecunia, templo

Nondum habitas, nullas nummorum ereximus aras,

Ut colitur Pax, atque Fides, Victoria, Virtus, 115

Quæque salutato crepitat Concordia nido.

Sed cum summus honor finito computet anno,

Sportula quid referat, quantum rationibus addat;

Quid facient comites, quibus hinc toga, calceus hinc est,
 Et panis, fumusque domi? densissima centum 120
 Quadrantes lectica petit, sequiturque maritum
 Languida, vel prægnans, et circumducitur, uxor.
 Hic petit absenti, nota jam callidus arte,
 Ostendens vacuam, et clausam pro conjuge fellam.
 Galla mea est, inquit; citius dimitte: moraris? 125
 Profer Galla caput. Noli vexare, quiescit.

Ipse dies pulcro distinguitur ordine rerum:
 Sportula, deinde forum, jurisque peritus Apollo,
 Atque triumphales, inter quas ausus habere
 Nescio quis titulos Ægyptius, atque Arabarches, 130
 Cujus ad effigiem non tantum mejere fas est.
 Vestibulis abeunt veteres, lassique clientes,
 Votaque deponunt, quanquam longissima, cœnæ,
 Spes homini: caules miseris, atque ignis emendus.
 Optima silvarum interea, pelagique vorabit 135
 Rex horum, vacuisque toris tantum ipse jacebit.
 Nam de tot pulchris, et latis orbibus, et tam
 Antiquis, una comedunt patrimonia mensa.
 Nullus jam parasitus erit: sed quis feret istas
 Luxuriæ sordes? quanta est gula, quæ sibi totos 140
 Ponit apros, animal propter convivia natum?
 Pœna tamen præsens, cum tu deponis amictus
 Turgidus, et crudum pavonem in balnea portas.

Hinc

Hinc subitæ mortes, atque intestata senectus.
 It nova, nec tristis, per cunctas fabula cœnas : 145
 Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
 Nil erit ulterius, quod nostris moribus addat
 Posteritas : eadem cupient facientque minores.
 Omne in præcipiti vitium stetit. Utere velis,
 Totos pande sinus. Dicas hîc forsitan, unde 150
 Ingenium par materiæ ? unde illa priorum
 Scribendi quodcumque animo flagrante liberet
 Simplicitas, cujus non audeo dicere nomen ?
 Quid refert dictis ignoscat Mucius, an non ?
 Pone Tigellinum, tæda lucebis in illa, 155
 Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
 Et latum media sulcum deducit arena.
 Qui dedit ergo tribus patruis aconita, vehetur
 Pensilibus plumis, atque illinc despiciet nos ?
 Cum veniet contra, digito compefce labellum : 160
 Accusator erit, qui verbum dixerit, hic est.
 Securus licet Æneam, Rutulumque ferocem
 Committas : nulli gravis est percussus Achilles ;
 Aut multum quæsitus Hylas, urnamque secutus.
 Ense velut stricto quoties Lucilius ardens 165
 Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens est
 Criminibus, tacita sudant præcordia culpa.
 Inde iræ, et lacrymæ. Tecum prius ergo voluta

Hæc animo ante tubas : galeatum sero duelli
 Pœnitet. Experiar, quid concedatur in illos, 170
 Quorum Flaminia tegitur cinis, atque Latina.

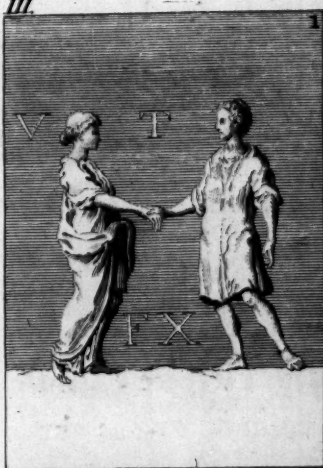
SATYRA II.

ULtra Sauromatas fugere hinc libet, et glaciale
 Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,
 Qui Curios simulant, et Bacchanalia vivunt,
 Indocti primum : quanquam plena omnia gypso
 Chryssippi invenies : nam perfectissimus horum est, 5
 Si quis Aristotelem similem, vel Pittacon, emit,
 Et jubet archetypos pluteum servare Cleanthas.
 Fronti nulla fides. Quis enim non vicus abundat
 Tristibus obscœnis ? castigas turpia, cum sis
 Inter Socraticos notissima fossa cinædos. 10
 Hispida membra quidem, et duræ per brachia setæ
 Promittunt atrocem animum : sed podice lævi
 Cæduntur tumidæ, medico ridente, mariscæ.
 Rarus sermo illis, et magna libido tacendi,
 Atque supercilio brevior coma. Verius ergo, 15
 Et magis ingenue Peribomius : hunc ego fatis
 Imputo, qui vultu morbum, incessuque fatetur.
 Horum simplicitas miserabilis ; his furor ipse
 Dat veniam : sed peiores, qui talia verbis

Her-

socraticos

III.

F.S.L.

Herculis invadunt, et de virtute locuti 20
 Clunem agitant: ego te ceventem, Sexte, verebor,
 Infamis Varillus ait? quo deterior te?
 Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.
 Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
 Quis cœlum terris non misceat, et mare cœlo, 25
 Si fur displiceat Verri, homicida Miloni?
 Clodius accuset mœchos, Catilina Cethegum?
 In tabulam Syllæ si dicant discipuli tres?
 Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
 Concubitu: qui tunc leges revocabat amaras 30
 Omnibus, atque ipsis Veneri Martique timendas,
 Cum tot abortivis fœcundam Julia vulvam
 Solveret, et patruo similes effunderit offas?
 Nonne igitur jure ac merito vitia ultima fîctos
 Contemnunt Scauros, et castigata remordent? 35
 Non tulit ex illis torvum Laronia quendam
 Clamantem toties: ubi nunc lex Julia? dormis?
 Atque ita subridens: felicia tempora, quæ te
 Moribus opponunt: habeat jam Roma pudorem.
 Tertius e cœlo cecidit Cato. Sed tamen unde 40
 Hæc emis, hirsuto spirant opobalsama collo
 Quæ tibi? ne pudeat dominum monstrare tabernæ,
 Quod si vexantur leges, ac jura, citari
 Ante omnes debet Scantinia. Respice primum

Et

Et scrutare viros; faciunt hi plura; sed illos 45
 Defendit numerus, junctæque umbone phalanges.
 Magna inter molles concordia. Non erit ullum
 Exemplum in nostro tam detestabile sexu.
 Tædia non lambit Cluviam, nec Flora Catullum:
 Hippo subit juvenes, et morbo pallet utroque. 50
 Numquid nos agimus causas, civilia jura
 Novimus, aut ullo strepitu fora vestra movemus?
 Luctantur paucae, comedunt coliphia paucae.
 Vos lanam trahitis, calathisque peracta refertis
 Vellera: vos tenui prægnantem stamine fusum 55
 Penelope melius, levius torquetis Arachne,
 Horrida quale facit recidens in codice pellex.

Notum est, cur solo tabulas impleverit Hister
 Liberto; dederit vivus cur multa puellæ.
 Dives erit, magno quæ dormit tertia lecto. 60
 Tu nube, atque tace: donant arcana cylindros.
 De nobis post hæc tristis sententia fertur.
 Dat veniam corvis, vexat censura columbas.
 Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem
 Stoïcidæ. Quid enim falsi Laronia? sed quid 65
 Non facient alii, cum tu multitia sumas,
 Cretice, et hanc vestem populo mirante perores
 In Proculas, et Pollineas? est mœcha Fabulla?
 Damnetur si vis; etiam Carfinia. Talem

Non

Non fumet damnata togam. Sed Julius ardet,
 Æstuo. Nudus agas, minus est infania turpis.
 En habitum, quo te leges ac jura ferentem
 Vulneribus crudis populus modo victor, et illud
 Montanum positis audiret vulgus aratris.
 Quid ? non proclames, in corpore judicis ista
 Si videas ? quæro, an deceant multitia testem ?
 Acer, et indomitus, libertatisque magister
 Cretice, pelluces. Dedit hanc contagio labem,
 Et dabit in plures : sicut grex totus in agris
 Unius scabie cadit, et porrigine porci ;
 Uvaeque conspecta livorem ducit ab uva.
 Fœdus hoc aliquid quandoque audebis amictu :
 Nemo repente fuit turpissimus. Accipient te
 Paulatim, qui longa domi redimicula sumunt
 Frontibus, et toto posuere monilia collo,
 Atque Bonam teneræ placant abdomine porcæ,
 Et magno cratere Deam : sed more sinistro
 Exagitata procul non intrat scæmina limen.
 Solis ara Deæ maribus patet ! Ite profanæ !
 Clamatur : nullo gemit hic tibicina cornu.
 Talia secreta coluerunt Orgia tæda
 Cecropiam soliti Baptæ lassare Cotytto.
 Ille supercilium madida fuligine tactum
 Obliqua producit acu, pingitque tremantes

Attol-

Attollens oculos : vitreo bibit ille Priapo, 95
 Reticulumque comis auratum ingentibus implet
 Cærulea indutus scutulata, aut galbina rafa;
 Et per Junonem domini jurante ministro.
 Ille tenet speculum pathici gestamen Othonis,
 Actoris Aurunci spoliū; quo se ille videbat 100
 Armatum, cum jam tolli vexilla juberet.
 Res memoranda novis annalibus, atque recenti
 Historia, speculum civilis farcina belli.
 Nimirum summi ducis est occidere Galbam,
 Et curare cutem summi constantia civis; 105
 Bebriaci in campo spoliū affectare Palatī,
 Et pressum in facie digitis extendere panem;
 Quod nec in Assyrio pharetrata Semiramis orbe,
 Mœsta nec Aëtiaca fecit Cleopatra carina.
 Hic nullus verbis pudor, aut reverentia mensæ. 110
 Hic turpis Cybeles, et fracta voce loquendi
 Libertas, et crine senex fanaticus albo
 Sacrorum antistes, rarum ac memorabile magni
 Gutturis exemplum, conducendusque magister.
 Quid tamen exspectant, Phrygio quos tempus erat jam
 More supervacuam cultris abscindere carnem? 116
 Quadringenta dedit Gracchus sestertia, dotem
 Cornicini; five hic recto cantaverat ære.
 Signatæ tabulæ; dictum, FELICITER! ingens

Cœna fedet ; gremio jacuit nova nupta mariti. 120

O proceres, cenfore opus est, an haruspice, nobis ?

Scilicet horreret, majoraque monstra putares,

Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum ?

Segmenta, et longos habitus, et flammea fumit,

Arcano qui sacra ferens nutantia loro 125

Sudavit clypeis ancilibus. O pater urbis,

Unde nefas tantum Latiis pastoribus ? unde

Hæc tetigit, Gradive, tuos urtica nepotes ?

Traditur ecce viro clarus genere, atque opibus vir :

Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas, 130

Nec quereris patri ? vade ergo, et cede severi

Jugeribus campi, quem negligis. Officium cras

Primo sole mihi peragendum in valle Quirini.

Quæ causa officii ? quid quæris ? nubit amicus,

Nec multos adhibet. Liceat modo vivere ; fient, 135

Fient ista palam, cupient et in acta referri.

Interea tormentum ingens nubentibus hæret,

Quod nequeunt parere, et partu retinere maritos.

Sed melius, quod nil animis in corpora juris

Natura indulget. Steriles moriuntur, et illis 140

Turgida non prodest condita pyxide Lyde ;

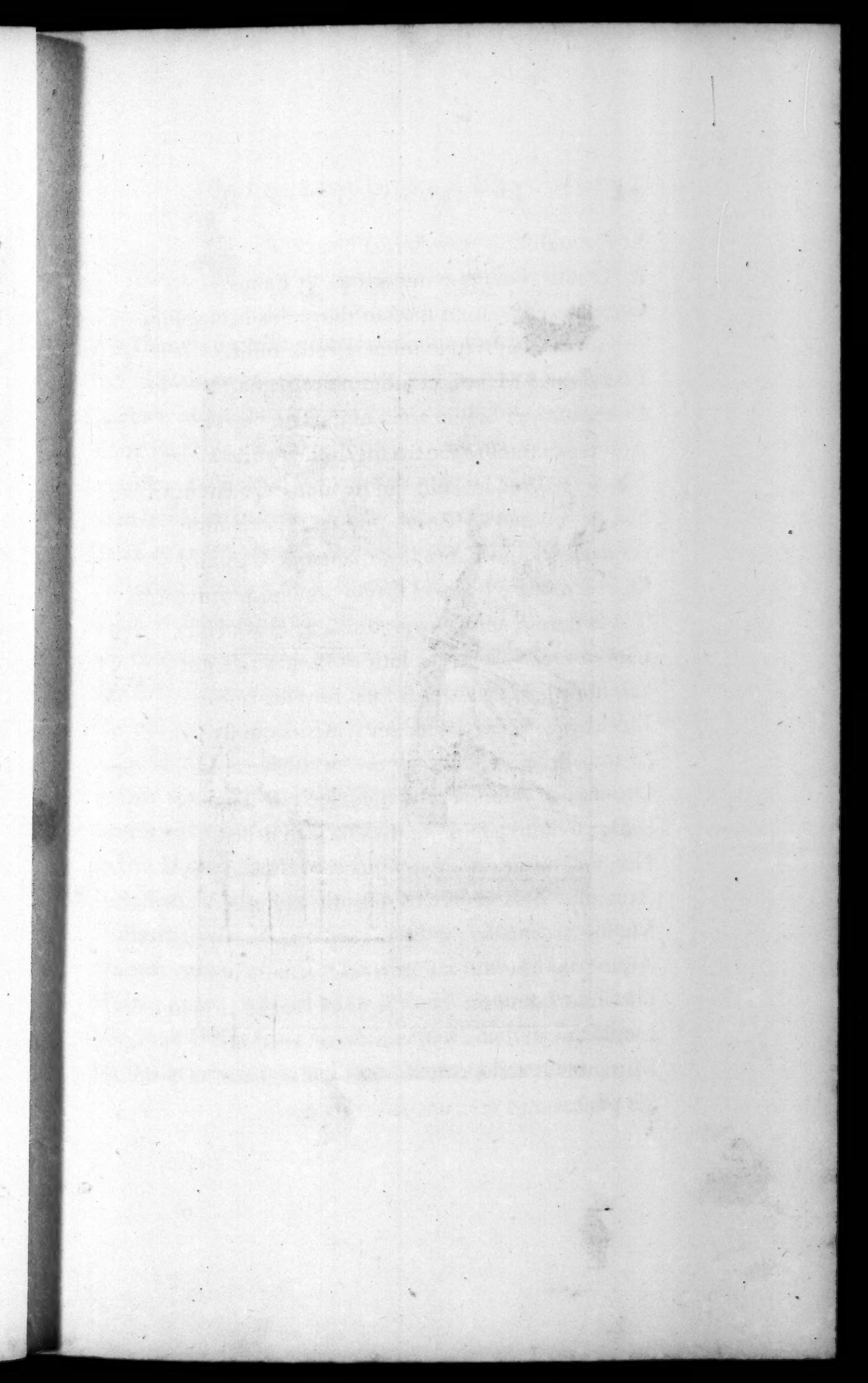
Nec prodest agili palmas præbere Luperco.

Vicit et hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi,

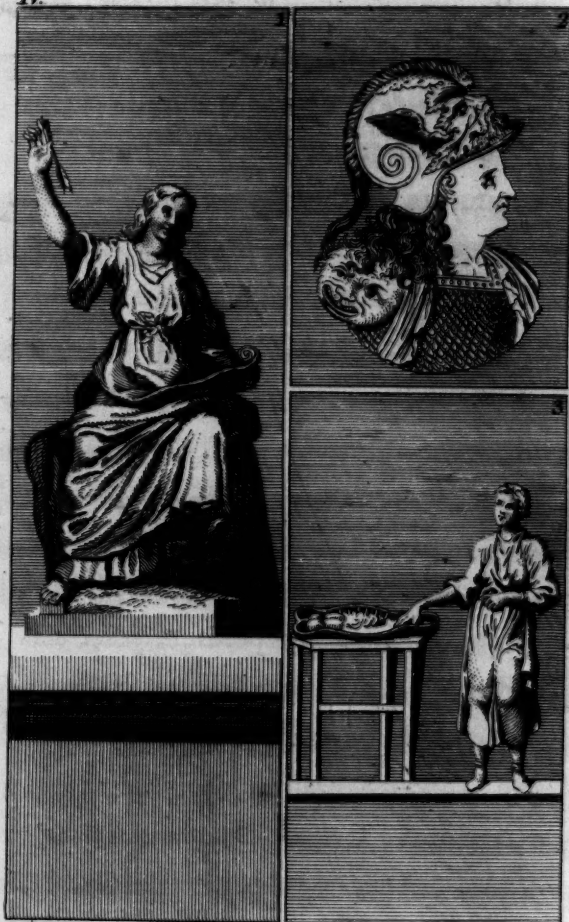
Lustravitque fuga mediam gladiator arenam,

Et

Et Capitolinis generosior, et Marcellis, 145
 Et Catulis, Paulique minoribus, et Fabiis, et
 Omnibus ad podium spectantibus : his licet ipsum
 Admoveas, cujus tunc munere retia misit.
 Esse aliquos Manes, et subterranea regna,
 Et contum, et Stygio ranas in gurgite nigras, 150
 Atque una transire vadum tot millia cymba,
 Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lavantur.
 Sed tu vera puta. Curius quid sentit, et ambo
 Scipiadae ? quid Fabricius, manesque Camilli ?
 Quid Cremeræ legio, et Cannis consumpta juvenus,
 Tot bellorum animæ ; quoties hinc talis ad illos 156
 Umbra venit ? cuperent lustrari, si qua darentur
 Sulphura cum tædis, et si foret humida laurus.
 Illuc, heu ! miseri traducimur. Arma quidem ultra
 Littora Jubernæ promovimus, et modo captas 160
 Orcadas, ac minima contentos nocte Britannos :
 Sed quæ nunc populi fiunt victoris in urbe,
 Non faciunt illi, quos vicimus : et tamen unus
 Armenius Zalates cunctis narratur ephebis
 Mollior ardenti sese indulgisse tribuno. 165
 Aspice quid faciant commercia : venerat obses.
 Hic fiunt homines. Nam si mora longior urbem
 Indulset pueris, non unquam deerit amator :
 Mittentur braccæ, cultelli, fræna, flagellum.
 Sic prætextatos referunt Artaxata mores. 170

IV

P. S. L. A.

SATYRA III.

QUAMVIS digressu veteris confusus amici,
 Laudo tamen vacuis quod sedem figere Cumis
 Destinet, atque unum civem donare Sibyllæ.
 Janua Baiarum est, et gratum littus amœni
 Secessus. Ego vel Prochytam præpono Suburæ. 5
 Nam quid tam miserum, tam solum vidimus, ut non
 Deterius credas horrere incendia, lapsus
 Tectorum assiduos, ac mille pericula sævæ
 Urbis, et Augusto recitantes mense poëtas?
 Sed dum tota domus rheda componitur una, 10
 Substitit ad veteres arcus, madidamque Capenam;
 Hic ubi nocturnæ Numa constituebat amicæ.
 Nunc sacri fontis nemus, et delubra locantur
 Judæis, quorum cophinus fœnumque, supellex.
 Omnis enim populo mercedem pendere jussa est 15
 Arbor, et ejectis mendicat silva camœnis.
 In vallem Ægeriæ descendimus, et speluncas
 Dissimiles veris. Quanto præstantius esset
 Numen aquæ, viridi si margine clauderet undas
 Herba, nec ingenuum violarent marmora tophum? 20
 Hic tunc Umbritius: Quando artibus, inquit, honestis
 Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,

Res

Res hodie minor est, here quam fuit, ac eadem cras
 Deteret exiguis aliquid; proponimus illuc
 Ire, fatigatas ubi Dædalus exuit alas : 25
 Dum nova canities, dum prima, et recta senectus,
 Dum superest Lachesi quod torqueat, et pedibus me
 Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.
 Cedamus patriâ : vivant Arturius istic,
 Et Catulus : maneant qui nigrum in candida vertunt,
 Quis facile est ædem conducere, flumina, portus, 31
 Siccandam eluviam, portandum ad busta cadaver,
 Et præbere caput domina venale sub hasta.
 Quondam hî cornicines, et municipalis arenæ
 Perpetui comites, notæque per oppida buccæ, 35
 Munera nunc edunt, et verso pollice vulgi
 Quemlibet occidunt populariter : inde reversi
 Conducunt foricas. Et cur non omnia ? Cum sint
 Quales ex humili magna ad fastigia rerum
 Extollit, quoties voluit Fortuna joculari. 40
 Quid Romæ faciam ? mentiri nescio : librum,
 Si malus est, nequeo laudare, et poscere : motus
 Astrorum ignoro : funus promittere patris
 Nec volo, nec possum : ranarum viscera numquam
 Inspexi : ferre ad nuptam, quæ mittit adulter, 45
 Quæ mandat, nôrunt alii : me nemo ministro
 Fur erit ; atque ideo nulli comes exeo, tanquam

Man-

Mancus, et extinctæ corpus non utile dextræ.

Quis nunc diligitur, nisi conscius, et cui fervens

Æstuat occultis animus semperque tacendis? 50

Nil tibi se debere putat, nil conferet unquam,

Participem qui te secreti fecit honesti.

Carus erit Verri, qui Verrem, tempore quo vult,

Accusare potest. Tanti tibi non sit opaci

Omnis arena Tagi, quodque in mare volvitur aurum,

Ut somno careas, ponendaque præmia sumas 56

Tristis, et a magno semper timearis amico.

Quæ nunc divitibus gens acceptissima nostris,

Et quos præcipue fugiam, properabo fateri,

Nec pudor obstabit: non possum ferre, Quirites, 60

Græcam urbem, quamvis quæta portio fæcis Achææ?

Jampridem Syrus in Tiberim defluxit Orontes,

Et linguam, et mores, et cum tibicine chordas

Obliquas, necnon gentilia tympana secum

Vexit, et ad Circum jussas prostare puellas. 65

Ite, quibus grata est picta lupa barbara mitra.

Rusticus ille tuus sumit trechedipna, Quirine,

Et ceromatico fert niceteria collo.

Hic alta Sicyone, ast hic Amydone relicta,

Hic Andro, ille Samo, hic Trallibus, aut Alabandis, 70

Esquilias, dictumque petunt a vimine collem,

Viscera magnarum domuum, dominique futuri.

Ingenium velox, audacia perdita, sermo
 Promptus, et Isæo torrentior. Ede quid illum
 Esse putes? quemvis hominem secum attulit ad nos:
 Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes, 76
 Augur, schœnobates, medicus, magus, omnia novit.
 Græculus esuriens, in cœlum, jufferis, ibit.
 Ad summam non Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax,
 Qui sumpsit pennas, mediis sed natus Athenis. 80
 Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
 Signabit, fultusque toro meliore recumbet,
 Advectus Romam, quo pruna et coctona vento?
 Usque adeo nihil est, quod nostra infantia cœlum
 Hausit Aventini, bacca nutrita Sabina? 85
 Quid, quod adulandi gens prudentissima laudat
 Sermonem indocti, faciem deformis amici;
 Et longum invalidi collum cervicibus æquat
 Herculis, Antæum procul a tellure tenentis?
 Miratur vocem angustam, qua deterius nec 90
 Ille sonat, quo mordetur gallina marito.
 Hæc eadem licet et nobis laudare: sed illis
 Creditur. An melior cum Thaida sustinet, aut cum
 Uxorem comœdus agit, vel Dorida nullo
 Cultam palliolo? mulier nempe ipsa videtur, 95
 Non persona loqui: vacua et plana omnia dicas
 Infra ventriculum, et tenui distantia rima.

Nec

Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic
Aut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hæmo.

Natio comæda est. Rides? majore cachinno 100

Concutitur: flet, si lacrymas conspexit amici,

Nec dolet: igniculum brumæ si tempore poscas,

Accipit endromidem: si dixeris, æstuo, fudat.

Non sumus ergo pares: melior, qui semper, et omni

Nocte dieque potest alienum sumere vultum, 105

A facie jactare manus, laudare paratus,

Si bene ructavit, si rectum minxit amicus,

Si trulla inverfo crepitum dedit aurea fundo.

Præterea sanctum nihil est, et ab inguine tutum:

Non matrona laris, non filia virgo, neque ipse 110

Sponsus lævis adhuc, non filius ante pudicus.

Horum si nihil est, aviam resupinat amici.

Scire volunt secreta domus, atque inde timeri.

Et quoniam cœpit Græcorum mentio, transi

Gymnasia, atque audi facinus majoris abollæ. 115

Stoïcus occidit Baream, delator amicum,

Discipulumque senex, ripa nutritus in illa,

Ad quam Gorgonei delapsa est pinna caballi.

Non est Romano cuiquam locus hic, ubi regnat

Protogenes aliquis, vel Diphilus, aut Erimanthus:

Qui gentis vitio, nunquam partitur amicum, 121

Solus habet. Nam cum facilem stillavit in aurem

Exiguum de naturæ patriæque veneno,
 Limine summoveor: perierunt tempora longi
 Servitii: nusquam minor est jactura clientis. 125
 Quod porro officium, ne nobis blandiar, aut quod
 Pauperis hic meritum; si curet nocte togatus
 Currere, cum prætor lictorem impellat, et ire
 Præcipitem jubeat dudum vigilantibus orbis,
 Ne prior Albinam, aut Modiam collega salutet? 130
 Divitis hic servi claudit latus ingenuorum
 Filius; alter enim, quantum in legione tribuni
 Accipiunt, donat Calvinæ, vel Catienæ,
 Ut semel atque iterum super illam palpitet: at tu
 Cum tibi vestiti facies scorti placet, hæres, 135
 Et dubitas alta Chionem deducere sella.
 Da testem Romæ tam sanctum, quam fuit hospes
 Numinis Idæi: procedat vel Numa, vel qui
 Servavit trepidam flagranti ex æde Minervam.
 Protinus ad censum; de moribus ultima fiet 140
 Quæstio: quos pascit fervos? quot possidet agri
 Jugera? quam multa magnaue paropside cœnat?
 Quantum quisque sua nummorum servat in arca,
 Tantum habet et fidei: jures licet et Samothracum,
 Et nostrorum aras; contemnere fulmina pauper 145
 Creditur, atque Deos, Dîs ignoscentibus ipsis.
 Quid, quod materiam præbet causasque jocosum

Om-

Omnibus hic idem, si fœda et scissa lacerna,
 Si toga fordidula est, et rupta calceus alter
 Pelle patet; vel si, consuto, vulnere, crassum 150
 Atque recens linum ostendit non una cicatrix?
 Nil habet infelix paupertas durius in se,
 Quam quod ridiculos homines facit. Exeat, inquit,
 Si pudor est, et de pulvino furgat equestri,
 Cujus res legi non sufficit, et sedeant hic 155
 Lenonum pueri quocunque in fornice nati.
 Hic plaudat nitidi præconis filius inter
 Pinnirapi cultos juvenes, juvenesque lanistæ.
 Sic libitum vano, qui nos distinxit, Othoni. 159
 Quis gener hic placuit censu minor, atque puellæ
 Sarcinulis impar? quis pauper scribitur hæres?
 Quando in concilio est Ædilibus? agmine facto
 Debuerant olim tenues migrasse Quirites.
 Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
 Res angusta domi: sed Romæ durior illis 165
 Conatus: magno hospitium miserabile, magno
 Servorum ventres, et frugi cœnula magno.
 Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negavit
 Translatus subito ad Marfos, mensamque Sabellam,
 Contentusque illic Veneto duroque cucullo. 170
 Pars magna Italiæ est, si verum admittimus, in qua
 Nemo togam sumit nisi mortuus. Ipsa dierum

Festorum herboſo colitur ſiquando theatro
 Majeſtas, tandemque redit ad pulpita notum
 Exodium, cum perſonæ pallentis hiatum 175
 In gremio matris formidat ruſticus infans :
 Æquales habitus illic, ſimileſque videbis
 Orcheſtram, et populum : clari velamen honoris,
 Sufficiunt tunicæ ſummis Ædilibus albæ.
 Hic ultra vires habitus nitor ; hic aliquid plus, 180
 Quam ſatis eſt ; interdum aliena ſumitur arca.
 Commune id vitium eſt : hic vivimus ambitioſa
 Paupertate omnes. Quid te moror ? omnia Romæ
 Cum pretio. Quid das, ut Coſſum aliquando ſalutes ?
 Ut te reſpiciat clauſo Veiento labello ? 185
 Ille metit barbam, crinem hic deponit amati :
 Plena domus libis venalibus. Accipe, et illud
 Fermentum tibi habe : præſtare tributa clientes
 Cogimur, et cultis augere peculia ſervis.
 Quis timet, aut timuit gelida Præneste ruinam, 190
 Aut poſitis nemoroſa inter juga Volſiniis, aut
 Simplicibus Gabiis, aut proni Tiburis arce ?
 Nos urbem colimus tenui tibicine fultam
 Magna parte ſui : nam ſic labentibus obſtat
 Villicus, et veteris rimæ contextit hiatum ; 195
 Securos pendente jubet dormire ruina.
 Vivendum eſt illic, ubi nulla incendia, nulli

Nocte metus. Jam poscit aquam, jam frivola transfert
Ucalegon; tabulata tibi jam tertia fumant.

Tu nescis. Nam si gradibus trepidatur ab imis, 200

Ultimus ardebit, quem tegula sola tuetur

A pluvia, molles ubi reddunt ova columbæ.

Lectus erat Codro Procula minor, urceoli sex,

Ornamentum abaci; necnon et parvulus infra

Cantharus, et recubans sub eodem marmore Chiron:

Jamque vetus Græcos servabat cista libellos, 206

Et divina Opici rodebant carmina mures.

Nil habuit Codrus: quis enim negat? et tamen illud

Perdedit infelix totum nil: ultimus autem

Ærumnæ cumulus, quod nudum, et frustra rogantem

Nemo cibo, nemo hospitio, tectoque juvabit. 211

Si magna Asturici cecidit domus, horrida mater,

Pullati proceres, differt vadimonia prætor:

Tunc gemimus casus urbis, tunc odimus ignem.

Ardet adhuc, et jam accurrit qui marmora donet;

Conferat impensas. Hic nuda, et candida signa; 216

Hic aliquid præclarum Euphranoris, et Polycleti,

Hic Asianorum vetera ornamenta Deorum.

Hic libros dabit, et forulos, mediamque Minervam;

Hic modium argenti: meliora, ac plura reponit 220

Perficus orbis lautissimus, et merito jam

Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.

Si potes avelli Circensibus, optima Soræ,
Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur,
Quanti nunc tenebras unum conducis in annum! 225
Hortulus, hic, puteusque brevis, nec recte movendus,
In tenues plantas facili diffunditur haustu.
Vive bidentis amans, et culti villicus horti,
Unde epulum possis centum dare Pythagoræis.
Est aliquid quocunque loco, quocunque recessu, 230
Unius sese dominum fecisse lacertæ.
Plurimus hic æger moritur vigilando; sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus, et hærens
Ardenti stomacho. Nam quæ meritoria somnum
Admittunt? magnis opibus dormitur in urbe. 235
Inde caput morbi: rhedarum transitus arcto
Vicorum inflexu, et stantis convicia mandræ
Eripiunt somnum Druso, vitulisque marinis.
Si vocat officium, turba cedente vehetur
Dives, et ingenti curret super ora Liburno, 240
Atque obiter leget, aut scribet, vel dormiet intus:
Namque facit somnum clausa lectica fenestra.
Ante tamen veniet: nobis properantibus obstat
Unda prior: magno populus premit agmine lumbos
Qui sequitur: ferit hic cubito, ferit affere duro 245
Alter; at hic tignum capiti incutit, ille metretam:
Pinguia crura luto, planta mox undique magna

Calcor, et in digito clavus mihi militis hæret.
 Nonne vides, quanto celebretur sportula fumo?
 Centum convivæ; sequitur sua quemque culina.
 Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res 251
 Impositas capiti, quas recto vertice portat
 Servulus infelix, et cursu ventilat ignem.
 Scinduntur tunicæ sartæ; modo longa coruscat
 Sarraco veniente abies, atque altera pinum 255
 Plaustra vehunt, nutant alte, populoque minantur.
 Nam si procubuit, qui saxa Ligustica portat
 Axis, et eversum fudit super agmina montem,
 Quid supereſt de corporibus? quis membra, quis ossa
 Invenit? obtritum vulgi perit omne cadaver, 260
 More animæ. Domus interea ſecura patellas
 Jam lavat, et bucca foculum excitat, et ſonat unctis
 Strigilibus, et pleno componit lintea gutto.
 Hæc inter pueros varie properantur: at ille
 Jam ſedet in ripa, tetrumque novitius horret 265
 Porthmea, nec ſperat cœnoſi gurgitis alnum
 Infelix, nec habet, quem porrigat, ore trientem.
 Reſpice nunc alia, ac diverſa pericula noctis.
 Quod ſpatium teſtis ſublimibus, unde cerebrum
 Teſta ferit, quoties rimofa, et curta fenestris 270
 Vaſa cadunt; quanto percuffum pondere ſignent,
 Et lædant filicem. Poſſis ignayus haberi,

Et

Et subiti casus improvidus, ad cœnam si
 Intestatus eas, adeo tot fata, quot illa
 Nocte patent vigiles, te prætereunte, fenestræ. 275
 Ergo optes, votumque feras miserabile tecum,
 Ut sint contentæ patulas effundere pelves.
 Ebrius ac petulans, qui nullum forte cecidit,
 Dat pœnas; noctem patitur lugentis amicū
 Pelidæ, cubat in faciem, mox deinde supinus. 280
 Ergo non aliter poterit dormire: quibusdam
 Somnum rixa facit: sed quamvis improbus annis,
 Atque mero fervens, cavet hunc, quem coccina læna
 Vitari jubet, et comitum longissimus ordo;
 Multum præterea flammæ, et ænea lampas: 285
 Me, quem luna solet deducere vel breve lumen
 Candelæ, cujus dispenso et tempero filum,
 Contemnit. Miserræ cognosce procœmia rixæ:
 Si rixa est, ubi tu pulsas, ego vapulo tantum.
 Stat contra, strisque jubet, parere necesse est. 290
 Nam quid agas, cum te furiosus cogat, et idem
 Fortior? unde venis? exclamat: cujus aceto,
 Cujus conche tumes? quis tecum fœtile porrum
 Sutor et elixi vervecis labra comedit?
 Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem. 295
 Ede ubi consistas: in qua te quæro profeucha?
 Dicere si tentes aliquid, tacitusve recedas,

Tantundem est : feriunt pariter : vadimonia deinde
 Irati faciunt. Libertas pauperis hæc est ;
 Pulsatus rogat, et pugnīs concisus adorat, 300
 Ut liceat paucis cum dentibus inde reverti.

Nec tamen hoc tantum metuas : nam qui spoliēt te
 Non deerit, clausis domibus, postquam omnis ubique
 Fixa catenatæ filuit compago tabernæ.

Interdum et ferro subitus grassator agit rem, 305
 Armato quoties tutæ custode tenentur
 Et Pomptina palus, et Gallinaria pinus.

Sic inde huc omnes, tanquam ad vivaria, currunt.

Qua fornace graves, qua non incude, catenæ ?
 Maximus in vinclis ferri modus, ut timeas, ne 310
 Vomer deficiat, ne marræ, et farcula defint.

Felices proavorum atavos, felicia dicas
 Sæcula, quæ quondam sub regibus atque tribunis
 Viderunt uno contentam carcere Romam.

His alias poteram, et plures subnectere causas : 315
 Sed jumenta vocant, et sol inclinat ; eundum est.

Nam mihi commota jamdudum mulio virga
 Innuīt : ergo vale nostri memor ; et quoties te
 Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
 Me quoque ad Elvinam Cererem, vestramque Dianam
 Convelle a Cumis : Satyrarum ego, nī pudet illas, 321
 Adjutor gelidos veniam caligatus in agros.

SATYRA * IV.

ECce iterum Crispinus; et est mihi sæpe vocandus
 Ad partes, monstrum nulla virtute redemptum
 A vitiis, æger, solaque libidine fortis :
 Delicias viduæ tantum aspernatur adulter.
 Quid refert igitur quantis jumenta fatiget 5
 Porticibus, quanta nemorum vectetur in umbra,
 Jugera quot vicina foro, quas emerit ædes ?
 Nemo malus felix, minime corruptor, et idem
 Incestus, cum quo nuper vittata jacebat
 Sanguine adhuc vivo terram subitura sacerdos. 10
 Sed nunc de factis levioribus : et tamen alter
 Si fecisset idem, caderet sub iudice morum.
 Nam quod turpe bonis, Titio Seioque, decebat
 Crispinum. Quid agas, cum dira et fœdior omni
 Crimine persona est ? mullum sex millibus emit, 15
 Æquantem sane paribus sestertia libris,
 Ut perhibent, qui de magnis majora loquuntur.
 Consilium laudo artificis, si munere tanto
 Præcipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi.
 Est ratio ulterior, magnæ si misit amicæ, 20
 Quæ vehitur clauso latis specularibus antro.
 Nil tale exspectes : emit sibi. Multa videmus,
 Quæ miser et frugi non fecit Apicius : hoc tu

Suc-

Succinctus patria quondam Crispine papyro.
 Hoc pretium squamæ ? potuit fortasse minoris 25
 Piscator, quam piscis emi. Provincia tanti
 Vendit agros ; sed majores Apulia vendit.
 Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus
 Induperatorem, cum tot sestertia, partem
 Exiguam, et modicæ sumptam de margine cœnæ,
 Purpureus magni ructaret scurra Palatî ; 31
 Jam princeps equitum, magna qui voce solebat
 Vendere municipales fracta de merce filuros !
 Incipe Calliope, licet hic confidere : non est
 Cantandum ; res vera agitur, narrate puellæ 35
 Pierides ; profit mihi vos dixisse puellas.
 Cum jam semianimum laceraret Flavius orbem
 Ultimus, et calvo serviret Roma Neroni,
 Incidit Adriaci spatium admirabile rhombi, 39
 Ante domum Veneris, quam Dorica sustinet Ancon,
 Implevitque sinus : neque enim minor hæserat illis,
 Quos operit glacies Mæotica, ruptaque tandem
 Solibus effundit torpentis ad ostia Ponti
 Desidia tardos, et longo frigore pingues.
 Destinât hoc monstrum cymbæ linique magister 45
 Pontifici summo. Quis enim proponere talem,
 Aut emere auderet, cum plena et littora multo
 Delatore forent ? dispersi protinus algæ

In-

Inquisitores agerent cum remige nudo ;
 Non dubitaturi fugitivum dicere piscem, 50
 Depastumque diu vivaria Cæsaris, inde
 Elapsum, veterem ad dominum debere reverti.
 Si quid Palphurio, si credimus Armillato,
 Quicquid conspicuum, pulchrumque ex æquore toto,
 Res fisci est, ubicunque natat : donabitur ergo, 55
 Ne pereat. Jam letifero cedente pruinis
 Autumno, jam quartanam sperantibus ægris,
 Stridebat deformis hyems, prædamque recentem
 Servabat : tamen hic properat, velut urgeat auster.
 Utque lacus superant, ubi quanquam diruta, servat 60
 Ignem Trojanum, et Vestam colit Alba minorem,
 Obstitit intranti miratrix turba parumper ;
 Ut cessit, facili patuerunt cardine valvæ.
 Exclusi expectant admissa obsonia patres.
 Itur ad Atridem. Tum Picens, accipe, dixit, 65
 Privatis majora focis : genialis agatur
 Iste dies ; propera stomachum laxare saginis,
 Et tua servatum consume in sæcula rhombum.
 Ipse capi voluit. Quid apertius ? et tamen illi
 Surgebant cristæ. Nihil est, quod credere de se 70
 Non possit, cum laudatur dîs æqua potestas.
 Sed deerat pisci patinæ mensura. Vocantur
 Ergo in concilium procures, quos oderat ille ;

In

In quorum facie miseræ, magnæque sedebat
 Pallor amicitiae. Primus, clamante Liburno, 75
 Currite, jam sedit, rapta properabat abolla
 Pegasus, attonitæ positus modo villicus urbi.
 Anne aliud tunc præfecti? quorum optimus, atque
 Interpres legum sanctissimus; omnia quanquam
 Temporibus diris tractanda putabat inermi 80
 Justitia. Venit et Crispi jucunda senectus,
 Cujus erant mores, qualis facundia; mite
 Ingenium. Maria, ac terras, populosque regenti
 Quis comes utilior, si clade, et peste sub illa
 Sævitiâ damnare, et honestum afferre liceret 85
 Consilium? sed quid violentius aure tyranni,
 Cum quo de pluviis, aut æstibus, aut nimboſo
 Vere locuturi fatum pendebat amici?
 Ille igitur nunquam direxit brachia contra
 Torrentem; nec civis erat, qui libera posset 90
 Verba animi proferre, et vitam impendere vero.
 Sic multas hyemes, atque octogesima vidit
 Solstitia; his armis, illa quoque tutus in aula.
 Proximus ejusdem properabat Acilius ævi
 Cum juvene, indigno quem mors tam sæva maneret,
 Et domini gladiis tam festinata: sed olim 96
 Prodigio par est cum nobilitate senectus:
 Unde fit, ut malim fraterculus esse gigantis.

Pro-

Profuit ergo nihil misero, quod cominus urfos
 Figebat Numidas, Albana nudus arena 100
 Venator. Quis enim jam non intelligat artes
 Patricias? quis priscum illud miretur acumen,
 Brute tuum? facile est barbato imponere regi.
 Nec melior vultu, quamvis ignobilis, ibat
 Rubrius, offensæ veteris reus, atque tacendæ; 105
 Et tamen improbior Satyram scribente cinædo.
 Montani quoque venter adest abdomine tardus:
 Et matutino sudans Crispinus amomo,
 Quantum vix redolent duo funera. Sævior illo
 Pompeius tenui jugulos aperire susurro: 110
 Et qui vulturibus servabat viscera Dacis
 Fuscus, marmorea meditatus prælia villa:
 Et cum mortifero prudens Veiento Catullo,
 Qui numquam visæ flagrabat amore puellæ:
 Grande, et conspicuum nostro quoque tempore monstrum!
 Cæcus, adulator, dirusque a ponte satelles, 116
 Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes,
 Blandaue devexæ jactaret basia rhedæ.
 Nemo magis rhombum stupuit: nam plurima dixit
 In lævum conversus: at illi dextra jacebat 120
 Bellua: sic pugnas Cilicis laudabat et ictus,
 Et pegma, et pueros inde ad velaria raptos.
 Non cedit Veiento: sed ut fanaticus œstro

Per-

Percussus, Bellona, tuo divinat ; et ingens
 Omen habes, inquit, magni, clarique triumphi. 125
 Regem aliquem capies, aut de temone Britanno
 Excidet Arviragus : peregrina est bellua. Cernis
 Erectas in terga fudes ? hoc defuit unum
 Fabricio, patriam ut rhombi memoraret, et annos.
 Quidnam igitur censes ? conciditur ? absit ab illo 130
 Dedecus hoc, Montanus ait ; testa alta paretur,
 Quæ tenui muro spatiosum colligat orbem.
 Debetur magnus patinæ subitusque Prometheus.
 Argillam, atque rotam citius properate : sed ex hoc
 Tempore jam, Cæsar, figuli tua castra sequantur. 135
 Vicit digna viro sententia : noverat ille
 Luxuriam imperii veterem, noctesque Neronis
 Jam medias, aliamque famem, cum pulmo Falerno
 Arderet. Nulli major fuit usus edendi
 Tempestate mea. Circæis nata forent, an 140
 Lucrinum ad saxum, Rutupinove edita fundo
 Ostrea, callebat primo deprendere morfu :
 Et semel aspecti litus dicebat echini.
 Surgitur, et misso procures exire jubentur
 Concilio, quos Albanam dux magnus in arcem 145
 Traxerat attonitos, et festinare coactos,
 Tanquam de Cattis aliquid, torvisque Sicambriis
 Dicturus ; tanquam diversis partibus orbis

Anxia præcipiti venisset epistola penna.

Atque utinam his potius nugis tota illa dedisset 150

Tempora sævitæ, claras quibus abstulit urbi

Illustresque animas, impune et vindice nullo.

Sed periit, postquam cerdonibus esse timendus

Cœperat ; hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

SATYRA V.

SI te propositi nondum pudet, atque eadem est mens,
Ut bona summa putes aliena vivere quadra ;

Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas

Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset,

Quamvis jurato metuam tibi credere testi. 5

Ventre nihil novi frugalius : hoc tamen ipsum

Defecisse puta, quod inani sufficit alvo.

Nulla crepido vacat ? nusquam pons, et tegetis pars

Dimidia brevior ? tantine injuria cænæ ?

Tam jejuna fames ; cum possis honestius illic 10

Et tremere, et sordes farris mordere canini ?

Primo fige loco, quod tu discumbere jussus

Mercedem solidam veterum capis officiorum.

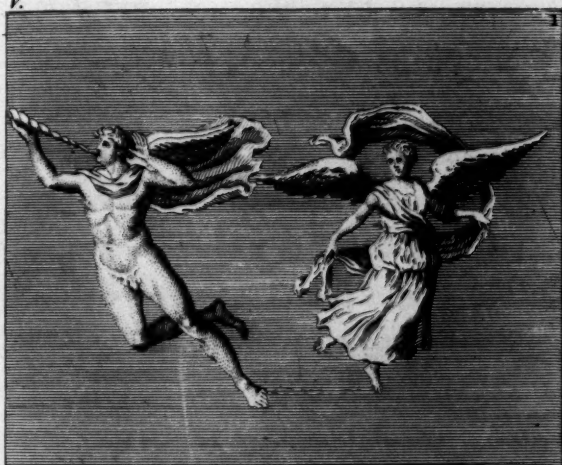
Fructus amicitiae magnæ, cibus : imputat hunc rex,

Et quamvis rarum, tamen imputat. Ergo duos post 15

Si libuit menses neglectum adhibere clientem,

Ter-

V.

Tertia ne vacuo cessaret culcita lecto,
 Una finus ait. Votorum summa : quid ultra
 Quæris? habet Trebius, propter quod rumpere somnum
 Debeat, et ligulas dimittere, sollicitus, ne 20
 Tota salutatrix jam turba peregerit orbem
 Sideribus dubiis, aut illo tempore, quo se
 Frigida circumagunt pigri farraca Boötæ.
 Qualis cœna tamen? vinum, quod succida nolit
 Lana pati : de conviva Corybanta videbis. 25
 Jurgia proludunt ; sed mox et pocula torques
 Saucius, et rubra deterges vulnera mappa ;
 Inter vos quoties, libertorumque cohortem
 Pugna Saguntina fervet commissa lagena :
 Ipse capillato diffusum consule potat, 30
 Calcatamque tenet bellis socialibus uvam,
 Cardiaci numquam cyathum missurus amico.
 Cras bibet Albanis aliquid de montibus, aut de
 Setinis, cujus patriam, titulumque senectus
 Delevit multa veteris fuligine testæ : 35
 Quale coronati Thrasea Helvidiusque bibebant,
 Brutorum, et Cæsaris natalibus. Ipse capaces
 Heliadum crustas et inæquales beryllo
 Virro tenet phialas : tibi non committitur aurum :
 Vel, si quando datur, custos affixus ibidem, 40
 Qui numeret gemmas, unguesque observet acutos.

Da veniam : præclara illic laudatur iaspis :
 Nam Virro, ut multi, gemmas ad pocula transfert
 A digitis, quas in vaginæ fronte solebat
 Ponere zelotypo juvenis prælatus Hiarbæ. 45
 Tu Beneventani futoris nomen habentem
 Siccabis calicem nasorum quatuor, ac jam
 Quassatum, et rupto poscentem sulfura vitro.
 Si stomachus domini fervet vinoque, ciboque,
 Frigidior Geticis petitur decocta pruinis. 50
 Non eadem vobis poni modo vina querebar ;
 Vos aliam potatis aquam : tibi pocula curfor
 Gætulus dabit, aut nigri manus offea Mauri,
 Et cui per mediam nolis occurrere noctem,
 Clivosæ veheris dum per monumenta Latinæ. 55
 Flos Asiæ ante ipsum, pretio majore paratus
 Quam fuit et Tulli census pugnacis, et Anci :
 Et, ne te teneam, Romanorum omnia regum
 Frivola. Quod cum ita sit, tu Gætulum Ganymedem
 Respice, cum sities : nescit tot millibus emptus 60
 Pauperibus miscere puer : sed forma, sed ætas
 Digna supercilio. Quando ad te pervenit ille ?
 Quando vocatus adest calidæ, gelidæque minister ?
 Quippe indignatur veteri parere clienti, 64
 Quodque aliquid poscas, et quod, se stante, recumbas.
 Maxima quæque domus servis est plena superbis.

Ecce

Ecce alius quanto porrexit murmure panem
 Vix fractum, solidæ jam mucida frustra farinæ,
 Quæ genuinum agitent, non admittentia morsum.
 Sed tener et niveus, mollique filigine factus 70
 Servatur domino. Dextram cohibere memento,
 Salva sit artoptæ reverentia. Finge tamen te
 Improbulum; superest illic qui ponere cogat.
 Vin' tu consuetis audax conviva canistris
 Impleri, panisque tui novisse colorem? 75
 Scilicet hoc fuerat, propter quod, sæpe relicta
 Conjuge, per montem adversum, gelidasque cucurri
 Esquillas, fremeret sæva cum grandine vernus
 Jupiter, et multo stillaret pænula nimbo!
 Aspice, quam longo distendat pectore lancem, 80
 Quæ fertur domino, squilla; et quibus undique septa
 Asparagis, qua despiciat convivia cauda,
 Cum venit excelsi manibus sublata ministri.
 Sed tibi dimidio constrictus cammarus ovo
 Ponitur, exigua feralis cœna patella. 85
 Ipse Venafrano piscem perfundit: at hic, qui
 Pallidus offertur misero tibi caulis, olebit
 Laternam: illud enim vestris datur alveolis, quod
 Canna Micipsarum prora subvexit acuta:
 Propter quod Romæ cum Boccare nemo lavatur; 90
 Quod tutos etiam facit a serpentibus Afros.

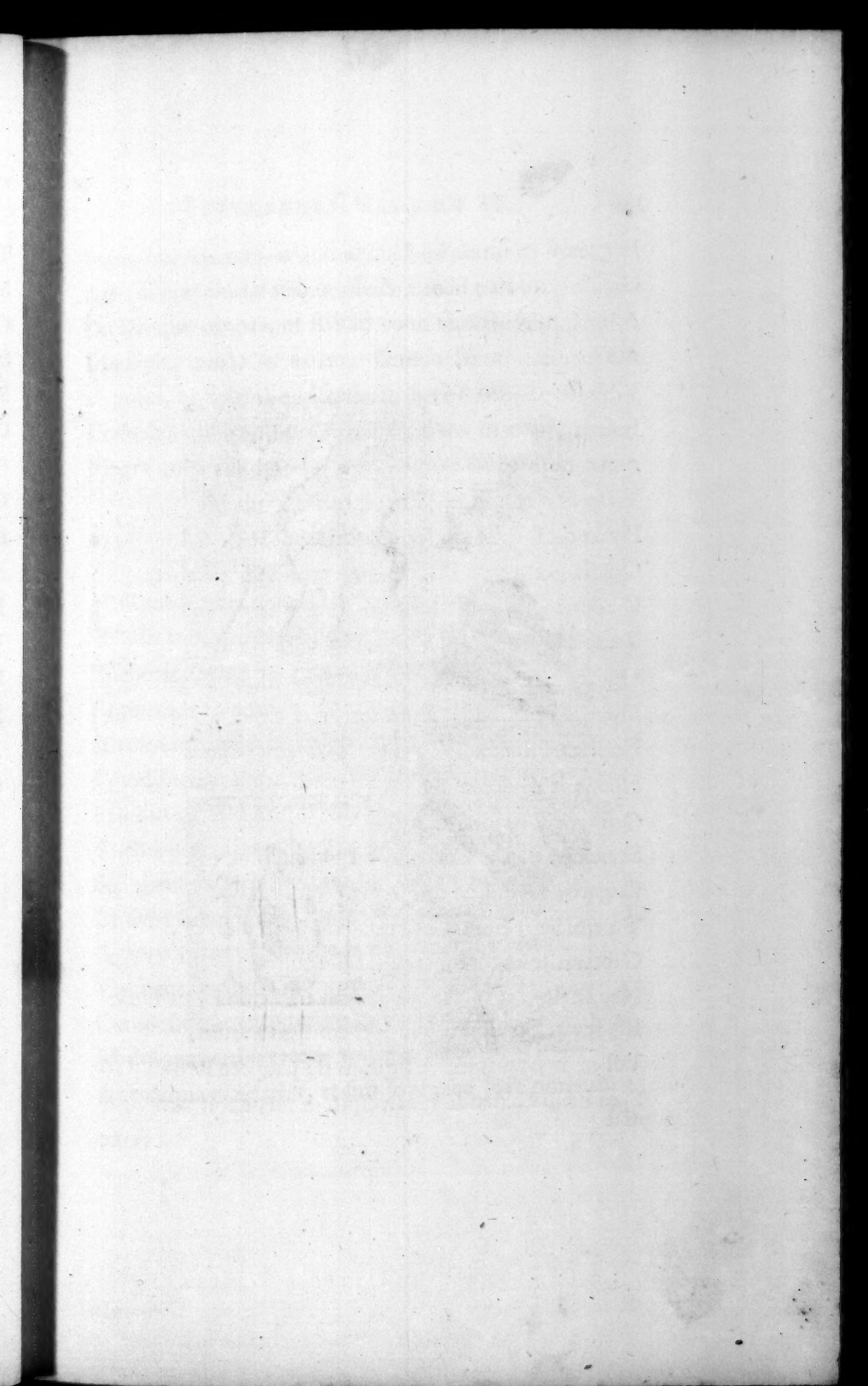
Mullus erit domino, quem misit Corfica, vel quem
 Taurominitanæ rupes, quando omne peractum est,
 Et jam defecit nostrum mare; dum gula sævit,
 Retibus assiduis penitus scrutante macello 95
 Proxima; nec patitur Tyrrhenum crescere piscem.
 Instruit ergo focum provincia: sumitur illinc
 Quod captator emat Lenas, Aurelia vendat.
 Virroni muræna datur, quæ maxima venit
 Gurgite de Siculo: nam, dum se continet Auster, 100
 Dum sedet, et ficcit madidas in carcere pennas,
 Contemnunt mediam temeraria lina Charybdim.
 Vos anguilla manet longæ cognata colubræ,
 Aut glacie aspersus maculis Tiberinus, et ipse
 Vernula riparum pinguis torrente cloaca, 105
 Et solitus mediæ cryptam penetrare Suburæ.
 Ipsi pauca velim, facilem si præbeat aurem:
 Nemo petit, modicis quæ mittebantur amicis
 A Seneca; quæ Piso bonus, quæ Cotta solebat
 Largiri: namque et titulis, et fascibus olim 110
 Major habebatur donandi gloria: solum
 Poscimus, ut cœnes civiliter. Hoc face, et esto,
 Esto, ut nunc multi, dives tibi, pauper amicis.
 Anseris ante ipsum magni jecur, anseribus par
 Altilis, et flavi dignus ferro Meleagri 115
 Fumat aper: post hunc radentur tubera, si ver

Tunc

Tunc erit, et facient optata tonitrua cœnas
 Majores: tibi habe frumentum, Alledius inquit,
 O Libye; disjunge boves, dum tubera mittas.
 Structorem interea, ne qua indignatio desit, 120
 Saltantem spectes, et chironomonta volanti
 Cultello, donec peragat dictata magistri
 Omnia: nec minimo sane discrimine refert,
 Quo gestu lepores, et quo gallina secetur.
 Ducêris planta, velut ictus ab Hercule Cacus; 125
 Et ponere foris, si quid tentaveris unquam
 Hiscere, tanquam habeas tria nomina. Quando propinat
 Virro tibi, sumitque tuis contacta labellis
 Pocula? quis vestrûm temerarius usque adeo, quis
 Perditus, ut dicat regi, bibe? plurima sunt quæ 130
 Non audent homines pertusa dicere læna.
 Quadringenta tibi si quis Deus, aut similis Dîs
 Et melior fatis donaret homuncio; quantus
 Ex nihilo fieres, quantus Virronis amicus!
 Da Trebio, pone ad Trebium: vis, frater, ab istis 135
 Ilibus? O nummi, vobis hunc præstat honorem:
 Vos estis fratres. Dominus tamen, et domini rex,
 Si vis tu fieri, nullus tibi parvulus aula
 Luserit Æneas, nec filia dulcior illo.
 Jucundum et carum sterilis facit uxor amicum. 140
 Sed tua nunc Mycale pariat licet, et pueros tres

In gremium patris fundat simul, ipse loquaci
 Gaudebit nido, viridem thoraca jubebit
 Afferri, minimasque nuces, affemque rogatum,
 Ad mensam quoties parasitus venerit infans. 145
 Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
 Boletus domino ; sed qualem Claudius edit
 Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit.
 Virro sibi et reliquis Virronibus illa jubebit
 Poma dari, quorum solo pascaris odore ; 150
 Qualia perpetuus Phæacum Autumnus habebat,
 Credere quæ possis surrepta sororibus Afris.
 Tu scabie frueris mali, quod in aggere rodit
 Qui tegitur parma, et galea, metuensque flagelli
 Discit ab hirsuta jaculum torquere capella. 155
 Forsitan impensæ Virronem parcere credas :
 Hoc agit ut doleas : nam quæ comœdia, mimus
 Quis melior plorante gula ? ergo omnia fiunt,
 Si nescis, ut per lacrymas effundere bilem
 Cogaris, pressoque diu stridere molari. 160
 Tu tibi liber homo, et regis conviva videris ;
 Captum te nidore suæ putat ille culinæ :
 Nec male conjectat : quis enim tam nudus, ut illum
 Bis ferat, Etruscum puero si contigit aurum,
 Vel nodus tantum, et fignum de paupere loro ? 165
 Spes bene cœnandi vos decipit. Ecce, dabit jam

Seme-

VII.

F.S.L.

Semefum leporem, atque aliquid de clunibus apri.

Ad nos jam veniet minor altilis : inde parato,

Intactoque omnes, et stricto pane tacetis.

Ille sapit, qui te sic utitur. Omnia ferre

170

Si potes, et debes ; pulsandum vertice raso

Præbebis quandoque caput, nec dura timebis

Flagra pati, his epulis, et tali dignus amico.

SATYRA VI.

CRedo pudicitiam Saturno rege moratam

In terris visamque diu ; cum frigida parvas

Præberet spelunca domos, ignemque, laremque,

Et pecus, et dominos, communi clauderet umbra :

Silvestrem montana torum cum sterneret uxor

5

Frondebis, et culmo, vicinarumque ferarum

Pellibus : haud similis tibi, Cynthia, nec tibi, cujus

Turbavit nitidos extinctus passer ocellos :

Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,

Et sæpe horridior glandem ructante marito.

10

Quippe aliter tunc orbe novo, cœloque recenti

Vivebant homines ; qui, rupto robore nati,

Compositique luto nullos habuere parentes.

Multa pudicitiae veteris vestigia forsân,

Aut aliqua extiterint, et sub Jove ; sed Jove nondum

15

Bar-

Barbato, nondum Græcis jurare paratis
 Per caput alterius, cum furem nemo timeret
 Caulibus, aut pomis; et aperto viveret horto.
 Paulatim deinde ad Superos Astræa recessit,
 Hac comite, atque duæ pariter fugère sorores. 20
 Antiquum et vetus est alienum, Posthume, lectum
 Concutere, atque sacri Genium contemnere fulcri.
 Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas;
 Viderunt primos argentea sæcula mœchos.
 Conventum tamen, et pactum et sponsalia, nostra 25
 Tempestate paras; jamque a tonsore magistro
 Pectus, et digito pignus fortasse dedisti.
 Certe sanus eras! uxorem, Posthume, ducis?
 Dic, qua Tisiphone, quibus exagitare colubris?
 Ferre potes dominam, salvis tot restibus, ullam? 30
 Cum pateant altæ caligantesque fenestræ?
 Cum tibi vicinum se præbeat Æmilius pons?
 Aut si de multis nullus placet exitus, illud
 Nonne putas melius, quod tecum pufio dormit,
 Pufio, qui noctu non litigat? exigit a te 35
 Nulla jacens illic munuscula, nec queritur, quod
 Et lateri parcas, nec, quantum jussit, anheles.
 Sed placet Urfidio lex Julia: tollere dulcem
 Cogitat hæredem, cariturus turture magno,
 Mullorumque jubis, et captatore macello. 40

Quid

Quid fieri non posse putes, si jungitur ulla
 Urfidio? si mæchorum notissimus olim
 Stulta maritali jam porrigit ora capistro,
 Quem toties textit perituri cista Latini?
 Quid, quod et antiquis uxor de moribus illi 45
 Quæritur? ô medici mediam pertundite venam:
 Delicias hominis! Tarpeium limen adora
 Pronus, et auratam Junoni cæde juvencam,
 Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
 Pauca adeo Cereris vittas contingere dignæ, 50
 Quarum non timeat pater oscula. Necte coronam
 Postibus, et densos per limina tende corymbos.
 Unus Iberinæ vir sufficit? ocyus illud
 Extorquebis, ut hæc oculo contenta sit uno.
 Magna tamen fama est cujusdam rure paterno 55
 Viventis: vivat Gabiis, ut vixit in agro,
 Vivat Fidenis, et agello cedo paterno.
 Quis tamen affirmat, nil actum in montibus, aut in
 Speluncis? adeo senuerunt Jupiter, et Mars?
 Porticibusne tibi monstratur fœmina voto 60
 Digna tuo? cuneis an habent spectacula totis
 Quod securus ames, quodque inde excerpere possis?
 Cheironomon Ledam molli saltante Bathyllo
 Tuccia vesicæ non imperat; Appula gannit,
 Sicut in amplexu: subitum et miserabile longum 65

Atten-

Attendit Thymele; Thymele tunc rustica discit.
 Ast aliæ, quoties aulæa recondita cessant,
 Et, vacuo clausoque, sonant fora sola theatro,
 Atque a plebeiis longe Megalesia, tristes
 Personam, thyrsūque tenent, et subligar Acci. 70
 Urbicus exodio risum movet Atellanæ
 Gestibus Autonoes; hunc diligit Ælia pauper.
 Solvitur his magno comædi fibula. Sunt, quæ
 Chrysogonum cantare vetent. His pulla tragædo
 Gaudet: an exspectas, ut Quintilianus ametur? 75
 Accipis uxorem, de qua citharædus Echion,
 Aut Glaphyrus, fiat pater, Ambrosiusque choraules.
 Longa per angustos figamus pulpita vicos:
 Ornentur postes, et grandi janua lauro,
 Ut testudineo tibi, Lentule, conopeo 80
 Nobilis Euryalum mirmillonem exprimat infans.
 Nupta senatori comitata est Hippiæ ludium
 Ad Pharon, et Nilum, famosaque mœnia Lagi,
 Prodigia et mores urbis damnante Canopo.
 Immemor illa domus, et conjugis atque sororis, 85
 Nil patriæ indulgit, plorantesque improba natos,
 Utque magis stupeas, ludos, Paridemque reliquit.
 Sed quanquam in magnis opibus, plumaque paterna,
 Et segmentatis dormisset parvula cunis,
 Contempsit pelagus; famam contempserat olim, 90
 Cujus

Cujus apud molles minima est jactura cathedras.
 Tyrrhenos igitur fluctus, lateque sonantem
 Pertulit Ionium constanti pectore, quamvis
 Mutandum toties esset mare. Justa pericli
 Si ratio est, et honesta, timent, pavidoque gelantur 95
 Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis.
 Fortem animum præstant rebus, quas turpiter audent.
 Si jubeat conjux, durum est conscendere navim,
 Tunc sentina gravis, tunc summus vertitur aër. 99
 Quæ mœchum sequitur, stomacho valet. Illa maritum
 Convomit : hæc inter nautas et prandet, et errat
 Per puppim, et duros gaudet tractare rudentes.
 Qua tamen exarsit forma? qua capta juventa est
 Hippiæ? quid vidit, propter quod ludia dici
 Sustinuit? nam Sergiolus jam radere guttur 105
 Cœperat, et secto requiem sperare lacerto.
 Præterea multa in facie deformia, sicut
 Attritus galea, mediisque in naribus ingens
 Gibbus, et acre malum semper stillantis ocelli.
 Sed gladiator erat. Facit hoc illos Hyacinthos : 110
 Hoc pueris, patriæque, hoc prætulit illa forori,
 Atque viro. Ferrum est, quod amant. Hic Sergius idem,
 Accepta rude, cœpisset Veiento videri.
 Quid privata domus, quid fecerit Hippiæ, curas?
 Respice rivales Divorum; Claudius audi 115
 Quæ

Quæ tulerit: dormire virum cum senferat uxor,
Aufa Palatino tegetem præferre cubili,
Sumere nocturnos meretrix Augusta cucullos,
Linquebat comite ancilla non amplius una;
Et, nigrum flavo crinem abscondente galero, 120
Intravit calidum veteri centone lupanar,
Et cellam vacuum, atque suam: tunc nuda papillis
Constitit auratis, titulum mentita Lyciscæ,
Ostenditque tuum, generose Britannice, ventrem.
Excepit blanda intrantes, atque æra poposcit: 125
Mox, lenone suas jam dimittente puellas,
Tristis abit; sed, quod potuit, tamen ultima cellam
Claudit, adhuc ardens rigidæ tentigine vulvæ,
Et lassata viris, necdum satiata, recessit:
Obscurisque genis turpis, fumoque lucernæ 130
Fœda, lupanaris tulit ad pulvinar odorem.
Hippomanes, carmenque loquar, coctumque venenum
Privignoque datum? faciunt graviora coactæ
Imperio sexûs, minimumque libidine peccant.
Optima sed quare Cæsennia teste marito? 135
Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam;
Nec Veneris pharetris macer est; aut lampade fervet:
Inde faces ardent, veniunt a dote sagittæ.
Libertas emitur: coram licet innuat, atque
Rescribat, vidua est locuples, quæ nupsit avaro. 140
Cur

Cur desiderio Bibulæ Sertorius ardet?

Si verum excutias, facies, non uxor, amatur.

Tres rugæ subeant, et se cutis arida laxet,

Fiant obscuri dentes, oculique minores;

Collige farcinulas, dicet libertus, et exi;

145

Jam gravis es nobis, et sæpe emungeris, exi

Ocyus, et propera; ficco venit altera naso.

Interea calet, et regnat, poscitque maritum

Pastores, et ovem Canusinam, ulmosque Falernas.

Quantulum in hoc? pueros omnes, ergastula tota, 150

Quodque domi non est, et habet vicinus, ematur.

Menſe quidem brumæ, cum jam mercator Iäſon

Clausus, et armatis obſtat caſa candida nautis,

Grandia tolluntur chryſtallina, maxima rurfus

Myrrhina, deinde adamas notiſſimus, et Berenices 155

In digito factus pretioſior: hunc dedit olim

Barbarus inceſtæ, dedit hunc Agrippa ſorori,

Obſervant ubi feſta mero pede ſabbata reges,

Et vetus indulget ſenibus clementia porcis.

Nullane de tantis gregibus tibi digna videtur?

160

Sit formoſa, decens, dives, ſœcunda, vetuſtos

Porticibus diſponat avos, intactior omni

Crinibus effuſis bellum dirimente Sabina:

Rara avis in terris, nigroque ſimillima cygno.

Quis feret uxorem, cui conſtant omnia? malo,

165

Malo

Malo Venufinam, quam te, Cornelia mater
 Gracchorum, si cum magnis virtutibus affers
 Grande supercilium, et numeras in dote triumphos.
 Tolle tuum, precor, Annibalem, victumque Syphacem
 In castris ; et cum tota Carthagine migra. 170
 Parce, præcor, Pæan, et tu, dea, pone sagittas :
 Nil pueri faciunt ; ipsam configite matrem :
 Amphion clamat : sed Pæan contrahit arcum.
 Extulit ergo gregem natorum, ipsumque parentem,
 Dum sibi nobilior Latonæ gente videtur, 175
 Atque eadem scrofa Niobe fecundior alba.
 Quæ tanti gravitas, quæ forma, ut se tibi semper
 Imputet ? hujus enim rari summiq[ue] voluptas
 Nulla boni, quoties animo corrupta superbo 179
 Plus aloës quam mellis habet. Quis deditus autem
 Usque adeo est, ut non illam, quam laudibus effert,
 Horreat, inque diem septenis oderit horis ?
 Quædam parva quidem ; sed non toleranda maritis.
 Nam quid rancidius, quam quod se non putat ulla
 Formosam, nisi quæ de Tusca Græcula facta est, 185
 De Sulmonensi mera Cecropis ? omnia Græce,
 Cum sit turpe magis nostris nescire Latine.
 Hoc sermone pavent, hoc iram, gaudia, curas,
 Hoc cuncta effundunt animi secreta. Quid ultra ?
 Concumbunt Græce. Dones tamen ista puellis : 190
 Tune

Tune etiam, quam sextus et octogessimus annus
 Pulsat, adhuc Græce? non est hic sermo pudicus
 In vetula, quoties lascivum intervenit illud,
 Ζῶν καὶ ψυχῇ, modo sub lodice relictis
 Uteris in turba. Quod enim non excitat inguen 195
 Vox blanda, et nequam? digitos habet: ut tamen omnes
 Subfidant pennæ; dicas hæc mollius Æmo
 Quanquam et Carpophoro, facies tua computat annos.
 Si tibi legitimis pactam junctamque tabellis
 Non es amaturus, ducendi nulla videtur 200
 Causa; nec est, quare cœnam et mustacea perdas,
 Labente officio, crudis donanda; nec illud
 Quod prima pro nocte datur, cum lance beata
 Dacicus, et scripto radiat Germanicus auro.
 Si tibi simplicitas uxoria, deditus uni 205
 Est animus: submitte caput cervice parata
 Ferre jugum: nullam invenies, quæ parcat amanti.
 Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,
 Et spoliis. Igitur longe minus utilis illi
 Uxor, quisquis erit bonus optandusque maritus. 210
 Nil unquam invita donabis conjuge: vendes
 Hac obstante nihil, nihil, hæc si nolit, emetur.
 Hæc dabit affectus: ille excludetur amicus
 Jam senior, cujus barbam tua janua vidit.
 Testandi cum sit lenonibus atque lanistis 215

Libertas, et juris idem contingat arenæ,
 Non unus tibi rivalis dictabitur hæres.
 Pone crucem servo : meruit quo crimine servus
 Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi,
 Nulla unquam de morte hominis cunctatio longa est. 220
 O demens, ita servus homo est? nil fecerit, esto :
 Hoc volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas.
 Imperat ergo viro : sed mox hæc regna relinquit,
 Permutatque domos, et flammea conterit : inde
 Avolat, et spreti repetit vestigia lecti. 225
 Ornatas paulo ante fores, pendentia linquit
 Vela domus, et adhuc virides in limine ramos.
 Sic crescit numerus; sic fiunt octo mariti
 Quinque per autumnos : titulo res digna sepulcri.
 Desperanda tibi salva concordia focru : 230
 Illa docet spoliis nudi gaudere mariti :
 Illa docet missis a corruptore tabellis,
 Nil rude, nil simplex, rescribere : decipit illa
 Custodes, aut ære domat : tunc, corpore sano
 Advocat Archigenen, onerosaque pallia jactat. 235
 Abditus interea latet et secretus adulter,
 Impatensque moræ filet, et præputia ducit.
 Scilicet exspectas, ut tradat mater honestos,
 Aut alios mores, quam quos habet? utile porro
 Filiolam turpi vetulæ producere turpem. 240
 Nul-

Nulla fere causa est, in qua non fœmina litem
Moverit. Accusat Manilia, si rea non est.

Componunt ipsæ per se, formantque libellos,
Principium atque locos Celso dictare paratæ.

Endromidas Tyrias, et fœmineum ceroma 245

Quis nescit? vel quis non vidit vulnera pali?

Quem cavat affiduis sudibus, scutoque laceffit,
Atque omnes implet numeros, dignissima prorsus
Florali matrona tuba, nisi si quid in illo

Pectore plus agit, veræque paratur arenæ. 250

Quem præstare potest mulier galeata pudorem,
Quæ fugit a sexu, vires amat? hæc tamen ipsa
Vir nollet fieri: nam quantula nostra voluptas!

Quale decus rerum, si conjugis auctio fiat?
Balteus, et manicæ, et cristæ, crurisque sinistri 255

Dimidium tegmen: vel si diversa movebit

Prælia, tu felix, ocreas vendente puella.

Hæ sunt, quæ tenui sudant in cyclade, quarum
Delicias et panniculus bombycinus urit.

Aspice quo fremitu monstratos perferat ictus; 260

Et quanto galeæ curvetur pondere; quanta

Poplitibus sedeat; quam denso fascia libro;

Et ride, scaphium positis cum sumitur armis.

Dicite vos, neptes Lepidi, cæcive Metelli,

Gurgitis aut Fabii, quæ ludia sumpserit unquam 265

Hos habitus? quando ad palum gemat uxor Asylli?
 Semper habet lites alternaque jurgia lectus,
 In quo nupta jacet: minimum dormitur in illo.
 Tunc gravis illa viro, tunc orba tigride peior,
 Cum simulat gemitus occulti conscia facti, 270
 Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat
 Uberibus semper lacrymis, semperque paratis
 In statione sua, atque expectantibus illam,
 Quo jubeat manare modo: tu credis amorem,
 Tu tibi tunc, curruca places, fletumque labellis 275
 Exforbes; quæ scripta, et quas lecture tabellas,
 Si tibi zelotypæ retlegantur scrinia mœchæ!
 Sed jacet in servi complexibus, aut equitis: dic,
 Dic aliquem, fodes, dic, Quintiliane, colorem.
 Hæremus: dic, ipsa. Olim convenerat, inquit, 280
 Ut faceres tu quod velles; nec non ego possem
 Indulgere mihi: clames licet, et mare cœlo
 Confundas, homo sum. Nihil est audacius illis
 Deprênsis: iram, atque animos a crimine sumunt.
 Unde hæc monstra tamen, vel quo de fonte requiris?
 Præstabat castas humilis fortuna Latinas 286
 Quondam, nec vitiis contingi parva sinebat
 Tecta labor, somnique breves, et vellere Thusco
 Vexatæ duræque manus, ac proximus urbi
 Annibal, et stantes Collina in turre mariti. 290
 Nunc

Nunc patimur longæ pacis mala: sævior armis
 Luxuria incubuit, victumque ulciscitur orbem.
 Nullum crimen abest, facinusque libidinis, ex quo
 Paupertas Romana perit. Hinc fluxit ad istos
 Et Sybaris, colles; hinc et Rhodos, et Miletos, 295
 Atque coronatum, et petulans, madidumque Tarentum.
 Prima preregrinos obscœna pecunia mores
 Intulit, et turpi fregerunt sæcula luxu
 Divitiæ molles. Quid enim Venus ebria curat?
 Inguinis, et capitis quæ sint discrimina, nescit; 300
 Grandia quæ mediis jam noctibus ostrea mordet,
 Cum perfusa mero spumant unguenta Falerno,
 Cum bibitur concha, cum jam vertigine tectum
 Ambulat, et geminis exsurgit mensa lucernis.
 I nunc, et dubita qua sorbeat aëra fanna 305
 Tullia, quid dicat notæ Collacia Mauræ;
 Maura Pudicitiae veterem cum præterit aram.
 Noctibus hic ponunt lecticas, micturiunt hic;
 Effigiemque Deæ longis siphonibus implent;
 Inque vices equitant, ac luna teste moventur. 310
 Inde domos abeunt. Tu calcas, luce reversa,
 Conjugis urinam, magnos visurus amicos.
 Nota Bonæ secreta Deæ, cum tibia lumbos
 Incitat, et cornu pariter, vinoque feruntur
 Attonitæ, crinemque rotant, ululantque, Priapi 315

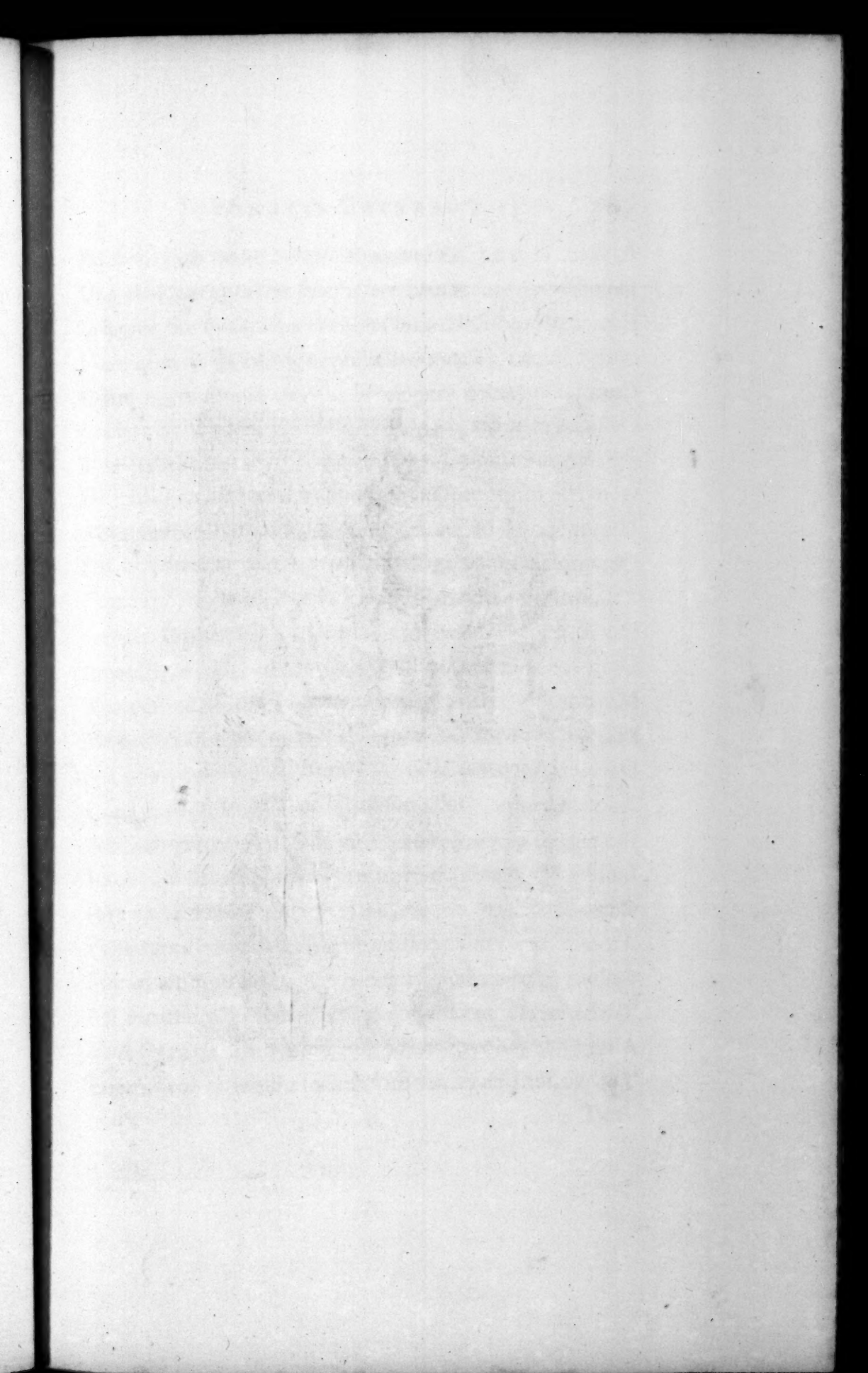
Mænades : ô quantus tunc illis mentibus ardor
 Concubitus ! quæ vox, saltante libidine ! quantus
 Ille meri veteris per crura madentia torrens !
 Lenonum ancillas posita Laufella corona
 Provocat, et tollit pendentis præmia coxæ : 320
 Ipse Medullinæ frictum crissantis adorat.
 Palmam inter dominas virtus natalibus æquat.
 Nil ibi per ludum simulabitur ; omnia fient
 Ad verum, quibus incendi jam frigidus ævo
 Laomedontiades, et Nestoris hernia, possit. 325
 Tunc prurigo moræ impatiens : tunc fœmina simplex,
 Et pariter toto repetitur clamor ab antro.
 Jam fas est, admitte viros. Jam dormit adulter ?
 Illa jubet sumpto juvenem properare cucullo.
 Si nihil est, servis incurritur : abstuleris spem 330
 Servorum, veniet conductus aquarius : hic si
 Quæritur, et defunt homines ; mora nulla per ipsam,
 Quo minus imposito clunem submittat afello.
 Atque utinam ritus veteres, et publica saltem
 His intacta malis agerentur sacra : sed omnes 335
 Noverunt Mauri, atque Indi, quæ psalteria penem
 Majorem, quam sint duo Cæsaris Anticatones,
 Illuc, testiculi sibi conscius unde fugit mus,
 Intulerit, ubi velari pictura jubetur,
 Quæcunque alterius sexûs imitata figuram est. 340
 Et

Et quis tunc hominum contemptor numinis? aut quis
 Sympuvium ridere Numæ, nigrumque catinum,
 Et Vaticano fragiles de monte patellas
 Ausus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?
 Audio quid veteres olim moneatis amici. 345
 Pone seram, cohibe. Sed quis custodiet ipsos
 Custodes? cauta est, et ab illis incipit, uxor.
 Jamque eadem summis, pariter, minimisque libido.
 Nec melior pedibus filicem quæ conterit atrum,
 Quam quæ longorum vehitur cervice Syrorum. 350
 Ut spectet ludos, conducit Ogulnia vestem,
 Conducit comites, fellam, cervical, amicas,
 Nutricem, et flavam, cui det mandata, puellam.
 Hæc tamen, argenti supereſt quodcumque paterni,
 Lævibus athleticis, ac vasa novissima, donat. 355
 Multis res anguſta domi eſt: ſed nulla pudorem
 Paupertatis habet; nec ſe metitur ad illum,
 Quem dedit hæc poſuitque, modum. Tamen utile quid ſit,
 Proſpiciunt aliquando viri; frigusque, famemque,
 Formica tandem quidam expavêre magiſtra. 360
 Prodigæ non ſentit pereuntem fœmina cenſum:
 At, velut exhausta redivivus pullulet arca
 Nummus, et e pleno ſemper tollatur acervo,
 Non unquam reputat, quanti ſibi gaudia conſtent.
 Sunt, quas eunuchi imbelles, ac mollia ſemper 365

Oscula delectent, et desperatio barbæ,
 Et quod abortivo non est opus. Illa voluptas
 Summa tamen, quod jam calida et matura juvena
 Inguina traduntur medicis, jam pectine nigro.
 Ergo expectatos ac jussos crescere primum 370
 Testiculos, postquam cœperunt esse bilibres,
 Tonforis damno tantum rapit Heliodorus.
 Conspicius longe, cunctisque notabilis intrat
 Balnea, nec dubie custodem vitis et horti
 Provocat, a domina factus spado. Dormiat ille 375
 Cum domina: sed tu jam durum, Posthume, jamque
 Tondendum eunucho Bromium committere noli.
 Si gaudet cantu, nullius fibula durat
 Vocem vendentis Prætoribus; organa semper
 In manibus; densi radiant testudine tota 380
 Sardonyches: crispo numerantur pectine chordæ,
 Quo tener Hedymeles operam dedit: hunc tenet, hoc se
 Solatur, gratoque indulget basia plectro.
 Quædam de numero Lamiarum, ac nominis Appi
 Cum farre et vino Janum, Vestamque rogabat, 385
 An Capitolinam deberet Pollio quercum
 Sperare, et fidibus promittere. Quid faceret plus,
 Ægrotante viro? medicis quid tristibus erga
 Filiolum? stetit ante aram, nec turpe putavit
 Pro cithara velare caput; dictataque verba 390
 Pro-

Protulit, ut mos est, et aperta palluit agna.
 Dic mihi nunc, quæso, dic, antiquissime Divûm;
 Respondes his, Jane pater? magna oia cœlo,
 Non est, ut video non est, quod agatur apud vos.
 Hæc de comœdis te consulit: illa tragœdum 395
 Commendare volet; varicosus fiet haruspex.
 Sed cantet potius, quam totam pervolet urbem
 Audax, et cœtus possit quam ferre virorum,
 Cumque paludatis ducibus, præsentem marito,
 Ipsa loqui, recta facie, strictisque mamillis. 400
 Hæc eadem novit, quid toto fiat in orbe:
 Quid Seres, quid Thraces, agant: secreta novercæ,
 Et pueri: quis amet; quis decipiatur adulter.
 Dicet, quis viduam prægnantem fecerit, et quo 404
 Mense, quibus verbis concumbat quæque, modis quot.
 Instantem regi Armenio, Parthoque cometem
 Prima videt: famam, rumoresque illa recentes
 Excipit ad portas: quosdam facit: ipse Niphatem
 In populos, magnoque illic cuncta arva teneri
 Diluvio: nutare urbes, subsidere terras, 410
 Quocumque in trivio, cuicumque est obvia, narrat.
 Nec tamen id vitium magis intolerabile, quam quod
 Vicinos humiles rapere, et concidere loris
 Exorata solet: nam si latratibus alti
 Rumpuntur somni; fustes huc ocyus, inquit, 415
 Af-

Afferte, atque illis dominum jubet ante feriri,
 Deinde canem : gravis occurfu, teterrima vultu,
 Balnea nocte subit : conchas, et castra moveri
 Noctē jubet; magno gaudet sudare tumultu,
 Cum lassata gravi ceciderunt brachia massa, 420
 Callidus et cristæ digitos impressit aliptes,
 Ac summum dominæ femur exclamare coëgit.
 Convivæ miseri interea somnoque fameque
 Urgentur. Tandem illa venit rubicundula, totum 425
 Oenophorum fitiens, plena quod tenditur urna
 Admotum pedibus, de quo sextarius alter
 Ducitur ante cibum, rabidam facturus orexim,
 Dum redit, et terram loto ferit intestino.
 Marmoribus rivi properant, aurata Falernum
 Pelvis olet : nam sic, tanquam alta in dolia longus 430
 Deciderit serpens, bibit, et vomit. Ergo maritus
 Nauseat, atque oculis bilem substringit opertis.
 Illa tamen gravior, quæ, cum discumbere cœpit,
 Laudat Virgilium, perituræ ignoscit Elisæ :
 Committit vates et comparat; inde Maronem, 435
 Atque alia parte in trutina suspendit Homerum.
 Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
 Turba tacet, nec causidicus, nec præco loquatur,
 Altera nec mulier : verborum tanta cadit vis,
 Tot pariter pelves, et tintinnabula dicas 440
 Pul-

VII.

P.S.L.

Pulsari. Jam nemo tubas atque æra fatiget :
 Una laboranti poterit succurrere Lunæ.
 Imponit finem sapiens et rebus honestis.
 Nam quæ docta nimis cupit et facunda videri,
 Crure tenus medio tunicas succingere debet, 445
 Cædere Sylvano porcum, quadrante lavari.
 Non habeat matrona, tibi quæ juncta recumbit,
 Dicendi genus, aut curtum sermone rotato
 Torqueat enthymema, nec historias sciat omnes :
 Sed quædam ex libris et non intelligat. Odi 450
 Hanc ego, quæ repetit volvitque Palæmonis artem,
 Servata semper lege, et ratione loquendi,
 Ignotosque mihi tenet antiquaria versus,
 Nec curanda viris opicæ castigat amicæ
 Verba. Solæcismum liceat fecisse marito. 455
 Nil non permittit mulier sibi : turpe putat nil,
 Cum virides gemmas collo circumdedit, et cum
 Auribus extensis magnos commisit elenchos.
 Intolerabilius nihil est quam fœmina dives.
 Interea, fœda aspectu ridendaque, multo 460
 Pane tumet facies, aut pingua Poppæana
 Spirat, et hinc miseri viscantur labra mariti.
 Ad mœchum lota veniet cute : quando videri
 Vult formosa domi? mœchis foliata parantur.
 His emitur quicquid graciles huc mittitis Indi. 465

Tan-

Tandem aperit vultum, et tectoria prima reponit;
 Incipit agnosci, atque illo lacte fovetur,
 Propter quod secum comites educit asellas,
 Exul Hyperboreum si dimittatur ad axem.
 Sed quæ mutatis inducitur, atque fovetur 470
 Tot medicaminibus, coctæque filiginis offas
 Accipit et madidæ, facies dicetur, an ulcus?
 Est operæ pretium penitus cognoscere, toto
 Quid facient agentque die. Si nocte maritus
 Aversus jacuit, periit libraria, ponunt 475
 Cosmetæ tunicas, tarde venisse Liburnus
 Dicitur, et pœnas alieni pendere somni
 Cogitur: hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
 Hic scutica; sunt quæ tortoribus annua præstent.
 Verberat, atque obiter faciem linit; audit amicas, 480
 Aut latum pictæ vestis confiderat aurum;
 Et cædens longi relegit transacta diurni,
 Et cædit, donec lassis cædentibus, exi,
 Intonet horrendum, jam cognitione peracta.
 Præfectura domus Siculo non mitior aula. 485
 Nam si constituit, solitoque decentius optat
 Ornari; et properat, jamque expectatur in hortis,
 Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ;
 Componit crinem, laceratis ipsa capillis,
 Nuda humeros Psecas infelix, nudisque mamillis. 490
 Al-

Altior hic quare cincinnus? taurea punit
 Continuo flexi crimen facinusque capilli.
 Quid Pfecas admisit? quænam est hic culpa puellæ,
 Si tibi displicuit nasus tuus? altera lævum
 Extendit, pectitque comas, et volvit in orbem. 495
 Est in consilio matrona, admotaque lanis
 Emerita quæ cessat acu: sententia prima
 Hujus erit; post hanc ætate, atque arte minores
 Censebunt, tanquam famæ discrimen agatur,
 Aut animæ: tanta est quærendi cura decoris. 500
 Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus, altum
 Ædificat caput, Andromachen a fronte videbis,
 Post minor est: credas aliam. Cedo, si breve parvi
 Sortita est lateris spatium, breviorque videtur
 Virgine Pygmæa, nullis adjuta cothurnis; 505
 Et levis erecta confurgit ad oscula planta.
 Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
 Damnorum: vivit tanquam vicina mariti;
 Hoc solo propior, quod amicos conjugis odit,
 Et servos; gravis est rationibus. Ecce furentis 510
 Bellonæ, matrisque Deûm chorus intrat; et ingens
 Semivir, obscæno facies reverenda minori,
 Molliæ qui rupta secuit genitalia testæ
 Jampridem, cui rauca cohors, cui tympana cedunt
 Plebeia, et Phrygia vestitur bucca tiara. 515

Grande

Grande sonat, metuique jubet septembris, et austri
 Adventum, nisi se centum lustraverit ovis,
 Et xerampelinas veteres donaverit ipsi;
 Ut quicquid subiti et magni discriminis instat,
 In tunicas eat, et totum semel expiet annum. 520
 Hybernium fracta glacie descendet in amnem,
 Ter matutino Tiberi mergetur, et ipsis
 Vorticibus timidum caput abluet: inde superbi
 Totum regis agrum, nuda, ac tremebunda cruentis
 Erepet genibus. Si candida jusserit Iö, 525
 Ibit ad Ægypti finem, calidaque petitas
 A Meroë portabit aquas, ut spargat in æde
 Ifidis, antiquo quæ proxima surgit ovili:
 Credit enim ipsius dominæ se voce moneri. 529
 En animam, et mentem, cum qua Dî nocte loquantur!
 Ergo hic præcipuum summumque meretur honorem,
 Qui grege linigero circumdatus, et grege calvo
 Plangentis populi currit derisor Anubis.
 Ille petit veniam, quoties non abstinet uxor
 Concubitu sacris observandisque diebus; 535
 Magnaque debetur violato pœna cadurco;
 Et movisse caput visa est argentea serpens.
 Illius lacrymæ meditataque murmura præstant,
 Ut veniam culpæ non abnuat, ansere magno
 Scilicet et tenui popano corruptus Osiris. 540
 Cum

Cum dedit ille locum, cophino fœnoque relicto,
 Arcanam Judæa tremens mendicat in aurem,
 Interpres legum Solymarum, et magna sacerdos
 Arboris, ac fummi fida internuntia cœli.
 Implet et illa manum, sed parcius, ære minuto. 545
 Quali acumque voles, Judæi somnia vendunt.
 Spondet amatorem tenerum, vel divitis orbi
 Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
 Tractato, Armenius, vel Commagenus haruspex.
 Pectora pullorum rimatur, et exta catelli, 550
 Interdum et pueri. Faciet quod deferat ipse :
 Chaldæis sed major erit fiducia: quicquid
 Dixerit Astrologus, credent a fonte relatum
 Ammonis; quoniam Delphis oracula cessant,
 Et genus humanum damnat caligo futuri. 555
 Præcipuus tamen est horum, qui sæpius exul,
 Cujus amicitia, conducendaque tabella,
 Magnus civis obit, et formidatus Othoni.
 Inde fides arti, sonuit si dextera ferro,
 Lævaque, si longo castrorum in carcere mansit. 560
 Nemo mathematicus genium indemnatus habebit :
 Sed qui pene perit, cui vix in Cyclada mitti
 Contigit, et parva tandem caruisse Seripho.
 Consulit ictericæ lento de funere matris,
 Ante tamen de te, Tanaquil tua; quando sororem 565
 Ef-

Efferat, et patruos: an sit victurus adulter
Post ipsam: quid enim majus dare Numina possunt?
Hæc tamen ignorat, quid fidus triste minetur
Saturni; quo læta Venus se proferat astro;
Qui mensis damno, quæ dentur tempora lucro. 570
Illius occurfus etiam vitare memento,
In cujus manibus, ceu pinguis succina, tritas
Cernis ephemeridas; quæ nullum consulit, et jam
Consulitur; quæ, castra viro patriamque petente,
Non ibit pariter, numeris revocata Thrasylli. 575
Ad primum lapidem vectari cum placet, hora
Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli
Angulus, inspecta genesi collyria poscit.
Ægra licet jaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris. 580
Si mediocris erit, spatium lustrabit utrumque
Metarum, et sortes ducet; frontemque manumque
Præbebit vati crebrum poppysma roganti.
Divitibus responsa dabit Phryx augur, et Indus
Conductus, dabit astrorum mundique peritus, 585
Atque aliquis senior, qui publica fulgura condit.
Plebeium in circo positum est et in aggere fatum.
Quæ nudis longum ostendit cervicibus aurum,
Consulit ante phalas, delphinorumque columnas;
An saga vendenti nubat, caupone relicto. 590
Hæ

JUVENALIS SATYRA VI. 65

Hæ tamen et partus subeunt discrimen, et omnes
 Nutricis tolerant, fortuna urgente, labores.
 Sed jacet aurato vix ulla puerpera lecto.
 Tantum artes hujus, tantum medicamina, possunt,
 Quæ steriles facit, atque homines in ventre necandos
 Conducit. Gaude infelix, atque ipse bibendum 596
 Porrige quidquid erit : nam si distendere vellet,
 Et vexare uterum pueris salientibus, esses
 Æthiopis fortasse pater : mox decolor hæres
 Impleret tabulas, nunquam tibi mane videndus. 600
 Transeo suppositos, et gaudia, vota que sæpe
 Ad spurcos decepta lacus, atque inde petitos
 Pontifices Salios, Scaurorum nomina falso
 Corpore laturos. Stat fortuna improba noctu,
 Arridens nudis infantibus. Hos fovet omnes, 605
 Involvitque sinu : domibus tunc porrigit altis,
 Secretumque sibi mimum parat : hos amat, his se
 Ingerit, atque suos ridens producit alumnos.
 Hic magicos affert cantus, hic Theffala vendit
 Philtra, quibus valeat mentem vexare mariti, 610
 Et solea pulsare nates. Quod desipis, inde est,
 Inde animi caligo, et magna oblivio rerum,
 Quas modo gessisti. Tamen hoc tolerabile, si non
 Et furere incipias, ut avunculus ille Neronis,
 Cui totam tremuli frontem Cæsonia pulli 615

Infudit. Quæ non faciet, quod principis uxor?
 Ardebant cuncta, et fracta compage ruebant,
 Non aliter, quam si fecisset Juno maritum
 Infanum. Minus ergo nocens erit Agrippinæ
 Boletus; siquidem unius præcordia preffit 620
 Ille senis, tremulumque caput descendere jussit
 In cælum, et longa manantia labra saliva.
 Hæc poscit ferrum atque ignes, hæc potio torquet;
 Hæc lacerat mistos equitum cum sanguine patres.
 Tanti partus equæ! quanti una venefica constat! 625
 Oderunt natos de pellice: nemo repugnet,
 Nemo vetet. Jam jam privignum occidere fas est.
 Vos ego, pupilli, moneo, quibus amplior est res,
 Custodite animas, et nulli credite mensæ.
 Livida materno fervent adipata veneno. 630
 Mordeat ante aliquis, quicquid porrexerit illa,
 Quæ peperit: timidus prægustet pocula papas.
 Fingimus hæc, altum satyra fumente cothurnum,
 Scilicet, et, finem egressi legemque priorum,
 Grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu, 635
 Montibus ignotum Rutulis, cæloque Latino.
 Nos utinam vani: sed clamat Pontia, feci,
 Confiteor, puerisque meis aconita paravi,
 Quæ deprensa patent; facinus tamen ipsa peregi.
 Tune duos una, sævissima vipera, cœna? 640

Tunc

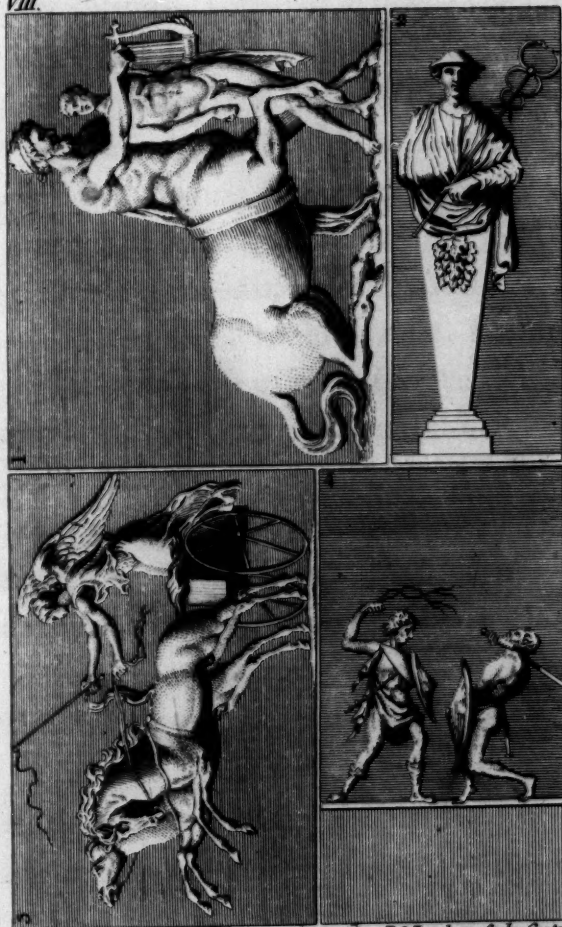
Tune duos? septem, si septem forte fuissent.
 Credamus tragicis, quicquid de Colchide torva
 Dicitur, et Progne. Nil contra conor: et illæ
 Grandia monstra suis audebant temporibus; sed
 Non propter nummos. Minor admiratio summis 645
 Debetur monstis, quoties facit ira nocentem
 Hunc sexum; et rabie jecur incendente feruntur
 Præcipites, ut saxa jugis abrupta, quibus mons
 Subtrahitur, clivoque latus pendente recedit.
 Illam ego non tulerim, quæ computat, et scelus ingens
 Sana facit. Spectant subeuntem fata mariti 651
 Alcestim; et similis si permutatio detur,
 Morte viri cupiant animam servare catellæ.
 Occurrunt multæ tibi Belides, atque Eriphylæ.
 Mane Clytemnestram nullus non vicus habebit. 655
 Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
 Insulsam et fatuam dextra lævaque tenebat:
 At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ:
 Sed tamen et ferro, si prægustarit Atrides
 Pontica ter victi cautus medicamina Regis. 660

S A T Y R A VII.

ET spes, et ratio studiorum in Cæsare tantum:
 Solus enim tristes hac tempestate camœnas
 Respexit, cum jam celebres notique poëtæ
 Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos
 Tentarent; nec fœdum alii nec turpe putarent 5
 Præcones fieri; cum, desertis Aganippes
 Vallibus, esuriens migraret in atria Clio.
 Nam si Pieria quadrans tibi nullus in umbra
 Ostendatur, ames nomen victumque Machæræ,
 Et vendas potius, commissâ quod auctio vendit 10
 Stantibus, ænophorum, tripodes, armaria, cistas,
 Alcithoen Pacci, Thebas et Terea Fauſti.
 Hoc satius, quam si dicas, sub iudice, vidi,
 Quod non vidisti. Faciant equites Afiani,
 Quanquam et Cappadoces faciant, equitesque Bithyni,
 Altera quos nudo traducit Gallia talo. 16
 Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
 Cogetur posthac, necit quicumque canoris
 Eloquium vocale modis, laurumque momordit.
 Hoc agite, ô juvenes: circumspicit, et stimulat vos,
 Materiamque sibi ducis indulgentia quærit. 21
 Si qua aliunde putas rerum exspectanda tuarum

Præ-

VIII.

P.S. Lamborn sculp. Cantab.

Præfidia, atque ideo croceæ membrana tabellæ
 Impletur; lignorum aliquid posce ocyus, et quæ
 Componis, dona Veneris, Telefine, marito; 25
 Aut clude, et positos tinea pertunde libellos.
 Frange miser calamos, vigilataque prælia dele,
 Qui facis in parva sublimia carmina cella,
 Ut dignus venias hederis, et imagine macra.
 Spes nulla ulterior: didicit jam dives avarus 30
 Tantum admirari, tantum laudare disertos,
 Ut pueri Junonis avem. Sed defluit ætas,
 Et pelagi patiens, et cassidis, atque ligonis.
 Tædia tunc subeunt animos, tunc seque, suamque
 Terpsichoren odit facunda et nuda senectus. 35
 Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste,
 Quem colis, et Musarum et Apollinis æde relicta;
 Ipse facit versus, atque uni cedit Homero
 Propter mille annos. At, si dulcedine famæ
 Succensus recites, Maculonus commodat ædes; 40
 Ac longe ferrata domus servire jubetur,
 In qua sollicitas imitatur janua portas.
 Scit dare libertos extrema in parte sedentes
 Ordinis, et magnas comitum disponere voces.
 Nemo dabit regum, quanti subsellia constant, 45
 Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,
 Quæque reportandis posita est orchestra cathedris.

Nos tamen hoc agimus, tenuique in pulvere fulcos
 Ducimus, et litus sterili versamus aratro.
 Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi 50
 Consuetudo mali; tenet insanabile multos
 Scribendi cacoëthes, et ægro in corde fenescit.
 Sed vatem egregium, cui non fit publica vena,
 Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui
 Communi feriat carmen triviale moneta; 55
 Hunc, qualem nequeo monstrare, et sentio tantum,
 Anxietate carens animus facit, omnis acerbi
 Impatiens, cupidus silvarum, aptusque bibendis
 Fontibus Aonidum: neque enim cantare sub antro
 Pierio, thyrsumve potest contingere sana 60
 Paupertas, atque æris inops, quo nocte, dieque
 Corpus eget. Satur est, cum dicit Horatius, Euhœ.
 Quis locus ingenio, nisi cum se carmine solo
 Vexant, et dominis Cirrhæ Nisæque feruntur,
 Pectora nostra duas non admittentia curas? 65
 Magnæ mentis opus, nec de Iodice paranda
 Attonitæ, currus, et equos, faciesque Deorum
 Aspicere, et qualis Rutulum confundat Erynnis.
 Nam si Virgilio puer et tolerabile desit
 Hospitium, caderent omnes a crinibus hydri: 70
 Surda nihil gerneret grave buccina. Poscimus, ut sit
 Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,
 Cujus

Cujus et alveolos et lænam pignerat Atreus.
 Non habet infelix Numitor quod mittat amico;
 Quintillæ quod donet, habet : nec defuit illi 75
 Unde emeret multa pascendum carne leonem
 Jam domitum : constat leviori bellua sumptu
 Nimirum, et capiunt plus intestina poëtæ.
 Contentus fama jaceat Lucanus in hortis
 Marmoreis : at Serrano, tenuique Saleio 80
 Gloria quantalibet, quid erit, si gloria tantum est?
 Curritur ad vocem jucundam, et carmen amicæ
 Thebaïdos, lætam fecit cum Statius urbem,
 Promisitque diem ; tanta dulcedine captos
 Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi 85
 Auditur : sed, cum fregit subsellia versu,
 Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agaven.
 Ille et militiæ multis largitur honorem,
 Semestri vatum digitos circumligat auro.
 Quod non dant proceres, dabit histrio. Tu Camerinos,
 Et Bareas, tu nobilium magna atria curas? 91
 Præfectos Pelopea facit, Philomela Tribunos.
 Haud tamen invidas vati, quem pulpita pascunt.
 Quis tibi Mæcenas? quis nunc erit aut Proculcius,
 Aut Fabius? quis Cotta iterum? quis Lentulus alter?
 Tunc par ingenio pretium : nunc utile multis 96
 Pallere, et vinum toto nescire decembri.

Vester porro labor fœcundior, historiarum
 Scriptores : petit hic plus temporis, atque olei plus :
 Namque oblita modi millesima pagina surgit 100
 Omnibus, et crescit multa damnosa papyro.
 Sic ingens rerum numerus jubet, atque operum lex.
 Quæ tamen inde seges? terræ quis fructus apertæ?
 Quis dabit historico quantum daret acta legenti?
 Sed genus ignavum, quod lecto gaudet et umbra. 105
 Dic igitur, quid caufidicis civilia præsent
 Officia, et magno comites in fasce libelli?
 Ipsi magna sonant; sed tunc, cum creditor audit,
 Præcipue, vel si tetigit latus acrior illo,
 Qui venit ad dubium grandi cum codice nomen : 110
 Tunc immensa cavi spirant mendacia folles,
 Conspuiturque sinus. Veram deprendere messem
 Si libet, hinc centum patrimonia caufidicorum,
 Parte alia solum Ruffati pone Lacernæ.
 Confedere duces : surgis tu pallidus Ajax, 115
 Dicturus dubia pro libertate, Bubulco
 Judice. Rumpe miser tensum jecur, ut tibi lasso
 Figantur virides, scalarum gloria, palmæ.
 Quod vocis pretium? ficcus petasunculus, et vas
 Pelamydum, aut veteres, Afrorum epimenia, bulbi;
 Aut vinum Tiberi devectum, quinque lagenæ. 121
 Si quater egisti, si contigit aureus unus,

Inde

Inde cadunt partes, ex fœdere pragmaticorum.
 Æmilio dabitur, quantum petet; et melius nos
 Egimus: hujus enim stat currus aheneus, alti 125
 Quadrijuges in vestibulis, atque ipse feroci
 Bellatore sedens curvatum hastile minatur
 Eminus, et statua meditatur prælia lusca.
 Sic Pedito conturbat, Matho deficit; exitus hic est
 Tongilli, magno cum rhinocerote lavari 130
 Qui solet, et vexat lutulenta balnea turba,
 Perque forum juvenes longo premit affere Medos,
 Empturus pueros, argentum, myrrhina, villas:
 Spondet enim Tyrio staltaria purpura filo.
 Et tamen hoc ipsis est utile: purpura vendit 135
 Causidicum, vendunt amethystina: convenit illis
 Et strepitu, et facie majoris vivere census.
 Sed finem impensæ non servat prodiga Roma.
 Ut redeant veteres, Ciceroni nemo ducentos
 Nunc dederit nummos, nisi fulserit annulus ingens.
 Respicit hoc primum qui litigat, an tibi servi 141
 Octo, decem comites, post te an sit fella, togati
 Ante pedes: ideo conducta Paulus agebat
 Sardonyche, atque ideo pluris, quam Cossus agebat,
 Quam Basilus. Rara in tenui facundia panno. 145
 Quando licet flentem Basilo producere matrem?
 Quis bene dicentem Basilum ferat? accipiat te

Gal-

Gallia, vel potius nutricula caufidicorum
Africa, fi placuit mercedem imponere linguæ.
Declamare doces, ô ferrea pectora, Vecti, 150
Cum perimit fævos claffis numerosa tyrannos.
Nam quæcunque fedens modo legerat, hæc eadem ftans
Proferet, atque eadem cantabit verfibus ifdem.
Occidit miferos crambe repetita magiftros.
Quis color, et quod fit cauſæ genus, atque ubi fumma
Quæftio, quæ veniant diverfa parte ſagittæ, 156
Scire volunt omnes, mercedem ſolvere nemo.
Mercedem appellas? quid enim ſcio? culpa docentis
Scilicet arguitur, quod læva in parte mamillæ
Nil ſalit Arcadico juveni, cujus mihi ſexta 160
Quaque die miſerum dirus caput Annibal implet.
Quicquid id eſt, de quo deliberat, an petat urbem
A Cannis; an poſt nimbos et fulmina cautus
Circumagat madidas a tempeſtate cohortes.
Quantum vis ſtipulare, et protinus accipe, quod do,
Ut toties illum pater audiat. Hæc alii ſex 166
Et plures uno conclamant ore ſophiſtæ,
Et veras agitant lites, raptore relicto:
Fuſa venena ſilent, malus ingratusque maritus,
Et quæ jam veteres ſanant mortaria cæcos. 170
Ergo ſibi dabit ipſe rudem, ſi noſtra movebunt
Conſilia, et vitæ diverſum iter ingreditur,

Ad

Ad pugnam qui rhetorica descendit ab umbra,
 Summula ne pereat, qua vilis tessera vānit
 Frumenti: quippe hæc merces lautissima. Tenta
 Chrysogonus quanti doceat, vel Pollio quanti, 176
 Lautorum pueros, artem scindens Theodori.
 Balnea sexcentis, et pluris porticus, in qua
 Gestetur dominus quoties pluit; anne serenum
 Exspectet, spargatque luto jumenta recenti? 180
 Hic potius: namque hic mundæ nitet ungula mulæ.
 Parte alia longis Numidarum fulta columnis
 Surgat, et algentem rapiat cœnatio solem.
 Quanticumque domus, veniet, qui fercula docte
 Componit, veniet, qui pulmentaria condit. 185
 Hos inter sumptus festertia Quintiliano,
 Ut multum, duo sufficient: res nulla minoris
 Constabit patri, quam filius. Unde igitur tot
 Quintilianus habet saltus? exempla novorum
 Fatorum transi: felix, et pulcher, et acer, 190
 Felix, et sapiens, et nobilis, et generosus
 Appositam nigræ lunam subtextit alutæ:
 Felix, orator quoque maximus, et jaculator,
 Et si perfrixit, cantat bene. Distat enim, quæ
 Sidera te excipiant modo primos incipientem 195
 Edere vagitus, et adhuc a matre rubentem.
 Si fortuna volet, fies de rhetore consul:

Si

Si volet hæc eadem, fies de consule rhetor.

Ventidius quid enim? quid Tullius? anne aliud quam
Sidus, et occulti miranda potentia fati? 200

Servis regna dabunt, captivis fata triumphos.

Felix ille tamen, corvo quoque rarior albo.

Pœnituit multos vanæ sterilisque cathedræ,

Sicut Thrasyarchi probat exitus, atque Secundi

Carrinatis : et hunc inopem vidistis, Athenæ, 205

Nil præter gelidas aufæ conferre cicutas.

Dî majorum umbris tenuem et sine pondere terram,

Spirantesque crocos, et in urna perpetuum ver,

Qui præceptorem sancti voluere parentis

Esse loco. Metuens virgæ jam grandis Achilles 210

Cantabat patriis in montibus; et cui non tunc

Eliceret risum citharædi cauda magistri?

Sed Ruffum atque alios cædit sua quæque juvenus :

Ruffum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.

Quis gremio Enceladi, doctique Palæmonis affert, 215

Quantum grammaticus meruit labor? et tamen ex hoc,

Quodcumque est, minus est autem quam rhetoris æra,

Discipuli custos præmordet Acœnitus ipse,

Et qui dispensat, frangit sibi. Cede, Palæmon,

Et patere inde aliquid decreſcere, non aliter, quam

Institor hybernæ tegetis, niveique cadurci : 221

Dummodo non pereat, mediæ quod noctis ab hora

Se-

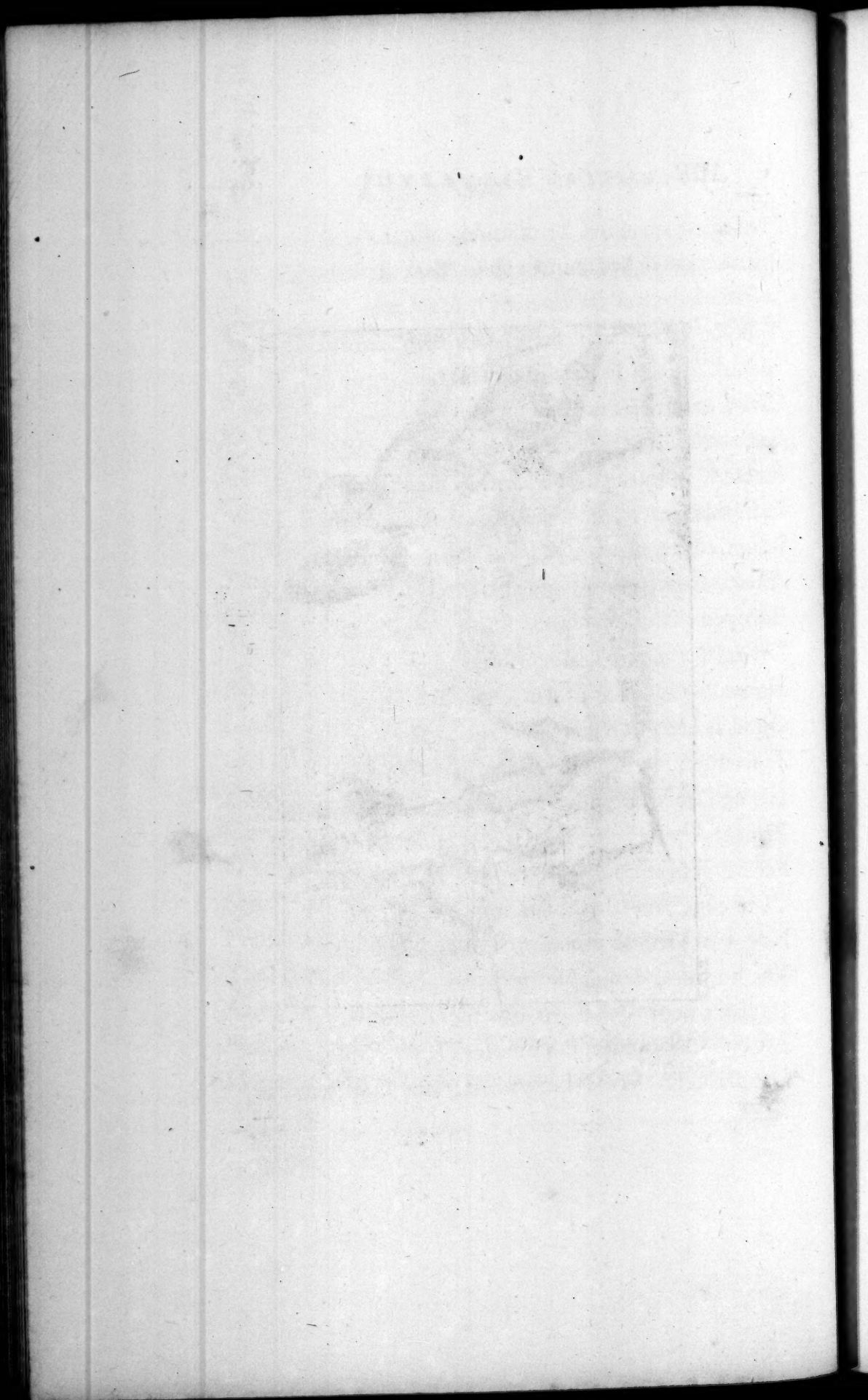
Sedisti, qua nemo faber, qua nemo federet,
 Qui docet obliquo lanam deducere ferro :
 Dummodo non pereat totidem olfecisse lucernas, 225
 Quot stabant pueri, cum totus decolor esset
 Flaccus, et hæreret nigro fuligo Maroni.
 Rara tamen merces, quæ cognitione tribuni
 Non egeat. Sed vos sævas imponite leges,
 Ut præceptorum verborum regula constet; 230
 Ut legat historias, auctores noverit omnes,
 Tanquam unguis digitosque suos; ut forte rogatus
 Dum petit aut Thermas aut Phœbi balnea, dicat
 Nutricem Anchisæ, nomen patriamque novercæ
 Archemori; dicat quot Acestes vixerit annos, 235
 Quot Sículus Phrygibus vini donaverit urnas.
 Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
 Ut si quis cera vultum facit : exigite, ut sit
 Et pater ipsius cœtus, ne turpia ludant,
 Ne faciant vicibus. Non est leve tot puerorum 240
 Observare manus, oculosque in fine tremantes.
 Hæc, inquit, cura, sed, cum se verterit annus,
 Accipe, victori populus quod postulat, aurum.

: SATYRA VIII.

STemmata quid faciunt? quid prodest, Pontice, longo
 Sanguine cenferi, pictosque ostendere vultus
 Majorum, et stantes in curribus Æmilianos,
 Et Curios jam dimidios, humerosque minorem
 Corvinum, et Galbam auriculis nasoque carentem? 5
 Quis fructus generis tabula jactare capaci
 Corvinum, posthac multa deducere virga
 Fumosos equitum cum dictatore magistros,
 Si coram Lepidis male vivitur? effigies quo
 Tot bellatorum, si luditur alea pernox, 10
 Ante Numantinos? si dormire incipis ortu
 Luciferi, quo signa duces et castra movebant?
 Cur Allobrogicis et magna gaudeat ara
 Natus in Herculeo Fabius lare, si cupidus, si
 Vanus, et Euganea quantumvis mollior agna: 15
 Si tenerum attritus Catinenfi pumice lumbum
 Squallentes traducit avos, emptorque veneni
 Frangenda miseram funestat imagine gentem?
 Tota licet veteres exornent undique ceræ 20
 Atria, nobilitas sola est atque unica virtus.
 Paulus, vel Cossus, vel Drusus, moribus esto:
 Hos ante effigies majorum pone tuorum:

Præ-

Præcedant ipfas illi, te consule, virgas.
 Prima mihi debes animi bona. Sanctus haberi, 25
 Justitiæque tenax factis dictisque mereris?
 Agnosco procerem. Salve, Getulice, seu tu
 Silanus, quocumque alio de sanguine rarus
 Civis, et egregius patriæ contingis ovanti.
 Exclamare libet, populus quod clamat, Ofiri 30
 Invento. Quis enim generosum dixerit hunc, qui
 Indignus genere, et præclaro nomine tantum
 Insignis? nanum cujusdam Atlanta vocamus:
 Æthiopem cygnum; pravam extortamque puellam,
 Europen: canibus pigris, scabieque vetusta 35
 Levibus, et siccæ lambentibus ora lucernæ,
 Nomen erit pardus, tigris, leo; si quid adhuc est,
 Quod fremat in terris violentius. Ergo cavebis,
 Et metues, ne tu sic Creticus, aut Camerinus.
 His ego quem monui? tecum est mihi sermo, Rubelli
 Plance. Tumes alto Drusorum sanguine, tanquam 41
 Feceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses;
 Ut te conciperet, quæ sanguine fulget Iûli,
 Non quæ ventoso conducta sub aggere textit.
 Vos humiles, inquis, vulgi pars ultima nostri, 45
 Quorum nemo queat patriam monstrare parentis:
 Ast ego Cecropides. Vivas, et originis hujus
 Gaudia longa feras: tamen ima plebe Quiritem

Fa-

Facundum invenies. Solet hic defendere causas
Nobilis indocti. Veniet de plebe togata 50
Qui juris nodos, et legum ænigmata solvat.
Hic petit Euphraten juvenis, domitique Batavi
Custodes aquilas, armis industrius: at tu
Nil nisi Cecropides, truncoque simillimus Hermæ.
Nullo quippe alio vincis discrimine, quam quod 55
Illi marmoreum caput est, tua vivit imago.
Dic mihi, Teucrorum proles, animalia muta
Quis generosa putet, nisi fortia? nempe volucrem
Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
Fervet, et exsultat rauco victoria circo. 60
Nobilis hic, quocumque venit de gramine, cujus
Clara fuga ante alios, et primus in æquore pulvis.
Sed venale pecus Corithæ, posteritas et
Hirpini, si rara jugo victoria sedit.
Nil ibi majorum respectus, gratia nulla 65
Umbrarum: dominos pretiis mutare jubentur
Exiguïs, tritoque trahunt epirhedia collo
Segnipedes, dignique molam versare Nepotis.
Ergo, ut miremur te, non tua, primum aliquid da,
Quod possim titulis incidere præter honores, 70
Quos illis damus, et dedimus, quibus omnia debes.
Hæc satis ad juvenem, quem nobis fama superbum
Tradit, et inflatum, plenumque Nerone propinquo.

Rarus

Rarus enim ferme sensus communis in illa
 Fortuna : sed te censerī laude tuorum,
 Pontice, noluerim, sic ut nihil ipse futuræ 75
 Laudis agas. Miserum est aliorum incumbere famæ,
 Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
 Stratus humi palmes viduas desiderat ulmos.
 Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
 Integer : ambiguae si quando citabere testis 80
 Incertæque rei, Phalaris licet imperet ut sis
 Falsus, et admoto dicet perjurā tauro,
 Summum crede nefas animam præferre pudori,
 Et propter vitam vivendi perdere causas.
 Dignus morte perit, cœnet licet ostrea centum 85
 Gaurana, et Cosini toto mergatur ahenō.
 Expectata diu tandem provincia cum te
 Rectorem accipiet, pone iræ fræna modumque,
 Pone et avaritiæ; miserere inopum sociorum.
 Ossâ vides regum vacuis exsucta medullis. 90
 Respice, quid moneant leges, quid curia mandat;
 Præmia quanta bonos maneant; quam fulmine iusto
 Et Capito et Numitor ruerint, damnante senatu,
 Piratæ Cilicum. Sed quid damnatio confert,
 Cum Pansa eripiat quicquid tibi Natta reliquit? 95
 Præconem, Chærippe, tuis circumspice pannis,
 Jamque tace. Furor est post omnia perdere naulum.

Non idem gemitus olim, neque vulnus erat par
 Damnorum, fociis florentibus, et modo victis.
 Plena domus tunc omnis, et ingens stabat acervus 100
 Nummorum, Spartana chlamys, conchylia Coa,
 Et cum Parrhasii tabulis signisque Myronis
 Phidiacum vivebat ebur, necnon Polycleti
 Multus ubique labor; raræ sine Mentore mensæ.
 Inde Dolabella est, atque hinc Antonius, inde 105
 Sacrilegus Verres. Referebant navibus altis
 Occulta spolia, et plures de pace triumphos.
 Nunc fociis juga pauca boum, et grex parvus equarum,
 Et pater armenti capto eripietur agello:
 Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum; 110
 Si quis in ædícula Deus unicus; hæc etenim sunt
 Pro summis: nam sunt hæc maxima. Despicias tu
 Forsitan imbelles Rhodios, unctamque Corinthum;
 Despicias merito. Quid resinata juvenus,
 Cruraque totius facient tibi levia gentis? 115
 Horrida vitanda est Hispania, Gallicus axis,
 Illyricumque latus. Parce et messoribus illis,
 Qui saturant urbem, circo, scenæque vacantem.
 Quanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ,
 Cum tenues nuper Marius discinxerit Afros? 120
 Curandum in primis, ne magna injuria fiat
 Fortibus et miseris: tollas licet omne quod usquam est
 Auri

Auri atque argenti; scutum gladiumque relinques,
 Et jaculum, et galeam. Spoliatis arma supersunt.
 Quod modo proposui non est sententia: verum 125
 Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.
 Si tibi sancta cohors comitum; si nemo tribunal
 Vendit acersecomes; si nullum in conjuge crimen;
 Nec per conventus, nec cuncta per oppida, curvis
 Unguibus ire parat nummos raptura Celæno: 130
 Tunc licet a Pico numeres genus, altaque si te
 Nomina delectant, omnem Titanida pugnam
 Inter majores, ipsumque Promethea, ponas:
 De quocunque voles proavum tibi sumito libro.
 Quod si præcipitem rapit ambitus, atque libido; 135
 Si frangis virgas sociorum in sanguine; si te
 Delectant hebetes lasso lictore secures:
 Incipit ipsorum contra te stare parentum
 Nobilitas, claramque facem præferre pudendis.
 Omne animi vitium tanto conspectius in se 140
 Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur.
 Quo mihi te, solitum falsas signare tabellas
 In templis, quæ fecit avus, statuatque parentis
 Ante triumphalem? quo, si nocturnus adulter
 Tempora Santonico velas adoperta cucullo? 145
 Præter majorum cineres atque ossa volucris
 Carpentò rapitur pinguis Damafippus; et ipse,

Ipse rotam stringit multo sufflamine consul :
 Nocte quidem ; sed luna videt ; sed sidera testes
 Intendunt oculos. Finitum tempus honoris 150
 Cum fuerit, clara Damasippus luce flagellum
 Sumet, et occursum nusquam trepidabit amici
 Jam senis, ac virga prior innuet, atque maniplos
 Solvet, et infundet jumentis hordea lassis.
 Interea, dum lanatas, torvumque juvencum, 155
 More Numæ, cædit Jovis ante altaria, jurat
 Solam Eponam, et facies olida ad præsepia pictas.
 Sed cum pervigiles placet instaurare popinas,
 Obvius assiduo Syrophœnix udus amomo
 Currit, Idumææ Syrophœnix incola portæ, 160
 Hospitis affectu dominum, regemque salutat,
 Et cum venali Cyane succincta lagena.
 Defensor culpæ dicet mihi : fecimus et nos
 Hæc juvenes. Esto ; desisti nempe, nec ultra
 Fovisti errorem. Breve fit quod turpiter audes. 165
 Quædam cum prima refecentur crimina barba ;
 Indulge veniam pueris. Damasippus ad illos
 Thermarum calices, inscriptaque lintea vadit,
 Maturus bello Armeniæ, Syriæque tuendis
 Amnibus, et Rheno, atque Istro. Præstare Neronem
 Securum valet hæc ætas. Mitte Ostia, Cæsar, 171
 Mitte ; sed in magna legatum quære popina.

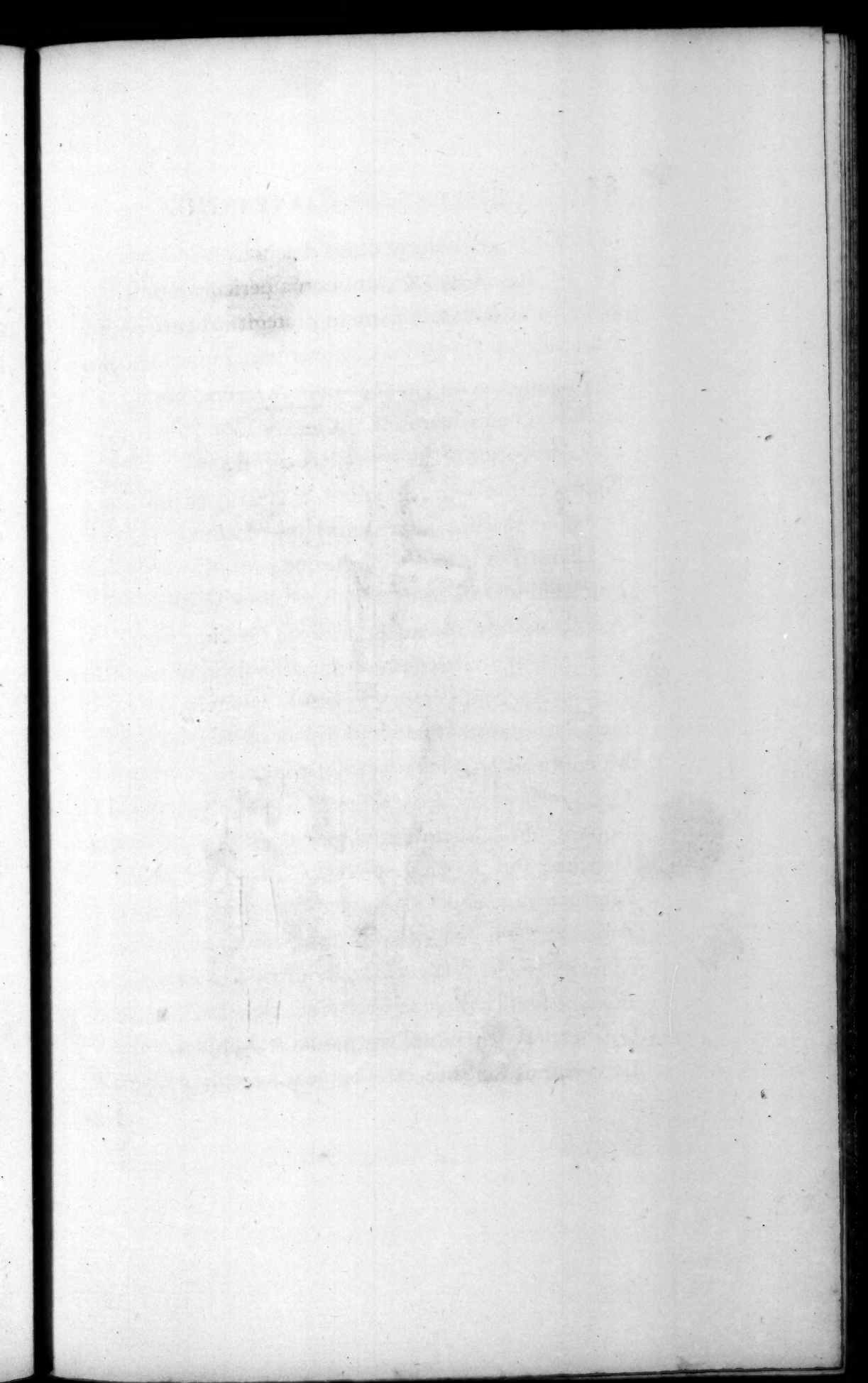
Invenies aliquo cum percussore jacentem,
 Permissum nautis, et furibus, ac fugitivis ;
 Inter carnifices et fabros sandapilarum, 175
 Et resupinati cessantia tympana Galli.
 Æqua ibi libertas, communia pocula, lectus
 Non alius cuiquam, nec mensa remotior ulli.
 Quid facias talem sortitus, Pontice, servum ?
 Nempe in Lucanos, aut Thusca ergastula mittas. 180
 At vos, Trojugenæ, vobis ignoscitis, et quæ
 Turpia cerdoni, Volesos Brutosque decebunt.
 Quid, si nunquam adeo fœdis adeoque pudendis
 Utimur exemplis, ut non pejora supersint ?
 Consumptis opibus, vocem, Damasippe, locasti 185
 Sipario, clamorū ageres ut Phasma Catulli.
 Laureolum velox etiam bene Lentulus egit,
 Judice me, dignus vera cruce. Nec tamen ipsi
 Ignoscas populo : populi frons durior hujus,
 Qui sedet, et spectat triscurria patriciorum; 190
 Planipedes audit Fabios, ridere potest qui
 Mamercorum alapas. Quanti sua funera vendant,
 Quid refert ? vendunt nullo cogente Nerone,
 Nec dubitant Celsi prætoris vendere ludis.
 Finge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone :
 Quid satius ? Mortem sic quisquam exhorruit, ut sit 196
 Zelotypus Thymeles, stupidi collega Corinthi ?

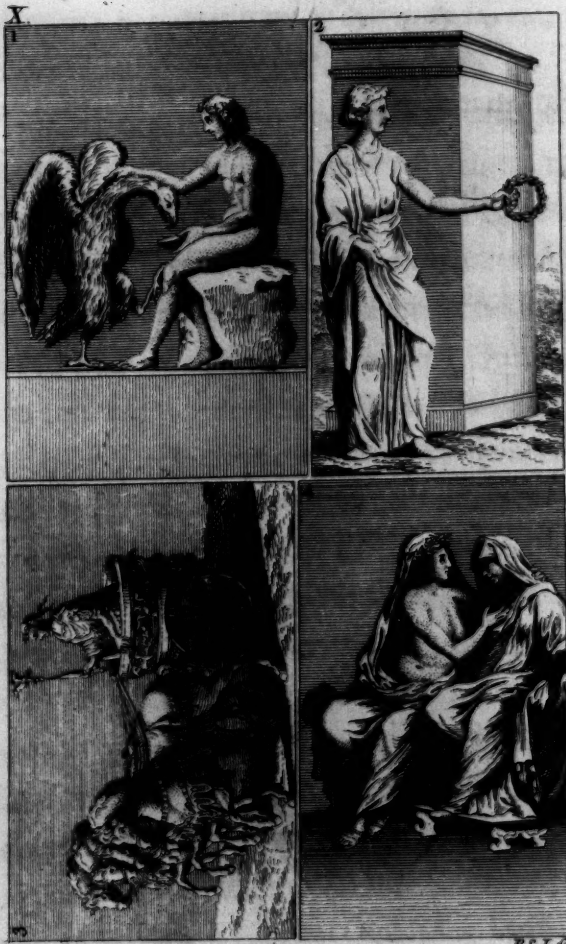
Res haud mira tamen, citharædo principe, mimus
Nobilis: hæc ultra, quid erit nisi ludus? et illic
Dedecus urbis habes: nec mirmillonis in armis 200
Nec clypeo Gracchum pugnantem, aut falce supina;
Damnat enim tales habitus, et damnat et odit,
Nec galea frontem abscondit: movet, ecce, tridentem,
Postquam vibrata pendentia retia dextra
Nequicquam effudit, nudum ad spectacula vultum
Erigit, et tota fugit agnoscendus arena. 206
Credamus tunicæ, de faucibus aurea cum se
Porrigat, et longo jactetur spira galero.
Ergo ignominiam graviolem pertulit omni
Vulnere, cum Graccho jussus pugnare secutor. 210
Liberâ si dentur populo suffragia, quis tam
Perditus, ut dubitet Senecam præferre Neroni;
Cujus supplicio non debuit una parari
Simia, nec serpens unus, nec culeus unus?
Par Agamemnonidæ crimen; sed causa facit rem 215
Diffimilem: quippe ille, Deis auctoribus, ultor
Patris erat cæsi media inter pocula: sed nec
Electræ jugulo se polluit, aut Spartani
Sanguine conjugii, nullis aconita propinquis
Miscuit; in scena nunquam cantavit Orestes, 220
Troïca non scripsit. Quid enim Virginus armis
Debuit ulcisci magis, aut cum Vindice Galba?

Quid

Quid Nero tam sæva crudaque tyrannide fecit ?
 Hæc opera, atque hæ sunt generosi principis artes,
 Gaudentis fœdo peregrina ad pulpita cantu 225
 Prostitui, Graiæque apium meruisse coronæ.
 Majorum effigies habeant insignia vocis,
 Ante pedes Domitî longum tu pone Thyestæ
 Syrma, vel Antigones, seu personam Menalippes,
 Et de marmoreo citharam suspende colosso. 230
 Quis, Catilina, tuis natalibus atque Cethegi
 Inveniet quicquam sublimius ? arma tamen vos
 Nocturna, et flammæ domibus templisque parâstis,
 Ut Braccatorum pueri, Senonumque minores,
 Audi quod liceat tunica punire molesta : 235
 Sed vigilat consul, vexillaque vestra coërcet.
 Hic novus, Arpinas ignobilis, et modo Romæ
 Municipalis eques, galeatum ponit ubique
 Præsidium attonitis, et in omni gente laborat.
 Tantum igitur muros intra toga contulit illi 240
 Nominis et tituli, quantum non Leucade, quantum
 Thessaliæ campis, Octavius abstulit udo
 Cædibus affiduis gladio. Sed Roma parentem,
 Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
 Arpinas alius Volscorum in monte solebat 245
 Poscere mercedes alieno lassus aratro ;
 Nodosam post hæc frangebatur vertice vitem,

Si lentus pigra muniret castra dolabra.
 Hic tamen et Cimbros, et summa pericula rerum
 Excipit, et solus trepidantem protegit urbem. 250
 Atque ideo, postquam ad Cimbros stragemque volabant,
 Qui nunquam attigerant majora cadavera, corvi,
 Nobilis ornatur lauro collega secunda.
 Plebeia Deciorum animæ, plebeia fuerunt
 Nomina: pro totis legionibus hi tamen, et pro 255
 Omnibus auxiliis, atque omni pube Latina
 Sufficiunt Dīs infernis, Terræque parenti.
 Pluris enim Decii, quam qui servantur ab illis.
 Ancilla natus trabeam, et diadema Quirini,
 Et fasces, meruit regum ultimus ille bonorum. 260
 Prodit laxabant portarum claustra tyrannis
 Exulibus juvenes ipsius consulis, et quos
 Magnum aliquid dubia pro libertate deceret,
 Quod miraretur cum Coclite Mutius, et quæ
 Imperii fines Tiberinum virgo natavit. 265
 Occulta ad patres produxit crimina servus
 Matronis lugendus: at illos verbera justis
 Afficiunt pœnis, et legum prima securis.
 Malo pater tibi sit Therfites, dummodo tu sis
 Æacidæ similis, Vulcanique arma capeffas, 270
 Quam te Therfitæ similem producat Achilles.
 Et tamen ut longe repetas, longeque revolvās

P.S.L. Jr.

Nomen, ab infami gentem deducis asylo.
Majorum primus quisquis fuit ille tuorum,
Aut pastor fuit, aut illud quod dicere nolo.

275

S A T Y R A IX.

SCire velim quare toties mihi, Nævole, tristis
Occurras fronte obducta, ceu Marsya victus.
Quid tibi cum vultu, qualem deprensus habebat
Ravola, dum Rhodopes uda terit inguina barba?
Nos colaphum incutimus lambenti crustula servo. 5
Non erat hac facie miserabilior Crepereius
Pollio, qui triplicem usuram præstare paratus
Circuit, et fatuos non invenit. Unde repente
Tot rugæ? certe modico contentus agebas
Vernam equitem, conviva joco mordente facetus, 10
Et salibus vehemens intra pomœria natis.
Omnia nunc contra: vultus gravis, horrida ficcæ
Sylva comæ, nullus tota nitor in cute, qualem
Præstabat calidi circumlita fascia visci;
Sed fruticante pilo neglecta, et squallida crura. 15
Quid macies ægri veteris, quem tempore longo
Torret quarta dies, olimque domestica febris?
Deprendas animi tormenta latentis in ægro
Corpore, deprendas et gaudia: sumit utrumque

In-

Inde habitum facies : igitur flexisse videris 20
 Propositum, et vitæ contrarius ire priori.
 Nuper enim, ut repeto, fanum Ifidis, et Ganymedem
 Pacis, et advectæ secreta palatia matris,
 Et Cererem, nam quo non prostat fœmina templo ?
 Notior Aufidio mœchus scelerare solebas, 25
 Quodque taces, ipsos etiam inclinare maritos.
 Utile et hoc multis vitæ genus : at mihi nullum
 Inde operæ pretium. Pingues aliquando lacernas,
 Munimenta togæ, duri crassique coloris,
 Et male percussas textoris pectine Galli 30
 Accipimus, tenue argentum venæque secundæ.
 Fata regunt homines : fatum est et partibus illis,
 Quas finus abscondit. Nam si tibi fidera cessant,
 Nil faciet longi mensura incognita nervi;
 Quamvis te nudum spumanti Virro labello 35
 Viderit, et blandæ, assiduæ, densæque tabellæ
 Sollicitent ; αὐτὸς γὰρ ἐφίλεται ἄνδρα κίναϊδος.
 Quod tamen ulterius monstrum, quam mollis avarus ?
 Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.
 Computat, ac cevet. Ponatur calculus ; adsint 40
 Cum tabula pueri : numera sestertia quinque
 Omnibus in rebus ; numerentur deinde labores.
 An facile et primum est agere intra viscera penem
 Legitimum, atque illic hesternæ occurrere cœnæ ?

Servus erit minus ille miser, qui foderit agrum, 45
 Quam dominum: sed tu sane tener, et puerum te,
 Et pulchrum, et dignum cyatho, cœloque, putabas.
 Vos humili affeclæ, vos indulgebitis unquam
 Cultori, jam nec morbo donare parati?
 En cui tu viridem umbellam, cui succina mittas 50
 Grandia, natalis quoties redit, aut madidum ver
 Incipit; et strata positus longaue cathedra
 Munera fœmineis tractas secreta Kalendis.
 Dic, passer, cui tot montes, tot prædia servas
 Appula, tot milvos intra tua pascua lassos? 55
 Te Trifolinus ager fœcundis vitibus implet,
 Suspectumque jugum Cumis, et Gaurus inanis:
 Nam quis plura linit victuro dolia musto?
 Quantum erat exhausti lumbos donare clientis
 Jugeribus paucis? meliusne hic rusticus infans 60
 Cum matre, et casulis, et collusore catello
 Cymbala pulsantis legatum fiet amici?
 Improbus es, cum poscis, ait; sed pensio clamat,
 Posce: sed appellat puer unicus, ut Polyphemi
 Lata acies, per quam solers evasit Ulysses: 65
 Alter emendus erit; namque hic non sufficit; ambo
 Pascendi. Quid agam bruma spirante? quid, oro,
 Quid dicam scapulis fervorum mense decembri,
 Et pedibus? durate, atque expectate cicadas?

Verum ut diffimules, ut mittas cætera, quanto 70
Metiris pretio, quod ni tibi deditus essem
Devotusque cliens, uxor tua virgo maneret?
Scis certe quibus ista modis, quam sæpe rogaris,
Et quæ pollicitus. Fugientem sæpe puellam
Amplexu rapui: tabulas quoque ruperat, et jam 75
Signabat. Tota vix hoc ego nocte redemi,
Te plorante foris. Testis mihi lectulus, et tu,
Ad quem pervenit lecti sonus, et dominæ vox.
Instabile, ac dirimi cœptum, et jam pene solutum,
Conjugium in multis domibus servavit adulter. 80
Quo te circumagas? quæ prima, aut ultima, ponas?
Nullum ergo meritum est, ingrate ac perfide, nullum,
Quod tibi filiulus, vel filia nascitur ex me?
Tollis enim, et libris actorum spargere gaudes
Argumenta viri. Foribus suspende coronas: 85
Jam pater es: dedimus quod famæ opponere possis:
Jura parentis habes; propter me scriberis hæres.
Legatum omne capis, nec non et dulce caducum.
Commoda præterea jungentur multa caducis,
Si numerum, si tres, implevero. Justa doloris, 90
Nævole, causa tui: contra tamen ille quid affert?
Negligit, atque alium bipedem sibi quærit asellum.
Hæc soli commissa tibi celare memento,
Et tacitus nostras intra te fige querelas.

Nam

JUVENALIS SATYRA IX. 93

Nam res mortifera est inimicus pumice levis. 95
 Qui modo secretum commiserat, ardet, et odit;
 Tanquam prodiderim quicquid scio. Sumere ferrum,
 Fuste aperire caput, candelam apponere valvis
 Non dubitat. Nec contemnas, aut despicias, quod
 His opibus nunquam cara est annona veneni. 100
 Ergo occulta teges; ut curia Martis Athenis.
 O Corydon, Corydon, secretum divitis ullum
 Esse putas? servi ut taceant, jumenta loquentur,
 Et canis, et postes, et marmora: claude fenestras,
 Vela tegant rimas, junge ostia, tollito lumen 105
 E medio, clament omnes, prope nemo recumbat;
 Quod tamen ad cantum galli facit ille secundi,
 Proximus ante diem caupo sciet, audiet et quæ
 Finxerunt pariter librarius, archimagiri,
 Carptores. Quod enim dubitant componere crimen
 In dominos, quoties rumoribus ulciscuntur 111
 Baltea? nec deerit qui te per compita quærat
 Nolentem, et miseram vinosus inebriet aurem.
 Illos ergo roges, quicquid paulo ante petebas
 A nobis. Taceant illi; sed prodere malunt 115
 Arcanum, quam subrepti potare Falerni,
 Pro populo faciens quantum Laufella bibebat.
 Vivendum recte est cum propter plurima, tum de his
 Præcipue causis, ut linguas mancipiorum

Con-

Contemnas : nam lingua mali pars pessima servi. 120
 Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis,
 Quorum animas et farre suo custodit, et ære.
 Idcirco ut possim linguam contemnere servi,
 Utile consilium modo, sed commune, dedisti :
 Nunc mihi quid suades post damnum temporis, et spes
 Deceptas ? festinat enim decurrere velox 126
 Flosculus angustæ miseræque brevissima vitæ
 Portio ; dum bibimus, dum ferta, unguenta, puellas
 Poscimus, obrepat non intellecta senectus.
 Ne trepida : nunquam pathicus tibi deerit amicus, 130
 Stantibus et salvis his collibus. Undique ad illos
 Conveniunt, et carpentis et navibus, omnes,
 Qui digito scalpunt uno caput. Altera major
 Spes superest : tu tantum erucis imprime dentem.
 Hæc exempla para felicibus : at mea Clotho 135
 Et Lachesis gaudent, si pascitur inguine venter.
 O parvi, nostrique lares, quos thure minuto,
 Aut farre, et tenui soleo exorare corona,
 Quando ego figam aliquid, quo sit mihi tuta senectus
 A tegete et baculo ? viginti millia sænus, 140
 Pignoribus positis, argenti vascula puri,
 Sed quæ Fabricius censor notet, et duo fortes
 De grege Mæsorum, qui me cervice locata
 Securum jubeant clamoso insistere Circo ?

Sit mihi præterea curvus cælator, et alter, 145
 Qui multas facies fingat cito; sufficient hæc,
 Quando ego pauper ero; votum miserabile, nec spes
 His saltem: nam cum pro me fortuna rogatur,
 Affigit ceras illa de nave petitas,
 Quæ Siculos cantus effugit remige furdo. 150

SATYRA X.

OMnibus in terris, quæ sunt a Gadibus usque
 Auroram et Gangem, pauci dignoscere possunt
 Vera bona, atque illis multum diversa, remota
 Erroris nebula: quid enim ratione timemus,
 Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, ut te 5
 Conatus non pœniteat, votique peracti?
 Evertere domos totas optantibus ipsis
 Dî faciles. Nocitura toga, nocitura petuntur
 Militia. Torrens dicendi copia multis,
 Et sua mortifera est facundia. Viribus ille 10
 Confusus periit, admirandisque lacertis.
 Sed plures nimia congesta pecunia cura
 Strangulat, et cuncta exsuperans patrimonia census,
 Quanto delphinis balæna Britannica major.
 Temporibus diris igitur, jussuque Neronis, 15
 Longinum et magnos Senecæ prædivitis hortos

Clau-

Claufit, et egregias Lateranorum obfidet ædes
 Tota cohors. Rarus venit in cœnacula miles.
 Pauca licet portes argenti vafcula puri,
 Nocte iter ingreffus, gladium, contumque timebis; 20
 Et motæ ad Lunam trepidabis arundinis umbram:
 Cantabit vacuus coram latrone viator.
 Prima fere vota, et cunctis notiffima templis
 Divitiæ, crefcant ut opes, ut maxima toto
 Nofta fit arca foro. Sed nulla aconita bibuntur 25
 Fictilibus. Tunc illa time cum pocula fumes
 Gemmata, et lato Setinum ardebit in auro.
 Jamne igitur laudas, quod de fapientibus alter
 Ridebat, quoties a limine moverat unum
 Protuleratque pedem; flebat contrarius alter? 30
 Sed facilis rigidi cuivis cenfura cachinni.
 Mirandum eft unde ille oculis fuffecerit humor.
 Perpetuo rifu pulmonem agitare solebat
 Democritus, quanquam non effent urbibus illis
 Prætecta, et trabeæ, fafcès, lectica, tribunal. 35
 Quid fi vidiffet prætorem in curribus altis
 Exftantem, et medio fublimem in pulvere circi
 In tunica Jovis, et pictæ Sarrana ferentem
 Ex humeris aulæa togæ, magnæque coronæ
 Tantum orbem quanto cervix non fufficit ulla? 40
 Quippe tenet fudans hanc publicus, et fibi Conful
 Ne

Ne placeat, curru servus portatur eodem.

Da nunc et volucrem, sceptro quæ surgit eburno ;

Illinc cornicines, hinc præcedentia longi

Agminis officia, et niveos ad frena Quirites, 45

Defossa in oculis quos sportula fecit amicos.

Tunc quoque materiam risus invenit ad omnes

Occursus hominum, cujus prudentia monstrat

Summos posse viros, et magna exempla daturus

Verecun in patria, crassoque sub aëre nasci. 50

Ridebat curas, nec non et gaudia vulgi ;

Interdum et lacrymas, cum fortunæ ipse minaci

Mandaret laqueum, mediumque ostenderet unguem.

Ergo supervacua hæc aut perniciofa petuntur,

Propter quæ fas est genua incerare Deorum. 55

Quosdam præcipitat subiecta potentia magnæ

Invidiæ, mergit longa, atque insignis honorum

Pagina ; descendunt statuæ, restemque sequuntur.

Ipfas deinde rotas bigarum impacta securis

Cædit, et immeritis franguntur crura caballis. 60

Jam stridunt ignes, jam follibus atque caminis

Ardet adoratum populo caput, et crepat ingens

Sejanus : deinde ex facie toto orbe secunda

Fiunt urceoli, pelves, sartago, patellæ.

Pone domi lauros, duc in Capitolia magnum 65

Cretatumque bovem ; Sejanus ducitur unco

Spectandus : gaudent omnes : Quæ labra ? quis illi
 Vultus erat ? Nunquam, si quid mihi credis, amavi
 Hunc hominem : sed quo cecidit sub crimine ? quisnam
 Delator ? quibus indicibus, quo teste probavit ? 70
 Nil horum : verbosa et grandis epistola venit
 A Capreis : bene habet, nil plus interrogo. Sed quid
 Turba Remi ? sequitur fortunam, ut semper, et odit
 Damnatos : idem populus, si Nurscia Thusco
 Favisset, si oppressa foret secunda senectus 75
 Principis, hac ipsa Sejanum diceret hora
 Augustum. Jampridem, ex quo suffragia nulli
 Vendimus, effugit curas. Nam qui dabat olim
 Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
 Continet, atque duas tantum res anxius optat, 80
 Panem, et Circenses. Perituros audio multos :
 Nil dubium : magna est fornacula : pallidulus mi
 Brutidius meus ad Martis fuit obviarius aram.
 Quam timeo, victus ne pœnas exigat Ajax,
 Ut male defensus ! curramus præcipites, et 85
 Dum jacet in ripa, calcemus Cæsaris hostem.
 Sed videant servi, ne quis neget, et pavidum in jus
 Cervice obstricta dominum trahat. Hi sermones
 Tunc de Sejano, secreta hæc murmura vulgi.
 Visne salutare sicut Sejanus ? habere 90
 Tantundem ? atque illi sellas donare curules ?

Illum

Illum exercitibus præponere? tutor haberi
 Principis, Augusta Caprearum in rupe sedentis
 Cum grege Chaldæo? vis certe pila, cohortes,
 Egregios equites, et castra domestica. Quidni 95
 Hæc cupias? et qui nolunt occidere quemquam,
 Posse volunt. Sed quæ præclara et prospera tanti,
 Ut rebus lætis par sit mensura malorum?
 Hujus qui trahitur prætextam sumere mavis;
 An Fidenarum, Gabiorumque esse potestas, 100
 Et de mensura jus dicere, vasa minora
 Frangere, pannosus vacuis Ædilis Ulubris?
 Ergo quid optandum foret, ignorasse fateris
 Sejanum. Nam qui nimios optabat honores,
 Et nimias poscebat opes, numerosa parabat 105
 Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
 Casus, et impulsæ præceps immane ruinæ.
 Quid Crassos, quid Pompeios evertit, et illum
 Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites?
 Summus nempe locus nulla non arte petitus, 110
 Magnaque numinibus vota exaudita malignis.
 Ad generum Cereris sine cæde et vulnere pauci
 Descendunt reges, et sicca morte tyranni.
 Eloquium ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
 Incipit optare, et totis Quinquatribus optat, 115
 Quisquis adhuc uno partam colit asse Minervam,

Quem sequitur custos angustæ vernula capfæ.
 Eloquiō sed uterque perit orator; utrumque
 Largus et exundans letho dedit ingenii fons.
 Ingenio manus est, et cervix cæsa; nec unquam 120
 Sanguine caufidici maduerunt rostra pusilli.
 O fortunatam natam, me consule, Romam!
 Antonî gladios potuit contemnere, si sic
 Omnia dixisset. Ridenda poëmata malo,
 Quam te conspicuæ divina Philippica famæ, 125
 Volveris a prima quæ proxima. Sævus et illum
 Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
 Torrentem, et pleni moderantem fræna theatri.
 Dîs ille adversis genitus, fatoque sinistro,
 Quem pater ardentis massæ fuligine lippus 130
 A carbone, et forcipibus, gladiosque parante
 Incude, et luteo Vulcano ad rhetora misit.
 Bellorum exuviæ, truncis affixa trophæis
 Lorica, et fracta de casside buccula pendens,
 Et curtum temone jugum, victæque triremis 135
 Aplustre, et summo tristis captivus in arcu,
 Humanis majora bonis creduntur: ad hæc se
 Romanus, Graiusque, ac Barbarus induperator
 Erexit: causas discriminis atque laboris
 Inde habuit; tanto major famæ sitis est, quam 140
 Virtutis. Quis enim virtutem amplectitur ipsam,
 Præ-

Præmia si tollis? patriam tamen obruit olim
Gloria paucorum, et laudis, titulique cupido
Hæfuri faxis cinerum custodibus; ad quæ
Discutienda valent sterilis mala robora ficus: 145

Quandoquidem data sunt ipsis quoque fata sepulcris.
Expende Annibalem: quot libras in duce summo
Invenies? hic est, quem non capit Africa Mauro
Perfusa Oceano, Niloque admota tepenti.

Rurfus ad Æthiopum populos, aliosque elephantos
Additur imperiis Hispania: Pyrenæum 151

Tranfilit. Opposuit natura Alpemque, nivemque:
Diducit scopulos, et montem rumpit aceto.

Jam tenet Italiam: tamen ultra pergere tendit.
Actum, inquit, nihil est, nisi Pœno milite portas 155
Frangimus, et media vexillum pono Subura.

O qualis facies, et quali digna tabella,
Cum Gætula ducem portaret bellua luscum!
Exitus ergo quis est? O gloria! vincitur idem
Nempe, et in exilium præceps fugit, atque ibi magnus
Mirandusque cliens fedet ad prætoria regis, 161

Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim,
Non gladii, non faxa dabunt, non tela; sed ille
Cannarum vindex, ac tanti sanguinis ultor 165

Annulus. I, demens, et sævas curre per Alpes,

Ut pueris placeas, et declamatio fias.
 Unus Pellæo juveni non sufficit orbis :
 Æstuat infelix angusto limite mundi,
 Ut Gyaræ clausus scopulis, parvaque Seripho. 170
 Cum tamen a figulis munitam intraverit urbem,
 Sarcophago contentus erit. Mors sola fatetur
 Quantula sint hominum corpuscula. Creditur olim
 Velificatus Athos, et (quicquid Græcia mendax
 Audet in historia) constratum claustris iisdem, 175
 Suppositumque rotis solidum mare. Credimus altos
 Defecisse amnes, epotaque flumina Medo
 Prandente, et madidis cantat quæ Sotratius alis.
 Ille tamen qualis rediit, Salamine relicta,
 In corum atque eorum solitus sævire flagellis 180
 Barbarus, Æolio nunquam hoc in carcere passus,
 Ipsum compedibus qui vinxerat Ennosigæum?
 Mitius id sane, quod non et stigmate dignum
 Credidit; huic quisquam vellet servire Deorum?
 Sed qualis rediit? nempe una nave, cruentis 185
 Fluctibus, ac tarda per densa cadavera prora.
 Has toties optata exegit gloria pœnas.
 Da spatium vitæ, multos da Jupiter annos :
 Hoc recto vultu solum, hoc et pallidus, optas.
 Sed quam continuis et quantis longa senectus 190
 Plena malis! Deformem, et tetrum ante omnia vultum
 Dis-

Diffimilemque fui, deformem pro cute pellem,
 Pendentefque genas, et tales aspice rugas,
 Quales, umbriferos ubi pandit Tabraca saltus,
 In vetula scalpit jam mater simia bucca. 195
 Plurima sunt juvenum discrimina; pulcrior ille
 Hoc, atque ille alio; multum hic robustior illo.
 Una senum facies, cum voce trementia membra,
 Et jam leve caput, madidique infantia nasi.
 Frangendus misero gingiva panis inermi: 200
 Usque adeo gravis uxori, natisque, sibique,
 Ut captatori moveat fastidia Cossio.
 Non eadem vini, atque cibi, torpente palato,
 Gaudia. Nam coitus jam longa oblivio: vel si
 Coneris, jacet exiguus cum ramice nervus, 205
 Et quamvis tota palpetur nocte, jacebit.
 Anne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
 Canities? quid, quod merito suspecta libido est,
 Quæ venerem affectat sine viribus? aspice partis
 Nunc damnum alterius: nam quæ cantante voluptas,
 Sit licet eximius citharædus, sitve Seleucus, 211
 Et quibus aurata mos est fulgere lacerna?
 Quid refert magni sedeat qua parte theatri,
 Qui vix cornicines exaudiet, atque tubarum
 Concentus? clamore opus est, ut sentiat auris, 215
 Quem dicat venisse puer, quot nuntiet horas.

Præterea minimus gelido jam in corpore sanguis
Febre calet sola; circumfilit agmine facto
Morborum omne genus, quorum si nomina quæras,
Promptius expediam, quot amaverit Hippia mœchos;
Quot Themison ægros autumnno occideret uno; 221
Quot Basilus socios, quot circumscripserit Hirrus
Pupillos; quot longa viros exsorbeat uno
Maura die; quot discipulos inclinet Hamillus.
Percurram citius, quot villas possideat nunc, 225
Quo tondente gravis juveni mihi barba sonabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis; ambos
Perdidit ille oculos, et luscis invidet: hujus
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis:
Ipse, ad conspectum cœnæ diducere rictum 230
Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
Ore volat pleno mater jejuna. Sed omni
Membrorum damno major dementia, quæ nec
Nomina fervorum, nec vultum agnoscit amici,
Cum quo præterita cœnavit nocte, nec illos, 235
Quos genuit, quos eduxit: nam codice sævo
Hæredes vetat esse suos; bona tota feruntur
Ad Phialen. Tantum artificis valet halitus oris,
Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
Ut vigeant sensus animi, ducenda tamen sunt 241
Funera natorum, rogos aspiciendus amata

Con-

Conjugis, et fratris, plenæque sororibus urnæ.
 Hæc data pœna diu viventibus, ut renovata
 Semper clade domus, multis in luctibus, inque
 Perpetuo mœrore, et nigra veste senescant. 245
 Rex Pylius, magno si quicquam credis Homero,
 Exemplum vitæ fuit a cornice secundæ.
 Felix nimirum, qui tot per sæcula mortem
 Distulit, atque suos jam dextra computat annos,
 Quique novum toties mustum bibit : oro, parumper
 Attendas, quantum de legibus ipse queratur 251
 Fatorum, et nimio de stamine, cum videt acris
 Antilochi barbam ardentem : nam quærit ab omni
 Quisquis adest socio, cur hæc in tempora duret ;
 Quod facinus dignum tam longo admiserit ævo. 255
 Hæc eadem Peleus, raptum cum luget Achillem,
 Atque alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
 Incolumi Troja Priamus venisset ad umbras
 Affaraci magnis solennibus, Hectore funus
 Portante, ac reliquis fratrum cervicibus, inter 260
 Iliadum lacrymas, ut primos edere planctus
 Cassandra inciperet, scissaque Polyxena palla :
 Si foret extinctus diverso tempore, quo jam
 Cœperat audaces Paris ædificare carinas.
 Longa dies igitur quid contulit ? omnia vidit 265
 Eversa, et flammis Asiam ferroque cadentem.

Tunc

Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara,
 Et ruit ante aram summi Jovis, ut vetulus bos,
 Qui domini cultris tenue et miserabile collum
 Præbet, ab ingrato jam fastiditus aratro. 270
 Exitus ille utcunque hominis : sed torva canino
 Latravit rictu, quæ post hunc vixerat, uxor.
 Festino ad nostros, et regem transeo Ponti,
 Et Cræsum, quem vox justî facunda Solonis
 Respicere ad longæ jussit spatia ultima vitæ. 275
 Exilium, et carcer, Minturnarumque paludes,
 Et mendicatus victa Carthagine panis,
 Hinc causas habuere. Quid illo cive tulisset
 Natura in terris, quid Roma, beatius unquam,
 Si circumducto captivorum agmine, et omni 280
 Bellorum pompa, animam exhalâisset opimam,
 Cum de Teutonico vellet descendere curru?
 Provida Pompeio dederat Campania febres
 Optandas : sed multæ urbes, et publica vota
 Vicerunt ; igitur fortuna ipsius et urbis 285
 Servatum victo caput abstulit. Hoc cruciatu
 Lentulus, hac pœna caruit, ceciditque Cethegus
 Integer, et jacuit Catilina cadavere toto.
 Formam optat modico pueris, majore puellis
 Murmure, cum Veneris fanum videt anxia mater,
 Usque ad delicias votorum. Cur tamen, inquit, 291
 Cor-

Corripias? pulchra gaudet Latona Diana.
 Set vetat optari faciem Lucretia, qualem
 Ipsa habuit. Cuperet Rutilæ Virginia gibbum
 Accipere, atque suam Rutilæ dare. Filius autem
 Corporis egregii miseros trepidosque parentes 296
 Semper habet. Rara est adeo concordia formæ
 Atque pudicitia! sanctos licet horrida mores
 Tradiderit domus, ac veteres imitata Sabinas.
 Præterea castum ingenium, vultumque modesto 300
 Sanguine ferventem tribuat natura benigna
 Larga manu, (quid enim puero conferre potest plus
 Custode, et cura natura potentior omni?)
 Non licet esse viros: nam prodiga corruptoris
 Improbilas ipsos audet tentare parentes. 305
 Tanta in muneribus fiducia. Nullus ephebum
 Deformem sæva castravit in arce tyrannus;
 Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, vel
 Strumosum, atque utero pariter, gibboque tumentem.
 I nunc, et juvenis specie lætare tui, quem 310
 Majora exspectant discrimina. Fiet adulter
 Publicus, et pœnas metuet quascunque maritus
 Exigit iratus: nec erit felicior astro
 Martis, ut in laqueos nunquam incidat. Exigit autem
 Interdum ille dolor plus, quam lex ulla dolori 315
 Concessit. Necat hic ferro, secat ille cruentis

Ver-

Verberibus, quosdam mœchos et mugilis intrat.
 Sed tuus Endymion dilectæ fiet adulter
 Matronæ. Mox cum dederit Servilia nummos,
 Fiet et illius, quam non amat: exuet omnem 320
 Corporis ornatum. Quid enim ulla negaverit udis
 Inguinibus, five est hæc Hippia, five Catulla?
 Deterior totos habet illic fœmina mores.
 Sed casto quid forma nocet? quid profuit olim
 Hippolyto grave propositum? quid Bellerophonti?
 Erubuit nempe hæc, seu fastidita repulsa: 326
 Nec Sthenobœa minus, quam Cressa, excanduit, et se
 Concussere ambæ. Mulier sævissima tunc est,
 Cum stimulos odio pudor admovet. Elige quidnam
 Suadendum esse putes, cui nubere Cæsaris uxor 330
 Destinât. Optimus hic et formosissimus idem
 Gentis patriciæ rapitur miser exstinguendus
 Messalinæ oculis. Dudum sedet illa parato
 Flammeolo; Tyriusque palam genialis in hortis
 Sternitur, et ritu decies centena dabuntur 335
 Antiquo: veniet cum signatoribus auspex.
 Hæc tu secreta, et paucis commissa putabas?
 Non nisi legitime vult nubere. Quid placeat, dic:
 Ni parere velis, pereundum est ante lucernas;
 Si scelus admittas, dabitur mora parvula, dum res
 Nota urbi, et populo, contingat principis aures. 341
 De-

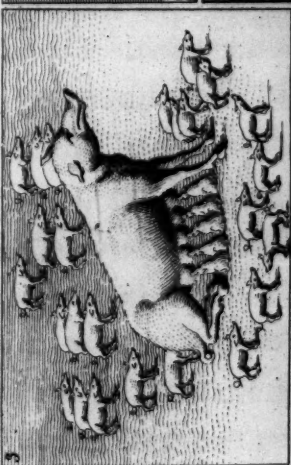
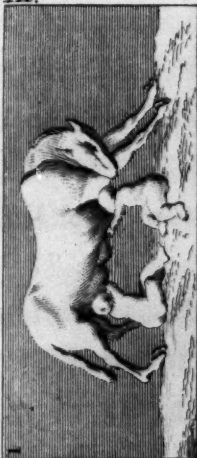
Dedecus ille domus sciet ultimus. Interea tu
 Obsequere imperio, si tanti est vita dierum
 Paucorum. Quicquid levius meliusque putaris,
 Præbenda est gladio pulcra hæc et candida cervix.
 Nil ergo optabunt homines? si consilium vis, 346
 Permittes ipsis expendere numinibus, quid
 Conveniat nobis, rebusque fit utile nostris.
 Nam pro jucundis aptissima quæque dabunt Dî.
 Carior est illis homo, quam sibi. Nos, animorum
 Impulsu, et cæca magnaue cupidine ducti, 351
 Conjugium petimus, partumque uxoris: at illis
 Notum, qui pueri, qualisque futura fit uxor.
 Ut tamen et poscas aliquid, voveasque sacellis
 Extæ, et candiduli divina tomacula porci; 355
 Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.
 Fortem posce animum, et mortis terrore carentem;
 Qui spatium vitæ extremum inter munera ponat
 Naturæ, qui ferre queat quoscunque labores;
 Nesciat irasci, cupiat nihil; et potiores 360
 Herculis æumnas credat, sævosque labores,
 Et Venere, et cœnis, et plumis Sardanapali.
 Monstro quod ipse tibi possis dare; femita certe
 Tranquillæ per virtutem patet unica vitæ.
 Nullum numen habes, si sit prudentia; sed te 365
 Nos facimus, Fortuna, Deam, cœloque locamus.

SATYRA XI.

ATticus eximie si cœnat, lautus habetur,
 Si Rutilus, demens: quid enim majore cachinno
 Excipitur vulgi, quam pauper Apicius? omnis
 Convictus, thermæ, stationes, omne theatrum
 De Rutilo. Nam dum valida, ac juvenilia membra 5
 Sufficiunt galeæ, dumquæ ardent sanguine, fertur,
 Non cogente quidem, sed nec prohibente Tribuno
 Scripturus leges, et regia verba lanistæ.
 Multos porro vides, quos sæpe elusus ad ipsum
 Creditor introitum solet exspectare macelli, 10
 Et quibus in solo vivendi causa palato est.
 Egregius cœnat meliusque miserrimus horum,
 Et cito casurus jam perlucente ruina.
 Interea gustus elementa per omnia quærunt,
 Nunquam animo pretiis obstantibus: interius si 15
 Attendas, magis illa juvant quæ pluris emuntur.
 Ergo haud difficile est perituram arcessere summam,
 Lancibus oppositis, vel matris imagine fracta,
 Et quadringentis nummis condire gulosum
 Fictile: sic veniunt ad miscellanea ludæ. 20
 Refert ergo quis hæc eadem paret: in Rutilo nam
 Luxuria est, in Ventidio laudabile nomen

Sumit,

XI.

P.S.K.

Sumit, et a censu famam trahit. Illum ego jure
 Despiciam, qui scit quanto sublimior Atlas
 Omnibus in Libya sit montibus, hic tamen idem 25
 Ignoret quantum ferrata distet ab arca
 Sacculus. E cœlo descendit, γῆρας σταυλόν,
 Figendum et memori tractandum pectore, five
 Conjugium quæras, vel sacri in parte senatus
 Esse velis. Nec enim loricam poscit Achillis 30
 Therfites, in qua se traducebat Ulysses.
 Ancipitem seu tu magno discrimine causam
 Protegere affectas, te consule, dic tibi quis sis:
 Orator vehemens, an Curtius, an Matho. Buccæ
 Noscenda est mensura tuæ; spectandaque rebus 35
 In summis, minimisque; etiam cum piscis emetur.
 Nec mullum cupias, cum sit tibi gobio tantum
 In oculis: quis enim te, deficiente crumena,
 Et crescente gula, manet exitus; ære paterno,
 Ac rebus merfis in ventrem, fœnoris, atque 40
 Argenti gravis, et pecorum, agrorumque capacem?
 Talibus a dominis post cuncta novissimus exit
 Annulus, et digito mendicat Pollio nudo.
 Non præmaturi cineres, nec funus acerbum
 Luxuriæ, sed morte magis metuenda senectus. 45
 Hi plerumque gradus; conductæ pecunia Romæ,
 Et coram dominis consumitur. Inde ubi paullum
Nescio

Nescio quid superest, et pallet fœnoris auctor,
Qui vertère solum, Baias, et ad Ostia currunt.
Cedere namque foro jam non est deterius, quam 50
Esquilias a ferventi migrare Subura.
Ille dolor solus patriam fugientibus, illa
Mœstitia est, caruisse anno Circensibus uno.
Sanguinis in facie non hæret gutta; morantur
Pauci ridiculum, et fugientem ex urbe pudorem. 55
Experire hodie numquid pulcerrima dictu,
Perfice, non præstem vita, vel moribus, et re;
Sed laudem filiquas occultus ganeo, pultes
Coram aliis dictem puero, sed in aure placentas.
Nam, cum sis conviva mihi promissus, habebis 60
Evandrum, venies Tirynthius, aut minor illo
Hospes, et ipse tamen contingens sanguine cœlum;
Alter aquis, alter flammis, ad fidera missus.
Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
De Tiburtino veniet pinguiissimus agro 65
Hœdulus, et toto grege mollior, inscius herbæ,
Nec dum ausus virgas humilis mordere salicti,
Qui plus lactis habet quam sanguinis, et montani
Asparagi, posito quos legit villica fuso.
Grandia præterea, tortoque calentia fœno 70
Ova adsunt ipsis cum matribus, et servatæ
Parte anni, quales fuerant in vitibus, uvæ:

Signinum Syriumque pyrum : de corbibus îſdem
 Æmula Picens, et odoris mala recentis,
 Nec metuenda tibi, ficcatum frigore poſtquam 75
 Autumnum, et crudi poſuere pericula ſucci.
 Hæc olim noſtri jam luxurioſa ſenatus
 Cœna fuit. Curius, parvo quæ legerat horto,
 Ipſe focus brevibus ponebat oluſcula, quæ nunc
 Squallidus in magna ſtudit compede foſſor, 80
 Qui meminit, calidæ ſapiat quid vulva popinæ.
 Sicci terga ſuis, rara pendentia crate,
 Moris erat quondam feſtis ſervare diebus,
 Et natalitium cognatis ponere lardum,
 Accedente nova, ſi quam dabat hoſtia, carne. 85
 Cognatorum aliquis titulo ter conſulis, atque
 Caſtrorum imperiis, et dictatoris honore
 Functus, ad has epulas ſolito maturius ibat,
 Erectum domito referens a monte ligonem.
 Cum tremerent autem Fabios, durumque Catonem,
 Et Scauros, et Fabricios, rigidique ſeveros 91
 Cenſoris mores etiam collega timeret;
 Nemo inter curas, et ſeria duxit habendum,
 Qualis in Oceani fluctu teſtudo nataret,
 Clarum Trojugenis factura ac nobile fulcrum : 95
 Sed nudo latere, et parvis frons ærea lectis
 Vile coronati caput oſtendebat afelli,

Ad quod lascivi ludebant ruris alumni.
 Tales ergo cibi, qualis domus, atque supellex.
 Tunc, rudis, et Graias mirari nescius artes, 100
 Urbibus everfis, prædarum in parte reperta,
 Magnorum artificum frangebat pocula miles,
 Ut phaleris gauderet equus, cælataque cassis
 Romuleæ simulacra feræ mansuescere jussæ
 Imperii fato, et geminos sub rupe Quirinos, 105
 Ac nudam effigiem clypeo fulgentis et hasta,
 Pendentisque Dei perituro ostenderet hosti.
 Argenti quod erat solis fulgebat in armis.
 Ponebant igitur Thusco farrata catino
 Omnia tunc; quibus invidas, si lividulus sis. 110
 Templorum quoque majestas præsentior, et vox
 Nocte fere media, mediamque audita per urbem,
 Litore ab Oceani Gallis venientibus, et Dîs
 Officium vatis peragentibus; his monuit nos,
 Hanc rebus Latiis curam præstare solebat 115
 Fictilis, et nullo violatus Jupiter auro.
 Illa domi natas, nostraque ex arbore, mensas
 Tempora viderunt; hos lignum stabat in usus,
 Annosam si forte nucem dejecerat eurus.
 At nunc divitibus cœnandi nulla voluptas, 120
 Nil rhombus, nil dama sapit; putere videntur
 Unguenta, atque rosæ, latos nisi sustinet orbes

Grande ebur, et magno sublimis pardus hiatu,
 Dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes,
 Et Mauri celeres, et Mauro obscurior Indus, 125
 Et quos deposuit Nabathæo bellua saltu,
 Jam nimios, capitique graves. Hinc furgit orexis,
 Hinc stomacho vires. Nam pes argenteus illis,
 Annulus in digito quod ferreus. Ergo superbum
 Convivam caveo, qui me sibi comparat, et res 130
 Despicit exiguas; adeo nulla uncia nobis
 Est eboris, nec tessellæ, nec calculus ex hac
 Materia; quin ipsa manubria cultellorum
 Ossea: non tamen his ulla unquam obsonia fiunt
 Rancidula, aut ideo pejor gallina secatur. 135
 Sed nec structor erit, cui cedere debeat omnis
 Pergula, discipulus Trypheri doctoris, apud quem
 Sumine cum magno lepus, atque aper, et pygargus,
 Et Scythicæ volucres, et phœnicopterus ingens,
 Et Gætulus oryx, hebeti lautissima ferro 140
 Cæditur, et tota sonat ulmea cœna Subura.
 Nec frustum capreæ subducere, nec latus Afræ
 Novit avis noster tirunculus, ac rudis omni
 Tempore, et exiguæ frustis imbutus ofellæ.
 Plebeios calices et paucis assibus emptos 145
 Porriget incultus puer, atque a frigore tutus;
 Non Phyrx, aut Lycius, non a mangone petitus

Quisquam erit, et magno. Cum posces, posce Latine.
 Idem habitus cunctis, tonsi, rectique capilli,
 Atque hodie tantum propter convivia pexi. 150
 Pastoris duri est hic filius, ille bubulci :
 Suspirat longo non visam tempore matrem,
 Et casulam, et notos tristis desiderat hœdos :
 Ingenui vultus puer ingenuique pudoris,
 Quales esse decet, quos ardens purpura vestit. 155
 Nec pugillares defert in balnea raucus
 Testiculos, nec vellendas jam præbuit alas :
 Crassa nec opposito pavidus tegit inguina gutto.
 Hic tibi vina dabit diffusa in montibus illis
 A quibus ipse venit, quorum sub vertice lusit : 160
 Namque una atque eadem vini patria, atque ministri.
 Forsitan exspectes, ut Gaditana canoro
 Incipiat prurire choro, plausuque probatæ
 Ad terram tremulo descendant clune puellæ;
 Irritamentum veneris languentis, et acres 165
 Divitis urticæ : major tamen ista voluptas
 Alterius sexus ; magis ille extenditur ; et mox
 Auribus atque oculis concepta urina movetur.
 Non capit has nugas humilis domus : audiat ille
 Testarum crepitus cum verbis, nudum olido stans 170
 Fornice mancipium quibus abstinet : ille fruatur
 Vocibus obscœnis, omnique libidinis arte,

Qui

Qui Lacedæmonium pytismate lubricat orbem.
 Namque ibi fortunæ veniam damus. Alea turpis,
 Turpe et adulterium mediocribus: hæc eadem illi
 Omnia cum faciant, hilares nitidique vocantur. 176
 Nostra dabunt alios hodie convivia ludos.
 Conditor Iliados cantabitur, atque Maronis
 Altisoni dubiam facientia carmina palmam.
 Quid refert tales versus qua voce legantur? 180
 Sed nunc dilatis averte negotia curis,
 Et gratam requiem dona tibi, quando licebit
 Per totam cessare diem: non fœnoris ulla
 Mentio; nec, prima si luce egressa reverti
 Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat uxor, 185
 Humida suspectis referens multitia rugis,
 Vexatasque comas, et vultum auremque calentem.
 Protinus ante meum, quicquid dolet, exue limen.
 Pone domum, et servos, et quicquid frangitur illis,
 Aut perit: ingratos ante omnia pone sodales. 190
 Interea Megalefiacæ spectacula mappæ
 Idæum solenne colunt, similisque triumpho
 Prædo caballorum prætor sedet: ac mihi pace
 Immensæ nimisæque licet si dicere plebis,
 Totam hodie Romam circus capit; et fragor aurem
 Percutit, eventum viridis quo colligo panni. 196
 Nam si deficeret, mœstam attonitamque videres

Hanc urbem, veluti Cannarum in pulvere victis
 Consulibus. Spectent juvenes, quos clamor, et audax
 Sponsio, quos cultæ decet assedisse puellæ. 200
 Spectent hoc nuptæ, juxta recubante marito,
 Quod pudeat narrasse aliquem præsentibus ipsis.
 Nostra bibat vernum contracta cuticula solem,
 Effugiatque togam. Jam nunc in balnea salva
 Fronte licet vadas, quanquam solida hora superfit 205
 Ad sextam. Facere hoc non possis quinque diebus
 Continuis, quia sunt talis quoque tædia vitæ
 Magna. Voluptates commendat rarior usus.

SATYRA XII.

NAtali, Corvine, die mihi dulcior hæc lux,
 Qua festus promissa Deis animalia cespes
 Exspectat; niveam reginæ cædimus agnam:
 Par vellus dabitur pugnanti Gorgone Maura.
 Sed procul extensum petulans quatit hostia funem, 5
 Tarpeio servata Jovi, frontemque coruscat.
 Quippe ferox vitulus templis maturus et aræ,
 Spargendusque mero, quem jam pudet ubera matris
 Ducere, qui vexat nascenti robora cornu.
 Si res ampla domi, similisque affectibus, esset, 10
 Pinguior Hispulla traheretur taurus, et ipsa

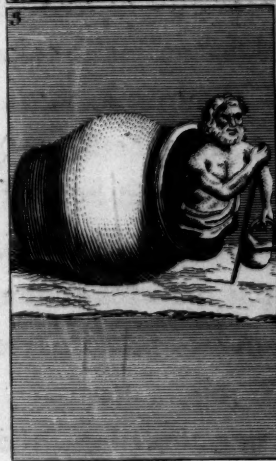
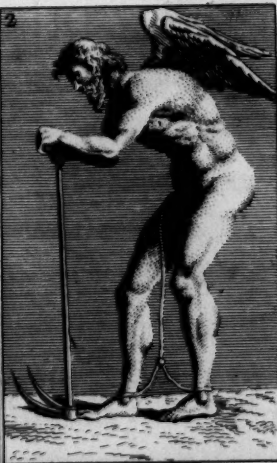
Mole

XII.

1

2

P. S. L. j.

Mole piger, nec finitima nutritus in herba;
 Læta sed ostendens Clitumni pascua sanguis
 Iret, et a grandi cervix ferienda ministro,
 Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaque passî 15
 Nuper, et incolumem sese mirantis, amici.
 Nam præter pelagi casus, et fulguris ictum
 Evasi, densæ cœlum abscondere tenebræ
 Nube una, subitusque antennas impulit ignis;
 Cum se quisque illo percussum crederet, et mox 20
 Attonitus nullum conferri posse putaret
 Naufragium velis ardentibus. Omnia fiunt
 Talia, tam graviter, si quando poëtica surgit
 Tempestas. Genus ecce aliud discriminis: audi,
 Et miserere iterum, quanquam sint cætera fortis 25
 Eiusdem; pars dira quidem, sed cognita multis,
 Et quam votiva testantur fana tabella
 Plurima. Pictores quis nescit ab Ifide pasci?
 Accidit et nostro similis fortuna Catullo,
 Cum plenus fluctu medius foret alveus, et jam, 30
 Alternum puppis latus evertentibus undis
 Arboris incertæ, nullam prudentia cani
 Rectoris conferret opem; decidere jactu
 Cœpit cum ventis, imitatus castora, qui se
 Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno 35
 Testiculorum: adeo medicatum intelligit inguen.

Fundite quæ mea sunt, dicebat, cuncta, Catullus,
Præcipitare volens etiam pulcerrima, vestem
Purpuream, teneris quoque Mæcenatibus aptam,
Atque alias, quarum generosi graminis ipsum 40
Infecit natura pecus, sed et egregius fons,
Viribus occultis et Bæticus adjuvat aër.
Ille nec argentum dubitabat mittere, lances
Parthenio factas, urnæ cratera capacem,
Et dignum sitiente Pholo, vel conjuge Fusci. 45
Adde et bascaudas, et mille escaria, multum
Cælati, biberat quo callidus emptor Olynthi.
Sed quis nunc alius, qua mundi parte quis, audet
Argento præferre caput, rebusque salutem?
Non propter vitam faciunt patrimonia quidam, 50
Sed vitio cæci propter patrimonia vivunt.
Jactatur rerum utilium pars maxima; sed nec
Damna levant. Tunc, adversis urgentibus, illuc
Recidit, ut malum ferro summitteret, ac se
Explicat angustum, discriminis ultima quando 55
Præsidia afferimus, navem factura minorem.
I nunc, et ventis animam committe, dolato
Confusus ligno, digitis a morte remotus
Quatuor, ac septem, si sit latissima tæda.
Mox cum reticulis, et pane, et ventre lagenæ, 60
Aspice sumendas in tempestate secures.

Sed

Sed postquam jacuit planum mare, tempora postquam
Prospera, vectoris fatumque valentius euro
Et pelago, postquam Parcæ meliora benigna
Pensa manu ducunt hilares, et staminis albi 65
Lanificæ; modica nec multo fortior aura
Ventus adest; inopi miserabilis arte cucurrit
Vestibus extensis, et quod superaverat unum,
Velo prora suo: jam, deficientibus austris,
Spes vitæ cum sole redit. Tum gratus Iūlo, 70
Atque novercali sedes prælata Lavino,
Conspicitur sublimis apex, cui candida nomen
Scrofa dedit, lætis Phrygibus mirabile fumen,
Et nunquam visis triginta clara mamillis.
Tandem intrat positas inclusa per æquora moles, 75
Tyrrhenamque Pharon, porrectaque brachia rursus
Quæ pelago occurrunt medio, longeque relinquunt
Italiam. Non sic igitur mirabere portus
Quos natura dedit: sed trunca puppe magister
Interiora petit Baianæ pervia cymbæ 80
Tuti stagna sinus. Gaudent ibi vertice raso
Garrula securi narrare pericula nautæ.
Ite igitur, pueri, linguis animisque faventes,
Sertaque delubris et farra imponite cultris,
Ac molles ornate focos, glebamque virentem. 85
Jam sequar; et sacro, quod præstat, rite peracto,

Inde

Inde domum repetam, graciles ubi parva coronas
 Accipiunt fragili fimulacra nitentia cera.
 Hic nostrum placabo Jovem, laribusque paternis
 Thura dabo, atque omnes violæ jactabo colores. 90
 Cuncta nitent; longos erexit janua ramos,
 Et matutinis operitur festa lucernis.
 Nec suspecta tibi sint hæc, Corvine: Catullus,
 Pro cujus reditu tot pono altaria, parvos
 Tres habet hæredes. Libet expectare, quis ægram
 Et claudentem oculos gallinam impendat amico 96
 Tam sterili. Verum hæc nimia est impensa: coturnix
 Nulla unquam pro patre cadet. Sentire calorem
 Si cœpit locuples Gallita et Paccius, orbi,
 Legitime fixis vestitur tota tabellis 100
 Porticus. Existunt, qui promittant hecatomben:
 Quatenus hic non sunt nec venales elephanti,
 Nec Latio, aut usquam nostro sub fidere, talis
 Bellua concipitur: sed furva gente petita,
 Arboribus Rutulis et Turni pascitur agro. 105
 Cæsaris armentum, nulli servire paratum
 Privato: siquidem Tyrio parere solebant
 Hannibali, et nostris ducibus, regique Molosso:
 Horum majores, ac dorso ferre cohortes, 109
 Partem aliquam belli, et euntem in prælia turrim.
 Nulla igitur mora per Novium, mora nulla per Istrum
 Pa-

Pacuvium, quin illud ebur ducatur ad aras,
 Et cadat ante lares Gallitæ victima sacra,
 Tantis digna Deis, et captatoribus horum.
 Alter enim, si concedas mactare, vovebit 115
 Dè grege fervorum magna, et pulcerrima quæque
 Corpora; vel pueris, et frontibus ancillarum
 Imponet vittas; et si qua est nubilis illi
 Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, etfi
 Non sperat tragicæ furtiva piacula cervæ. 120
 Laudo meum civem, nec comparo testamento
 Mille rates: nam si Libitinam evaserit æger,
 Delebit tabulas, inclusus carcere nassæ,
 Post meritum sane mirandum, atque omnia soli
 Forfan Pacuvio breviter dabit. Ille superbus 125
 Incedet victis rivalibus. Ergo vides, quam
 Grande operæ pretium faciat jugulata Mycenis.
 Vivat Pacuvius, quæso, vel Nestora totum:
 Possideat quantum rapuit Nero: montibus aurum 129
 Exæquet: nec amet quemquam, nec ametur ab ullo.

SATYRA XIII.

EXemplo quodcumque malo committitur, ipsi
 Displicet auctori. Prima est hæc ultio, quod se
 Judice, nemo nocens absolvitur, improba quamvis
 Gratia fallaci prætoris vicerit urna.
 Quid sentire putas omnes, Calvine, recenti 5
 De scelere, et fidei violatæ crimine? sed nec
 Tam tenuis census tibi contigit, ut mediocris
 Jacturæ te mergat onus: nec rara videmus
 Quæ pateris; casus multis hic cognitus, ac jam
 Tritus, et e medio fortunæ ductus acervo. 10
 Ponamus nimios gemitus; flagrantior æquo
 Non debet dolor esse viri, nec vulnere major.
 Tu quamvis levium minimam exiguanque malorum
 Particulam vix ferre potes, spumantibus ardens
 Visceribus, sacrum tibi quod non reddat amicus 15
 Depositem. Stupet hæc, qui jam post terga reliquit
 Sexaginta annos, Fonteio consule natus?
 An nihil in melius tot rerum proficis usu?
 Magna quidem, sacris quæ dat præcepta libellis,
 Victrix Fortunæ sapientia. Dicimus autem 20
 Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitæ,
 Nec jactare jugum vita didicere magistra.

Quæ

Quæ tam festa dies, ut cesset prodere furem,
 Perfidiam, fraudes, atque omni ex crimine lucrum
 Quæsitum, et partos gladio vel pyxide nummos? 25
 Rari quippe boni; numero vix sunt totidem, quot
 Thebarum portæ, vel divitis ostia Nili.
 Nona ætas agitur, pejoraque sæcula ferri
 Temporibus; quorum sceleri non invenit ipsa
 Nomen, et a nullo posuit natura metallo. 30
 Nos hominum Divumque fidem clamore ciemus,
 Quanto Fessidium laudat vocalis agentem
 Sportula. Dic senior bulla dignissime, nescis
 Quas habeat veneres aliena pecunia? nescis,
 Quem tua simplicitas risum vulgo moveat, cum 35
 Exigis a quoquam ne pejeret, et putet ullis
 Esse aliquod numen templis, aræque rubenti?
 Quondam hoc indigenæ vivebant more, prius quam
 Sumeret agrestem, posito diademate, falcem
 Saturnus fugiens: tunc, cum virguncula Juno, 40
 Et privatus adhuc Idæis Jupiter antris.
 Nulla super nubes convivium Cœlicolarum,
 Nec puer Iliacus, formosa nec Herculis uxor
 Ad cyathos; et jam ficcato nectare tergens
 Brachia Vulcanus Liparæa nigra taberna. 45
 Prandebat sibi quisque Deus, nec turba Deorum
 Talis, ut est hodie; contentaque sidera paucis

Nu-

Numinibus miserum urgebant Atlanta minori
 Pondere. Nondum aliquis fortitus triste profundum
 Imperium, aut Sicala torvus cum conjuge Pluton. 50
 Nec rota, nec Furia, nec saxum, aut vulturis atri
 Poena; sed infernis hilares sine regibus umbræ.
 Improbilas illo fuit admirabilis ævo.
 Credebant hoc grande nefas et morte piamdum,
 Si juvenis vetulo non affurrexerat, et si 55
 Barbato cuicunque puer; licet ipse videret
 Plura domi fraga, et majores glandis acervos.
 Tam venerabile erat præcedere quatuor annis,
 Primaque par adeo sacra lanugo feneclæ.
 Nunc, si depositum non inficietur amicus, 60
 Si reddat veterem cum tota ærugine follem,
 Prodigiosa fides, et Thuscis digna libellis,
 Quæque coronata lustrari debeat agna.
 Egremium sanctumque virum si cerno, bimbembri
 Hoc monstrum puero, vel mirandis sub aratro 65
 Piscibus inventis, et fœtæ comparo mulæ;
 Sollicitus, tanquam lapides effuderit imber,
 Examenque apium longa confederit uva
 Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit amnis
 Gurgitibus miris, et lactis vortice torrens. 70
 Intercepta decem quereris sestertia fraude
 Sacrilega: quid si bis centum perdidit alter

Hoc

Hoc arcana modo? majorem tertius illa
 Summam, quam patulæ vix ceperat angulus arcæ?
 Tam facile et pronum est superos contemnere testes,
 Si mortalis idem nemo sciat. Aspice quanta 76
 Voce neget, quæ sit ficti constantia vultus.
 Per Solis radios, Tarpeiaque fulmina jurat,
 Et Martis frameam, et Cirrhæi spicula vatis;
 Per calamos venatricis, pharetramque puellæ, 80
 Perque tuum, pater Ægæi Neptune, tridentem.
 Addit et Herculeos arcus, hastamque Minervæ,
 Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
 Si vero et pater est, comedam, inquit, flebile nati
 Sinciput elixi, Pharioque madentis aceto. 85
 Sunt, in fortunæ qui casibus omnia ponant,
 Et nullo credant mundum rectore moveri,
 Natura volvente vices et lucis, et anni;
 Atque ideo intrepidi quæcunque altaria tangunt.
 Est alius metuens ne crimen pœna sequatur: 90
 Hic putat esse Deos, et pejerat, atque ita secum;
 Decernat quodcumque volet de corpore nostro
 Isis, et irato feriat mea lumina fistro,
 Dummodo vel cæcus teneam, quos abnego, nummos.
 Et phthisis, et vomicæ putres, et dimidium crus 95
 Sunt tanti? pauper locupletem optare podagram
 Ne dubitet Ladas, si non eget Anticyra, nec

Arch-

128 JUVENALIS SATYRA XIII.

Archigene. Quid enim velocis gloria plantæ
 Præstat, et esuriens Pisææ ramus olivæ?
 Ut sit magna, tamen certe lenta ira Deorum est. 100
 Si curant igitur cunctos punire nocentes,
 Quando ad me venient? sed et exorabile numen
 Fortasse experiar: solet his ignoscere. Multi
 Committunt eadem diverso crimina fato;
 Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema. 105
 Sic animum diræ trepidum formidine culpæ
 Confirmant. Tunc te sacra ad delubra vocantem
 Præcedit, trahere imo ultro, ac vexare paratus.
 Nam, cum magna malæ superest audacia causæ,
 Creditur a multis fiducia. Mimum agit ille, 110
 Urbani qualem fugitivus scurra Catulli.
 Tu miser exclamas, ut Stentora vincere possis,
 Vel potius quantum Gradivus Homericus: audis,
 Jupiter, hæc, nec labra moves, cum mittere vocem
 Debueras, vel marmoreus, vel aheneus? aut cur 115
 In carbone tuo charta pia thura soluta
 Ponimus, et sectum vituli jecur, albaque porci
 Omenta? ut video, nullum discrimen habendum est
 Effigies inter vestras, statuamque Bathylli.
 Accipe quæ contra valeat solatia ferre, 120
 Et qui nec Cynicos, nec Stoïca dogmata legit
 A Cynicis tunica distantia; non Epicurum

Suf-

Suspicit exigui lætum plantaribus horti.
 Curentur dubii medicis majoribus ægri:
 Tu venam vel discipulo committe Philippi. 125
 Si nullum in terris tam detestabile factum
 Ostendis, taceo, nec pugnīs cædere pectus
 Te veto, nec plana faciem contundere palma:
 Quandoquidem accepto claudenda est janua damno,
 Et majore domus gemitu, majore tumultu 130
 Planguntur nummi, quam funera. Nemo dolorem
 Fingit in hoc casu, vestem diducere summam
 Contentus, vexare oculos humore coacto.
 Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.
 Sed si cuncta vides simili fora plena querela; 135
 Si decies lectis diversa in parte tabellis,
 Vana supervacui dicunt chirographa ligni,
 Arguit ipsorum quos litera, gemmaque princeps
 Sardonychum, oculis quæ custoditur eburnis:
 Ten' ô delicias extra communia censes 140
 Ponendum; quia tu gallinæ filius albæ,
 Nos viles pulli, nati infelicibus ovis?
 Rem pateris modicam, et mediocri bile ferendam,
 Si flectas oculos majora ad crimina: confer
 Conductum latronem, incendia sulphure cœpta, 145
 Atque dolo, primos cum janua colligit ignes:
 Confer et hos, veteris qui tollunt grandia templi

Pocula adorandæ rubiginis, et populorum
Dona, vel antiquo positas a rege coronas.
Hæc ibi si non sunt, minor exstat sacrilegus, qui 150
Radat inaurati femur Herculis, et faciem ipsam
Neptuni; qui bracteolam de Castore ducat.
An dubitet, solitus totum conflare Tonantem?
Confer et artifices, mercatoremque veneni,
Et deducendum corio bovis in mare, cum quo 155
Clauditur adversis innoxia fimia fatis.
Hæc quota pars scelerum, quæ custos Gallicus urbis,
Usque a Lucifero donec lux occidat, audit?
Humani generis mores tibi nosse volenti
Sufficit una domus. Paucos consume dies, et 160
Dicere te miserum, postquam illinc veneris, aude.
Quis tumidum guttur miratur in Alpibus? aut quis
In Meroë crasso majorem infante mamillam?
Cœrula quis stupuit Germani lumina, flavam
Cæsariem, et madido torquentem cornua cirro? 165
Nempe quod hæc illis natura est omnibus una.
Ad subitas Thracum volucres, nubemque sonoram
Pygmæus parvis currit bellator in armis;
Mox impar hosti, raptusque, per æera curvis
Unguibus a sæva fertur grue. Si videas hoc 170
Gentibus in nostris, risu quatiere: sed illic,
Quamquam eadem assidue spectentur prælia, ridet
Nemo,

JUVENALIS SATYRA XIII. 131

Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.
 Nullane perjuri capitis, fraudisque nefandæ
 Pœna erit? abreptum crede hunc graviore catena 175
 Protinus, et nostro, quid plus velit ira? necari
 Arbitrio. Manet illa tamen jactura, nec unquam
 Depositum tibi sospes erit: sed corpore trunco
 Invidiosa dabit minimus solatia sanguis.
 At vindicta bonum vita jucundius ipsa. 180
 Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis
 Interdum, aut levibus videas flagrantia causis.
 Quantulacunque adeo est occasio, sufficit iræ.
 Chrysippus non dicet idem, nec mite Thaletis
 Ingenium, dulcique senex vicinus Hymetto, 185
 Qui partem acceptæ sæva inter vincla cicutæ
 Accusatori nollet dare. Plurima felix
 Paulatim vitia, atque errores exuit omnes
 Prima docens rectum sapientia. Quippe minuti
 Semper et infirmi est animi exiguique voluptas 190
 Ultio: continuo sic collige, quod vindicta
 Nemo magis gaudet, quam fœmina. Cur tamen hos tu
 Evasisse putes, quos diri conscia facti
 Mens habet attonitos, et furdo verberare cædit,
 Occultum quatiente animo tortore flagellum? 195
 Pœna autem vehemens, ac multo sævior illis,
 Quas et Cæditius gravis invenit et Rhadamanthus,

Nocte dieque suum gestare in pectore testem.
Spartano cuidam respondit Pythia vates;
Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret 200
Depositum retinere, et fraudem jure tueri
Jurando : quærebat enim quæ numinis esset
Mens; et an hoc illi facinus suaderet Apollo.
Reddidit ergo metu, non moribus; et tamen omnem
Vocem adyti dignam templo veramque probavit, 205
Exstinctus tota pariter cum prole, domoque,
Et quamvis longa deductis gente propinquis.
Has patitur pœnas peccandi sola voluntas.
Nam, scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
Facti crimen habet. Cedo, si conata peregit? 210
Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat;
Faucibus ut morbo ficcis, interque molares
Difficili crescente cibo. Sed vina misellus
Exspuit: Albani veteris pretiosa fenestus
Displicet. Ostendas melius, densissima ruga 215
Cogitur in frontem, velut acri ducta Falerno.
Nocte brevem si forte indulsit cura soporem,
Et toto versata toro jam membra quiescunt,
Continuo templum, et violati numinis aras,
Et, quod præcipuis mentem sudoribus urget, 220
Te videt in somnis. Tua sacra et major imago
Humana turbat pavidum, cogitque fateri.

Hi sunt qui trepidant, et ad omnia fulgura pallent,
 Cum tonat, exanimes primo quoque murmure cœli;
 Non quasi fortuitus, nec ventorum rabie, sed 225
 Iratus, cadat in terras, et vindicet ignis.
 Illa nihil nocuit, cura graviore timetur
 Proxima tempestas, velut hoc dilata sereno.
 Præterea lateris vigili cum febre dolorem
 Si cœpere pati, missum ad sua corpora morbum 230
 Infesto credunt a numine; saxa Deorum
 Hæc, et tela putant. Pecudem spondere sacello
 Balantem, et laribus cristam promittere galli
 Non audent. Quid enim sperare nocentibus ægris
 Concessum? vel quæ non dignior hostia vita? 235
 Mobilis et varia est ferme natura malorum.
 Cum scelus admittunt, superest constantia; quid fas
 Atque nefas tandem incipiunt sentire, peractis
 Criminibus. Tamen ad mores natura recurrit
 Damnatos, fixa et mutari nescia. Nam quis 240
 Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
 Ejectum semel attrita de fronte ruborem?
 Quisnam hominum est, quem tu contentum videris uno
 Flagitio? dabit in laqueum vestigia noster
 Perfidus, et nigri patietur carceris uncum, 245
 Aut maris Ægæi rupem, scopulosque frequentes
 Exulibus magnis. Pœna gaudebis amara

134 JUVENALIS SATYRA XIV.

Nominis invisi; tandemque fatebere latus
Nec surdum, nec Tiresiam, quenquam esse Deorum.

SATYRA XIV.

PLurima sunt, Fuscine, et fama digna sinistra,
Et nitidis maculam ac rugam figentia rebus,
Quæ monstrant ipsi pueris traduntque parentes.
Si damnosa senem juvat alea, ludit et hæres
Bullatus, parvoque eadem movet arma fritillo. 5
Nec de se melius cuiquam sperare propinquo
Concedet juvenis, qui radere tubera terræ,
Boletum condire, et eodem jure natantes
Mergere ficedulas didicit, nebulone parente,
Et cana monstrante gula. Cum septimus annus 10
Transierit puerum, nondum omni dente renato,
Barbatos licet admoveas mille inde magistros,
Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
Semper, et a magna non degenerare culina.
Mitem animum, et mores modicis erroribus æquos 15
Præcipit, atque animos servorum, et corpora nostra
Materia constare putat, paribusque elementis;
An favire docet Rutilus, qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu, et nullam Sirena flagellis
Comparat, Antiphates trepidi laris, ac Polyphemus? 20
Tum

Tum felix, quoties aliquis, tortore vocato,
 Uritur ardenti duo propter lintea ferro.
 Quid suadet juveni lætus stridore catenæ,
 Quem mire afficiunt inscripta ergastula, carcer
 Rusticus? exspectas ut non fit adultera Largæ 25
 Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchos
 Tam cito, nec tanto poterit contexere cursu,
 Ut non ter decies respiret? conscia matri
 Virgo fuit: ceras nunc, hac dictante, pusillas
 Implet, et ad mœchum dat eisdem ferre cinctis; 30
 Sic natura jubet. Velocius et citius nos
 Corruptunt vitiorum exempla domestica, magnis
 Cum subeunt animos auctoribus. Unus et alter
 Forsitan hæc spernant juvenes, quibus arte benigna,
 E meliore luto finxit præcordia Titan. 35
 Sed reliquos fugienda patrum vestigia ducunt,
 Et monstrata diu veteris trahit orbita culpæ.
 Abstineas igitur damnandis; hujus enim vel
 Una potens ratio est, ne crimina nostra sequantur
 Ex nobis geniti: quoniam dociles imitandis 40
 Turpibus ac pravis omnes sumus; et Catilinam
 Quocunque in populo videas, quocunque sub axe:
 Sed nec Brutus erit, Bruti nec avunculus usquam.
 Nil dictu fœdum visuque hæc limina tangat,
 Intra quæ puer est. Procul hinc, procul inde puellæ

136 JUVENALIS SATYRA XIV.

Lenonum, et cantus pernoctantis parasiti. 46
 Maxima debetur puero reverentia. Si quid
 Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos:
 Sed peccaturo obsistat tibi filius infans.
 Nam si quid dignum censoris fecerit ira, 50
 Quandoquidem similem tibi se non corpore tantum
 Nec vultu dederit, morum quoque filius, et cum
 Omnia deterius tua per vestigia peccet,
 Corripies nimirum, et castigabis acerbo
 Clamore, ac post hæc tabulas mutare parabis. 55
 Unde tibi frontem libertatemque parentis,
 Cum facias pejora senex, vacuumque cerebro
 Jampridem caput hoc ventosa cucurbita quærat?
 Hospite venturo, cessabit nemo tuorum:
 Verre pavementum; nitidas ostende columnas; 60
 Arida cum tota descendat aranea tela:
 Hic leve argentum, vasa aspera tergeat alter:
 Vox domini fremit instantis, virgamque tenentis.
 Ergo miser trepidas, ne stercore fœda canino
 Atria displiceant oculis venientis amici, 65
 Ne perfusa luto sit porticus; et tamen uno
 Semodio scobis hæc emendat servulus unus.
 Illud non agitas, ut sanctam filius omni
 Aspiciat sine labe domum, vitioque carentem?
 Gratum est, quod patriæ civem populoque dedisti, 70
 Si

Si facis, ut patriæ fit idoneus, utilis agris,
 Utilis et bellorum, et pacis rebus agendis.
 Plurimum enim intererit quibus artibus, et quibus hunc tu
 Moribus instituas. Serpente ciconia pullos
 Nutrit, et inventa per devia rura lacerta: 75
 Illi eadem sumptis quærun animalia pennis.
 Vultur, jumento, et canibus, crucibusque relictis,
 Ad fœtus properat, partemque cadaveris affert.
 Hic est ergo cibus magni quoque vulturis, et se
 Pascentis, propria cum jam facit arbore nidos. 80
 Sed leporem, aut capream, famulæ Jovis, et generosæ
 In saltu venantur aves, hinc præda cubili
 Ponitur; inde autem, cum se matura levarit
 Progenies, stimulante fame, festinat ad illam,
 Quam primum rupto prædam gustaverat ovo. 85
 Ædificator erat Centronius, et modo curvo
 Litore Caietæ, summa nunc Tiburis arce,
 Nunc Prænestinis in montibus, alta parabat
 Culmina villarum, Græcis longeque petitis
 Marmoribus vincens Fortunæ atque Herculis ædem; 90
 Ut spado vincebat Capitolia nostra Posides.
 Dum sic ergo habitat Centronius, imminuit rem,
 Fregit opes, nec parva tamen mensura relictæ
 Partis erat; totam hanc turbavit filius amens,
 Dum meliore novas attollit marmore villas. 95

Qui-

Quidam, sortiti metuentem sabbata patrem,
Nil præter nubes, et cœli numen adorant;
Nec distare putant humana carne suillam,
Qua pater abstinuit: mox et præputia ponunt:
Romanas autem soliti contemnere leges, 100
Judaicum ediscunt, et servant, ac metuunt jus,
Tradidit arcano quodcunque volumine Moses;
Non monstrare vias, eadem nisi sacra colenti;
Quæsitum ad fontem solos deducere verpos.
Sed pater in causa, cui septima quæque fuit lux 105
Ignava, et partem vitæ non attigit ullam.
Sponte tamen juvenes imitantur cætera: solam
Inviti quoque avaritiam exercere jubentur.
Fallet enim vitium specie virtutis et umbra,
Cum sit triste habitu, vultuque et veste severum, 110
Nec dubie tanquam frugi laudetur avarus,
Tanquam parcus homo, et rerum tutela suarum
Certa magis, quam si fortunas servet easdem
Hesperidum serpens, aut Ponticus. Adde, quod hunc, de
Quo loquor, egregium populus putat, atque verendum
Artificem; quippe his crescunt patrimonia fabris. 116
Sed crescunt quocunque modo, majoraque fiunt
Incude assidua, semperque ardente camino.
Et pater ergo animi felices credit avaros,
Qui miratur opes, qui nulla exempla beati

120

Pau-

JUVENALIS SATYRA XIV. 139

Pauperis esse putat; juvenes hortatur, ut illam
 Ire viam pergant, et eidem incumbere sectæ.
 Sunt quædam vitiorum elementa: his protinus illos
 Imbuit, et cogit minimas edificere fordes:
 Mox acquirendi docet insatiabile votum. 125
 Servorum ventres modio castigat iniquo,
 Ipse quoque esuriens: neque enim omnia sustinet un-
 Mucida cœrulei panis consumere frustra, [quam
 Hesternum solitus medio servare minutal
 Septembri, nec non differre in tempora cœnæ 130
 Alterius, conchem æstivi cum parte lacerti
 Signatam, vel dimidio putrique filuro,
 Filaque sectivi numerata includere porri.
 Invitaturus ad hæc aliquis de ponte negabit.
 Sed quo divitias hæc per tormenta coactas; 135
 Cum furor haud dubius, cum sit manifesta phrenesis,
 Ut locuples moriaris, egenti vivere fato?
 Interea pleno cum turget sacculus ore,
 Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit:
 Et minus hanc optat, qui non habet. Ergo paratur
 Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum, 141
 Et proferre libet fines; majorque videtur
 Et melior vicina seges. Mercaris et hanc, et
 Arbusta, et densa montem qui canet oliva:
 Quorum si pretio dominus non vincitur ullo, 145
 Nocte

Nocte boves macri, lassoque famelica collo
 Armenta ad virides hujus mittentur aristas;
 Nec prius inde domum, quam tota novalia sævos
 In ventres abeant, ut credas falcibus actum.
 Dicere vix possis, quam multi talia plorent, 150
 Et quot venales injuria fecerit agros.
 Sed qui sermones? quam fœdæ buccina famæ?
 Quid nocet hæc, inquit. Tunicam mihi malo lupini,
 Quam si me toto laudet vicinia pago
 Exigui ruris paucissima farra secantem. 155
 Scilicet et morbis et debilitate carebis,
 Et luctum et curam effugies, et tempora vitæ
 Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur;
 Si tantum culti solus possederis agri,
 Quantum sub Tatio populus Romanus arabat. 160
 Mox etiam fractis ætate, ac Punica passis
 Prælia, vel Pyrrhum immanem, gladiosque Molossos,
 Tandem pro multis vix jugera bina dabantur
 Vulneribus. Merces ea sanguinis atque laboris
 Nullis visa unquam meritis minor, aut ingrata 165
 Curta fides patriæ. Saturabat glebula talis
 Patrem ipsum, turbamque casæ, qua foeta jacebat
 Uxor, et infantes ludebant quatuor, unus
 Vernula, tres domini: sed magnis fratribus horum
 A scrobe vel fulco redeuntibus, altera cœna 170
 Am-

Amplior, et grandes fumabant pultibus ollæ.
 Nunc modus hic agri nostro non sufficit horto.
 Inde fere scelerum causæ, nec plura venena
 Miscuit, aut ferro grassatur sæpius ullum
 Humanæ mentis vitium, quam sæva cupido 175
 Immodici census: nam dives qui fieri vult,
 Et cito vult fieri. Sed quæ reverentia legum;
 Quis metus, aut pudor est unquam properantis avari?
 Vivite contenti casulis, et collibus istis,
 O pueri, Marfus dicebat et Hernicus olim, 180
 Vestinusque senex: panem quæramus aratro,
 Qui satis est mensis: laudant hoc numina ruris,
 Quorum ope et auxilio, gratæ post munus aristæ,
 Contingunt homini veteris fastidia quercus.
 Nil vetitum fecisse volet, quem non pudet alto 185
 Per glaciem perone tegi, qui summovet euros
 Pellibus inversis. Peregrina ignotaque nobis
 Ad scelus atque nefas, quæcunque est, purpura ducit.
 Hæc illi veteres præcepta minoribus: at nunc
 Post finem autumnii media de nocte supinum 190
 Clamosus juvenem pater excitat; accipe ceras,
 Scribe puer, vigila, causas age, perlege rubras
 Majorum leges, aut vitem posce libello.
 Sed caput intactum buxo, naresque pilosas
 Adnotet, et grandes miretur Lælius alas. 195
 Dirue

142 JUVENALIS SATYRA XIV.

Dirue Maurorum attegias, castella Brigantum,
 Ut locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
 Afferat: aut, longos castrorum ferre labores
 Si piget, et trepidum solvunt tibi cornua ventrem
 Cum lituis audita, pares quod vendere possis 200
 Pluris dimidio, nec te fastidia mercis
 Ullius subeant ablegandæ Tiberim ultra:
 Neu credas ponendum aliquid discriminis inter
 Unguenta et corium. Lucri bonus est odor ex re
 Qualibet. Illa tuo sententia semper in ore 205
 Versetur, Dīs atque ipso Jove digna, poëtæ.
 Unde habeas quærit nemo; sed oportet habere.
 Hoc monstrant vetulæ pueris poscentibus affem;
 Hoc discunt omnes ante alpha et beta puellæ.
 Talibus instantem monitis, quemcunque parentem
 Sic possem affari: dic, ô vanissime, quis te 211
 Festinare jubet? meliorem præsto magistro
 Discipulum. Securus abi; vinceris, ut Ajax
 Præteriit Telamonem, ut Pelea vicit Achilles.
 Parcendum est teneris; nondum implevere medullas
 Nativæ mala nequitia. Cum pectere barbam 216
 Cœperit, et longi mucronem admittere cultri,
 Falsus erit testis, vendet perjuriam summa
 Exigua, et Cereris tangens aramque pedemque.
 Elatam jam crede nurum, si limina vestra 220

Mor-

Mortifera cum dote subit. Quibus illa premetur
 Per somnum digitis! nam, quæ terraque marique
 Acquirenda putas, brevior via conferet illi.
 Nullus enim magni sceleris labor. Hæc ego nunquam
 Mandavi, dices olim, nec talia fuasi: 225
 Mentis causa malæ tamen est et origo penes te.
 Nam quisquis magni census præcepit amorem,
 Et lævo monitu pueros producit avaros,
 Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
 Dat libertatem, et totas effundit habenas 230
 Curriculo; quem si revoces, subsistere nescit,
 Et te contempto rapitur, metisque relictis.
 Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
 Permittas: adeo indulgent sibi latius ipsi.
 Cum dicis juveni stultum, qui donet amico, 235
 Qui paupertatem levet attollatque propinqui;
 Et spoliare doces, et circumscribere, et omni
 Crimine divitias acquirere, quarum amor in te est,
 Quantus erat patriæ Deciorum in pectore, quantum
 Dilexit Thebas, si Græcia vera, Menœceus; 240
 In quarum fulcis legiones dentibus anguis
 Cum clypeis nascuntur, et horrida bella capeffunt
 Continuo, tanquam et tubicen surrexerit una.
 Ergo ignem, cujus scintillas ipse dedisti,
 Flagrantem late, et rapientem cuncta videbis:

Nec

Nec tibi parcetur misero, trepidumque magistrum
In cavea magno fremitu leo tollet alumnus.
Nota mathematicis genesis tua : sed grave tardas
Expectare colos. Morieris, stamine nondum
Abrupto. Jam nunc obstas, et vota moraris; 250
Jam torquet juvenem longa et cervina senectus.
Ocyus Archigenem quære, atque eme quod Mithridates
Composuit, si vis aliam decerpere ficum,
Atque alias tractare rosas. Medicamen habendum est,
Sorbere ante cibum quod debeat et pater, et rex. 255
Monstro voluptatem egregiam, cui nulla theatra,
Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti,
Si spectes quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus, ærata multus in arca
Fiscus, et ad vigilem ponendi Castora nummi, 260
Ex quo Mars Ultor galeam quoque perdidit, et res
Non potuit servare suas. Ergo omnia Floræ,
Et Cereris licet, et Cybeles aulæa relinquo;
Tanto majores humana negotia ludi.
An magis oblectant animum jactata petauro 265
Corpora, quique solent rectum descendere funem,
Quam tu, Corycia semper qui puppe moraris
Atque habitas, coro semper tollendus et austro,
Perditus, ac vilis sacci mercator olentis;
Qui gaudes pingue antiquæ de littore Cretæ 270
Pas-

Passum, et municipes Jovis advexisse lagenas?
 Hic tamen ancipiti figens vestigia planta
 Victum illa mercede parat, brumamque, famemque
 Illa recte cavet: tu propter mille talenta,
 Et centum villas temerarius. Aspice portus, 275
 Et plenum magnis trabibus mare: plus hominum est jam
 In pelago. Veniet classis, quocunque vocarit
 Spes lucri; nec Carpathium, Gætulaque tantum
 Æquora transiliet: sed longe Calpe relicta,
 Audiet Herculeo stridentem gurgite solem: 280
 Grande operæ pretium est, ut tenso folle reverti
 Inde domum possis, tumidaque superbus aluta
 Oceani monstra, et juvenes vidisse marinos.
 Non unus mentes agitat furor. Ille sororis
 In manibus vultu Eumenidum terretur et igni; 285
 Hic, bove percusso, mugire Agamemnona credit,
 Aut Ithacum. Parcat tunicis licet atque lacernis,
 Curatoris eget, qui navem mercibus implet
 Ad summum latus, et tabula distinguitur unda;
 Cum sit causa mali tanti et discriminis hujus, 290
 Concisum argentum in titulos faciesque minutas.
 Occurrunt nubes et fulgura; solvite funem,
 Frumenti dominus clamat, piperisque coempti.
 Nil color hic cœli, nil fascia nigra, minatur:
 Æstivum tonat. Infelix, hac forsitan ipsa 295

Nocte cadet fractis trabibus, fluctuque premetur
Obrutus, et zonam læva morfuque tenebit.

Sed cujus votis modo non suffecerat aurum,
Quod Tagus et rutila volvit Pactolus arena,
Frigida sufficient velantes inguina panni,
Exiguusque cibus, merfa rate naufragus affem
Dum rogat, et picta se tempestate tuetur.

300

Tantis parta malis, cura majore metuque
Servantur. Misera est magni custodia census.

Dispositis prædives hamis vigilare cohortem
Servorum noctu Licinus jubet, attonitus pro
Electro, signisque suis, Phrygiaque columna,
Atque ebore, et lata testudine. Dolia nudi

305

Non ardent Cynici: si fregeris, altera fiet
Cras domus; aut eadem plumbo commissa manebit. 310

Censit Alexander, testa cum vidit in illa
Magnum habitatorem, quanto felicior hic qui
Nil cuperet, quam qui totum sibi posceret orbem,
Passurus gestis æquanda pericula rebus.

Nullum numen habes, si sit prudentia; sed te 315

Nos facimus, Fortuna, Deam. Mensura tamen quæ
Sufficiat census, si quis me consulat, edam:

In quantum fitis, atque fames, et frigora poscunt:
Quantum, Epicure, tibi parvis suffecit in hortis:

Quantum Socratici ceperunt ante penates. 320

Nunquam

Nunquam aliud natura, aliud sapientia, dicit.
 Acribus exemplis videor te cludere : misce
 Ergo aliquid nostris de moribus : effice summam
 Bis septem ordinibus, quam lex dignatur Othonis.
 Hæc quoque si rugam trahit, extenditque labellum; 325
 Sume duos equites, fac tertia quadringenta.
 Si nondum implevi gremium, si panditur ultra :
 Nec Cræsi fortuna unquam, nec Persica regna
 Sufficient animo, nec divitiæ Narcissi,
 Indulfit Cæsar cui Claudius omnia, cujus 330
 Paruit imperiis uxorem occidere jussus.

SATYRA XV.

QUIS nescit, Volusi Bithynice, qualia demens
 Ægyptus portenta colat ? Crocodilon adorat
 Pars hæc : illa pavet saturam serpentibus Ibim.
 Effigies sacri nitet aurea cercopithecii,
 Dimidio magicæ resonant ubi Memnone chordæ, 5
 Atque vetus Thebe centum jacet obruta portis.
 Illic cœruleos, hic piscem fluminis, illic
 Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.
 Porrum et cepe nefas violare, ac frangere morsu.
 O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis 10
 Numina ! lanatis animalibus abstinet omnis

Mensa. Nefas illic fœtum jugulare capellæ;
 Carnibus humanis vesci licet. Attonito cum
 Tale super cœnam facinus narraret Ulysses
 Alcinoò, bilem aut risum fortasse quibusdam 15
 Moverat, ut mendax aretalogus. In mare nemo
 Hunc abicit, sæva dignum veraque Charybdi,
 Fingentem immanes Læstrygonas atque Cyclopos?
 Nam citius Scyllam, vel concurrentia saxa
 Cyanes, plenos et tempestatibus utres 20
 Crediderim, aut tenui percussum verbere Circes,
 Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.
 Tam vacui capitis populum Phæaca putavit?
 Sic aliquis merito nondum ebrius, et minimum qui
 De Corcyræa temetum duxerat urna. 25
 Solus enim hoc Ithacus nullo sub teste canebat.
 Nos miranda quidem, sed nuper, consule Junio
 Gesta, super calidæ referemus mœnia Copti;
 Nos vulgi scelus et cunctis graviora cothurnis. 29
 Nam scelus a Pyrrha, quanquam omnia firmata volvas,
 Nullus apud Tragicos populus facit. Accipe nostro
 Dira quod exemplum feritas produxerit ævo.
 Inter finitimos vetus atque antiqua simultas,
 Immortale odium, et nunquam sanabile vulnus
 Ardet adhuc, Ombos et Tentyra. Summus utrinque 35
 Inde furor vulgo, quod numina vicinorum

Odit

Odit uterque locus; cum solos credat habendos
 Esse Deos, quos ipse colit. Sed tempore festo
 Alterius populi rapienda occasio cunctis
 Visa inimicorum primoribus ac ducibus; ne 40
 Lætum hilaremque diem, ne magnæ gaudia cœnæ
 Sentirent, positis ad templa et compita mensis,
 Pervigilique toro, quem nocte ac luce jacentem
 Septimus interdum sol invenit. Horrida fane
 Ægyptus: sed luxuria, quantum ipse notavi, 45
 Barbara famoso non cedit turba Canopo.
 Adde quod et facilis victoria de madidis et
 Blæsis, atque mero titubantibus. Inde virorum
 Saltatus nigro tibicine, qualiacunque
 Unguenta, et flores, multæque in fronte coronæ: 50
 Hinc jejunum odium. Sed jurgia prima sonare
 Incipiunt animis ardentibus: hæc tuba rixæ.
 Dein clamore pari concurritur, et vice teli
 Sævit nuda manus: paucae sine vulnere malæ:
 Vix cuiquam aut nulli toto certamine natus 55
 Integer. Aspiceres jam cuncta per agmina vultus
 Dimidios, alias facies, et hiantia ruptis
 Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnos.
 Ludere se credunt ipsi tamen, et pueriles
 Exercere acies, quod nulla cadavera calcent. 60
 Et fane quo tot rixantis millia turbæ,

Si vivunt omnes? ergo acrior impetus, et jam
Saxa inclinatis per humum quæfita lacertis
Incipiunt torquere, domestica seditione
Tela; nec hunc lapidem, quales et Turnus, et Ajax;
Vel quo Tydides percussit pondere coxam 66
Æneæ; sed quem valeant emittere dextræ
Illis diffimiles, et nostro tempore natæ:
Nam genus hoc vivo jam decrefcebat Homero.
Terra malos homines nunc educat, atque pufillos. 70
Ergo Deus quicumque aspexit, ridet et odit.
A diverticulo repetatur fabula. Postquam
Subsidiis aucti, pars altera promere ferrum
Audet, et infestis pugnam instaurare sagittis.
Terga fugæ celeri præstantibus omnibus instant 75
Qui vicina colunt umbrosæ Tentyra palmæ.
Labitur hic quidam, nimia formidine cursum
Præcipitans, capiturque: ast illum in plurima sectum
Frustra ac particulas, ut multis mortuus unus
Sufficeret, totum corrosis ossibus edit 80
Victrix turba; nec ardenti decoxit ahenò,
Aut verubus: longum usque adeo, tardumque putavit
Exspectare focos, contenta cadavere crudo.
Hinc gaudere libet, quod non violaverit ignem,
Quem summa cœli raptum de parte Prometheus 85
Donavit terris. Elemento gratulor, et te

Exultare

Exultare reor. Sed qui mordere cadaver
 Sustinuit, nihil unquam hac carne libentius edit.
 Nam scelere in tanto ne quæras, et dubites, an
 Prima voluptatem gula senserit. Ultimus autem 90
 Qui stetit, absumpto jam toto corpore, ductis
 Per terram digitis, aliquid de sanguine gustat.
 Vascones, ut fama est, alimentis talibus usi
 Produxere animas: sed res diversa; sed illic
 Fortunæ invidia est, bellorumque ultima, casus 95
 Extremi, longæ dira obsidionis egestas.
 Hujus enim, quod nunc agitur, miserabile debet
 Exemplum esse cibi: sicut modo dicta mihi gens
 Post omnes herbas, post cuncta animalia, quicquid
 Cogebat vacui ventris furor, hostibus ipsis 100
 Pallorem, ac maciem, et tenues miserantibus artus,
 Membra aliena fame lacerabant, esse parati
 Et sua. Quisnam hominum veniam dare, quisve Deorum,
 Urbibus abnuerit dira atque immania passis;
 Et quibus ipsorum poterant ignoscere manes, 105
 Quorum corporibus vescebantur? melius nos
 Zenonis præcepta monent: nec enim omnia, quædam,
 Pro vita facienda putat. Sed Cantaber unde
 Stoïcus, antiqui præsertim ætate Metelli?
 Nunc totus Graias, nostrasque habet orbis Athenas. 110
 Gallia caufidicos docuit facunda Britannos:

De conducendo loquitur jam rhetore Thule.
 Nobilis ille tamen populus, quem diximus, et par
 Virtute atque fide, sed major clade, Saguntus,
 Tale quid excusat. Mœotide sævior ara 115
 Ægyptus: quippe illa nefandi Taurica sacri
 Inventrix homines, ut jam quæ carmina tradunt
 Digna fide credas, tantum immolat: ulterius nil
 Aut gravius cultro timet hostia. Quis modo casus
 Impulit hos? quæ tanta fames, infestaque vallo 120
 Arma coëgerunt tam detestabile monstrum
 Audere? anne aliam, terra Memphitide ficca,
 Invidiam facerent nolenti surgere Nilo?
 Qua nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam,
 Sauromatæque truces, aut immanes Agathyrsi, 125
 Hac sævit rabie imbelli et inutile vulgus,
 Parvula fictilibus solitum dare vela phaselis,
 Et brevibus pictæ remis incumbere testæ.
 Nec pœnam sceleri invenies, nec digna parabis
 Supplicia his populis, in quorum mente pares sunt 130
 Et similes ira atque fames. Mollissima corda
 Humano generi dare se natura fatetur,
 Quæ lacrymas dedit: hæc nostri pars optima sensus.
 Plorare ergo jubet causam lugentis amici,
 Squalloremque rei, pupillum ad jura vocantem 135
 Circumscriptorem, cujus manantia fletu

Ora puellares faciunt incerta capilli.

Naturæ imperio gemimus, cum funus adultæ

Virginis occurrit, vel terra clauditur infans,

Et minor igne rogi. Quis enim bonus, aut face dignus

Arcana, qualem Cereris vult esse sacerdos, 141

Ulla aliena sibi credat mala? separat hoc nos

A grege mutorum, atque ideo venerabile foli

Sortiti ingenium, divinorumque capaces,

Atque exercendis capiendisq; artibus apti, 145

Sensum a cœlesti demissum traximus arce,

Cujus egent prona, et terram spectantia. Mundi

Principio indulsit communis conditor illis

Tantum animas, nobis animum quoque; mutuus ut nos

Affectus petere auxilium, et præstare juberet, 150

Disperfos trahere in populum, migrare vetusto

De nemore, et proavis habitatas relinquere sylvas;

Ædificare domos, laribus conjungere nostris

Tectum aliud, tutos vicino limine somnos

Ut collata daret fiducia; protegere armis 155

Lapsum, aut ingenti nutantem vulnere, civem;

Communi dare signa tuba, defendier isdem

Turribus, atque una portarum clave teneri.

Sed jam serpentum major concordia: parcit

Cognatis maculis similis fera. Quando leoni 160

Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam

Expiravit

Expiravit aper majoris dentibus apri?
 Indica tigris agit rabida cum trigide pacem
 Perpetuam: sævis inter se convenit urfis.
 Ast homini ferrum lethale incude nefanda 165
 Produxisse parum est, cum rastra et sarcula tantum
 Assueti coquere, et marris ac vomere lassī,
 Nescierint primi gladios excudere fabri.
 Aspicimus populos, quorum non sufficit iræ
 Occidisse aliquem; sed pectora, brachia, vultum 170
 Crediderint genus esse cibi. Quid diceret ergo,
 Vel quo non fugeret, si nunc hæc monstra videret
 Pythagoras, cunctis animalibus abstinuit qui
 Tanquam homine, et ventri indulsit non omne legumen?

SATYRA XVI.

QUIS numerare queat felicitis præmia, Galle,
 Militiæ? nam si subeantur prospera castra,
 Me pavidum excipiat tyronem porta secundo
 Sidere: plus etenim fati valet hora benigni,
 Quam si nos Veneris commendet epistola Marti, 5
 Et Samia genetrix quæ delectatur arena.
 Commoda tractemus primum communia, quorum
 Haud minimum illud erit, ne te pulsare togatus
 Audeat: immo et si pulsetur, diffimulet, nec
 Audeat excussos prætori ostendere dentes, 10

Et

Et nigram in facie tumidis livoribus offam,
 Atque oculos medico nil promittente relictos.
 Bardiacus judex datur hæc punire volenti,
 Calceus, et grandes magna ad subsellia furæ,
 Legibus antiquis castrorum et more Camilli 15
 Servato, miles ne vallum litiget extra,
 Et procul a signis. Justissima Centurionum
 Cognitio est igitur de milite; nec mihi deerit
 Ultio, si justæ deferitur causa querelæ.
 Tota cohors tamen est inimica, omnesque manipuli 20
 Consensu magno officiunt. Curabitis, ut sit
 Vindicta gravior quam injuria: dignum erit ergo
 Declamatoris Mutinensis corde Vagelli,
 Cum duo crura habeas, offendere tot caligas, tot
 Millia clavorum. Quis tam procul absit ab urbe? 25
 Præterea, quis tam Pylades, molem aggeris ultra
 Ut veniat? lacrymæ siccentur protinus, et se
 Excusaturos non sollicitemus amicos.
 Da testem, judex cum dixerit: audeat ille,
 Nescio quis, pugnoscis vidit qui, dicere, vidi; 30
 Et credam dignum barba, dignumque capillis
 Majorum. Citius falsum producere testem
 Contra paganum possis, quam vera loquentem
 Contra fortunam armati contraque pudorem.
 Præmia nunc alia, atque alia emolumenta notemus 35
 Sacra-

156 JUVENALIS SATYRA XVI.

Sacramentorum. Convallem ruris aviti
 Improbis, aut campum mihi si vicinus ademit,
 Aut sacrum effodit medio de limite faxum,
 Quod mea cum vetulo coluit puls annua libo,
 Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos, 40
 Vana supervacui dicens chirographa ligni:
 Exspectandus erit, qui lites inchoet, annus,
 Totius populi; sed tunc quoque mille ferenda
 Tædia, mille moræ; toties subsellia tantum
 Sternuntur; jam facundo ponente lacernas 45
 Cæditio, et Fusco jam micturiente, parati
 Digredimur, lentaque fori pugnamus arena.
 Ast illis, quos arma tegunt et balteus ambit,
 Quod placitum est, illis præstatur tempus agendi,
 Nec res atteritur longo sufflamine litis. 50
 Solis præterea testandi militibus jus
 Vivo patre datur: nam quæ sunt parta labore
 Militiæ, placuit non esse in corpore census,
 Omne tenet cujus regimen pater. Ergo Coranum
 Signorum comitem, castrorumque æra merentem, 55
 Quamvis jam tremulus captat pater. Hunc labor æquus
 Provehit, et pulcro reddit sua dona labori.
 Ipfius certe ducis hoc referre videtur,
 Ut qui fortis erit, fit feliciffimus idem;
 Ut læti phaleris omnes, et torquibus omnes. 60

AULI

AULI
PERSII FLACCI
SATYRÆ,

NOTIS ILLUSTRATÆ,
TABULIS ÆNEIS ORNATÆ,
ET ACCURATISSIME IMPRESSÆ.

Aspice et hæc si forte aliquid decoctius audis.

Sat. I.

A. J. L.

HERSII FLACCI

SATYR

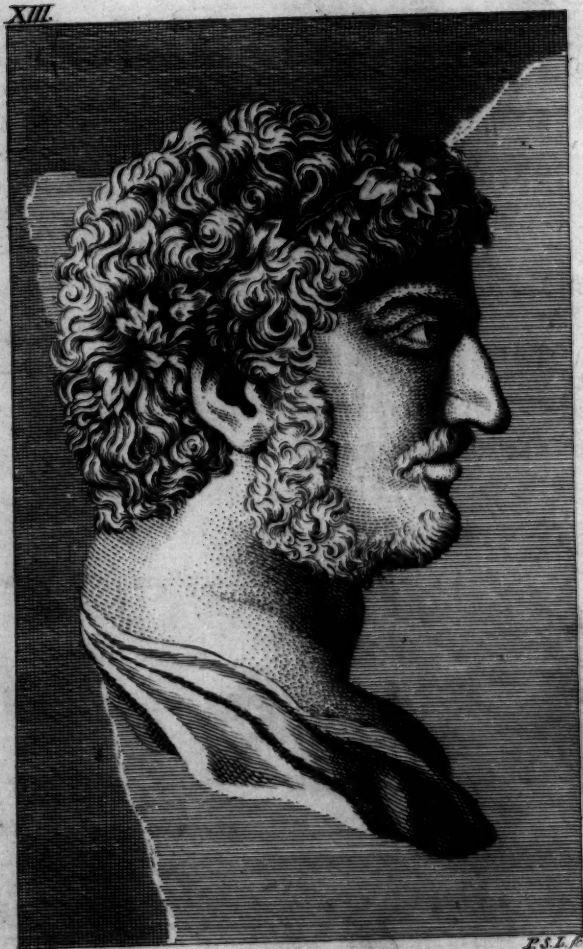
NOTIS ILLUSTRATIS

TABULIS AENEIS ORNATIS

ET ACUTISSIMIS

NOTIS ILLUSTRATIS

XIII

F.S.L.P.

A. PERSIUS FLACCUS.

HUIC etiam tempori velut ostensum modo ingenium Persii Poetæ, addidit non exiguam gloriam: qui itidem extra urbem natus et educatus vix duodecimo demum anno illuc concessit; et in præclaras quidem alias amicitias infinuans, sed præcipue delatus in familiaritatem intimam Cornuti, huic viro doctissimo et Græcis deliciis refertissimo, ut hodieque ex libro superflite judicari potest, agglutinatus fuit. Inde quum contigisset, ut in Persio jungerentur poëtica et philosophia, dictu mirabile est, quanto opere utramque tum passim, tum maxime in paucis, quas reliquit satyris, otii sui bene positi pignoribus exserere potuerit, tum rem quamlibet optime complexus, verbis notabiliter adstrictus, ut paucis notaret plurima, et in eligendis sani omnino judicii, unde non pœnituit ipsum Isaacum Casaubonum tam copiose exspatiari ad omnia illa tria declaranda, fane cognitu non digna magis quam necessaria. Ipse interim in vitæ sanctitate lautas opes possidens, circa trigésimum ætatis annum raptus traditur. Et sic bene convenit hæc effigies, quasi lanuginem densari et crebrescere incipientem adhuc retinens. Sed quam difficile argumentum sibi ponit, qui tabulam marmoream vel faberrime sculptam reperiens utique sibi et aliis

liis persuadere Persium in eâ conspici adspirat? Id tamen dicitur in animum induxisse eruditissimus Cardinalis Jacobus Sadoletus, scribente Fabro, eam olim fuisse illius, *qui persuasissimum sibi habebat hanc Persii esse effigiem*, Gallæo testante ab se edi hanc faciem depictam *apud Fulvium Urfinum in marmore*. Sic illi anno prioris sæculi XCIIIX. quum tamen Urfinus ipse anno LXX. allegatis eisdem vocibus de ejus forma, subnectat, *quæ eo libentius adjeci, quod imagini e marmore cum Persii nomen non sit adscriptum, ex iis potissimum Persii illam esse conjicere possumus*, sine ulla mentione Sadoleti. Hedera Satyricis poëtis ad coronam destinata, et hujus capillos alligans refutatur ab Persio, hederas sequaces ad imagines lambendas aliis remittente. Vultus vero immane quantum potest fallere! et mirum, cur istam virginalem fere verecundiam, formamque modestam ac pulchram non viderint in Alcibiade. Nihilominus iteretur sic quoque occasione hujus tabulæ laudatissimum istud nomen, et sic quoque, aliquid dicat, si nihil aliud, saltem, *O quantum est in rebus inane!* Gronov. Antiq. Tom. 3.

A. P E R S I I F L A C C I

V I T A.

AULUS Persius Flaccus natus est Volaterris in Hetruria, Fab. Perfico, et L. Vitellio Cofs. circa vicesimum Imperii Tiberii Cæsaris annum, a Christo passo fere secundum, patre Flacco Equite Romano, quem sexennis amisit, matre Fulvia Siffennia, in quam pietate fuit insigni, quemadmodum et erga sorores; illud initio Satyræ sextæ fufius declaratur, ad v. 6. verba hæc, *mibi nunc Ligus ora intepet*. Cum annorum esset duodecim venit Romam, ubi Remmium Palæmonem Grammaticum audivit, Rhetorem vero Virginium Flavium, aliis Flaccum. Annos natus sexdecim operam dedit Annæo Cornuto Stoicæ Philosophiæ antesignano, quem etiam mirifice coluit, ab ipso pariter amatus, ut patet ex Satyra quinta. **Q**uin et ei legavit non mediocrem nummorum copiam, nimirum sestertia centum, aut sicut alii volunt, argenti facti pondo viginti, præter Bibliothecam suam, in qua numerant aliqui libros Chrysippi septingentos. At Cornutus hos quidem accepit, pecuniam autem reliquit Persii sororibus, quas hæredes ille fecerat. Obiit ex stomachi vitio, in ipso ætatis flore, anno scilicet vigesimo octavo, aut non multo secus, et imperii Neronis circiter octavo, quicquid alii dicant, ipseque Hieronym. quod egregie, ut omnia, Casaubonus observat. Fuisse revera Persium, ut Probus refert, verecundia vir-

L

ginali,

ginali, animo sincero, impense erudito, acri certe et vitiorum impatienti, et Lucilii et Horatii imitatore assiduū, probant satis ejus Satyræ doctrina refertæ et Stoam sapientes. De his porro id notandum, in antiquis membranis sine ulla distinctione aliquando reperiri, quasi liber esset unus et continuus, quod et agnoscunt Priscianus, Quintilianus, alique, dum non quidem Satyras Persii, sed librum appellant. In quibusdam tamen, Satyræ duntaxat quinque numerantur, quarta ad tertiam adjuncta. Scripserat juvenis, inquit, Prætextam fabulam, ὁδοιπορικῶν, librum unum, et alia quæpiam, ut aiunt veteres Glossæ: sed abolevit ea Fulvia mater, ex consilio Cornuti Præceptoris, qui etiam Satyras, antequam ederentur, recensuit.

Ceterum quanquam videtur Persius noluisse intelligi atque adeo debere negligi, ut aiebat D. Ambrosius, at quod ait magnus Scaliger, jam a nobis intelligitur, neque proinde negligendus a quocquam. Eccur enim ita laudatus fuisset a summis viris ille, si nec legi dignus esset? Testes sint Euseb. D. Hieron. S. August. Lactant. Quintilian. et alii prope innumeri; ex Poetis autem Lucanus qui pariter, ut Persius, Cornuti auditor fuit, ejus autem Poemata nunquam sine admiratione et præconiis recitari audiebat, ut affirmat vetus interpres, quin exclamaret, hæc vera esse Poemata. Martialis autem posteritati consignavit Persii memoriam his versibus:

*Sæpius in libro memoratur Persius uno,
Quam levis in tota Marsus Amazonide.*

AULI
 PERSII FLACCI
 SATYRÆ SEX.

PROLOGUS.

NEC fonte labra prolui caballino :
 Nec in bicipiti somniaſſe Parnaffo
 Memini, ut repente ſic Poëta prodirem.
 Heliconiadæque, pallidamque Pirenen
 Illis remitto, quorum imagines lambunt 5
 Hederæ ſequaces. Ipſe ſemipaganus
 Ad ſacra vatũ carmen affero noſtrum.
 Quis expedit vitæ pſittaco ſuum XAIPE,
 Picaſque docuit noſtra verba conari?
 Magiſter artis ingenique largitor 10
 Venter, negatas artifex ſequi voces.
 Quod ſi dolofi ſpes refulſerit nummi,
 Corvos poëtas et poëtrias picas
 Cantare credas Pegæſium melos.

SATYRA I.

O Curas hominum! ô quantum est in rebus inane!
 Quis leget hæc? min' tu istud ais? nemo hercule.
 Nemo?

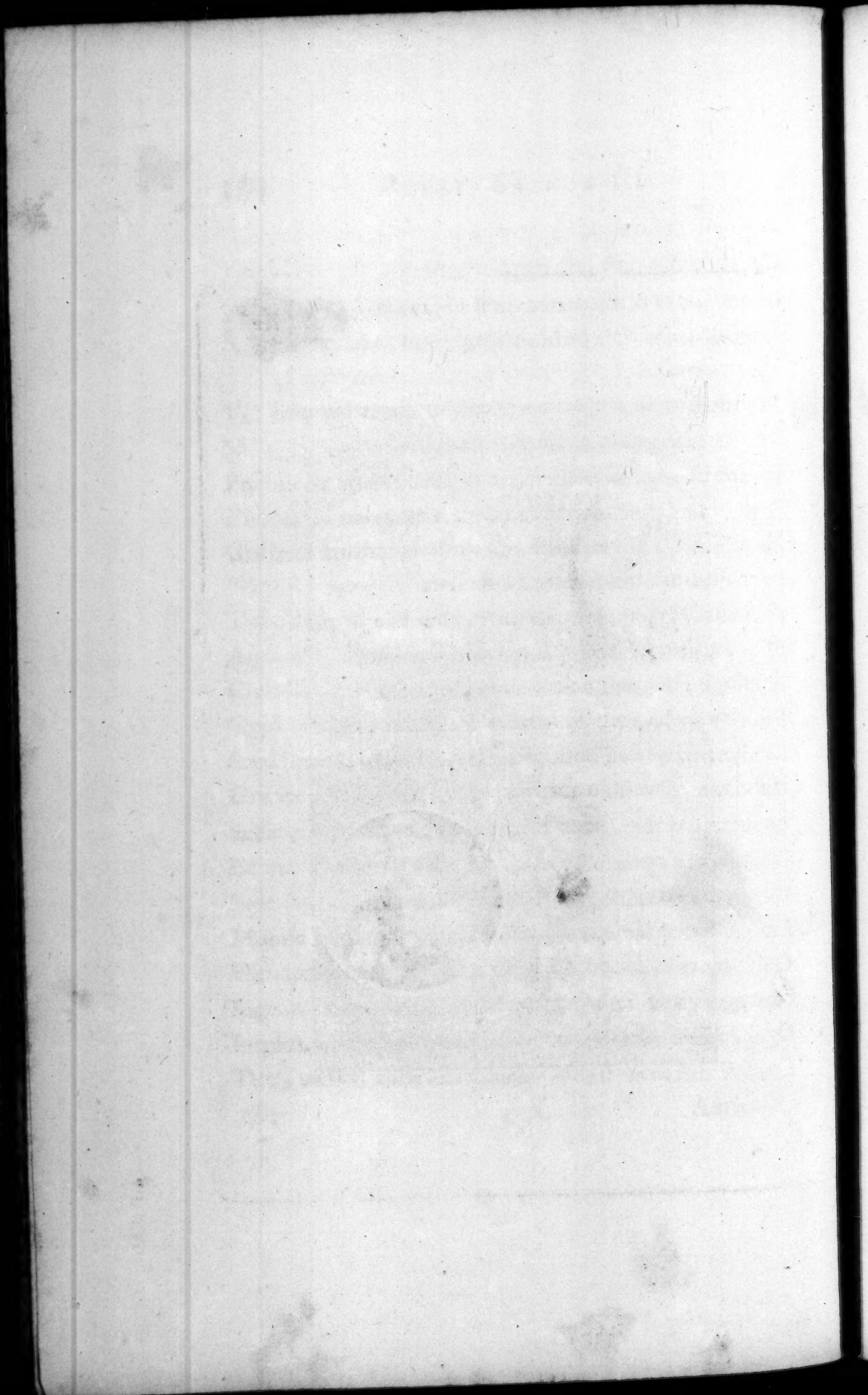
Vel duo, vel nemo. Turpe, et miserabile. quare?
 Ne mihi Polydamas, et Troïades Labeonem
 Prætulerint. Nugæ. Non, si quid turbida Roma 5
 Elevet, accedas: examenve improbum in illa
 Castiges trutina; nec te quæstiveris extra.
 Nam Romæ quis non? ah, si fas dicere! sed fas
 Tunc cum ad canitiem nostrum istud vivere triste
 Aspexi, et nucibus facimus quæcumque relictis 10
 Cum sapimus patrûos, tunc, tunc ignoscite. Nolo.
 Quid faciam? sed sum petulanti splene cachinno.
 Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber,
 Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelet.
 Scilicet hæc populo, pexusque, togaque recenti, 15
 Et natalitia tandem cum sardonyche albus,
 Sede leges celsa, liquido cum plasmate guttur
 Mobile collueris, patranti fractus ocello.
 Hic neque more probo videas, neque voce serena
 Ingentes trepidare Titos, cum carmina lumbum 20
 Intran, et tremulo scalpuntur ubi intima versu.
 Tun', vetule, auriculis alienis colligis escas?

Auriculis,

XIV

P.S.L.F.

Auriculis, quibus et dicas cute perditus, ohe!
Quo didicisse, nisi hoc fermentum, et quæ semel intus
Innata est, rupto jecore exierit caprificus? 25
En pallor, seniumque! o mores! usque adeone
Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
At pulcrum est digito monstrari, et dicier hic est.
Ten' cirratorum centum dictata fuisse,
Pro nihilo pendas? ecce inter pocula quærunt 30
Romulidæ saturi, quid diæ poëmata narrent.
Hic aliquis, cui circum humeros hyacinthina læna est,
Rancidulum quiddam balba de nare locutus;
Phylidas, Hypsipylas, vatium et plorabile si quid,
Eliquat, et tenero supplantat verba palato. 35
Assensere viri: nunc non cinis ille poëtæ
Felix? non levior cippus nunc imprimi ossa?
Laudant convivæ: nunc non e manibus illis,
Nunc non e tumulo fortunataque favilla
Nascentur violæ? rides, ait, et nimis uncis 40
Naribus indulges. An erit, qui velle recuset
Os populi meruisse: et cedro digna locutus,
Linquere nec scombros metuentia carmina nec thus?
Quisquis es ô, modo quem ex adverso dicere feci,
Non ego, cum scribo, si forte quid aptius exit, 45
Quando hæc rara avis est, si quid tamen aptius exit,
Laudari metuam: neque enim mihi cornea fibra est.

Sed recti finemque extremumque esse recuso
Euge tuum, et belle: nam belle hoc excute totum,
Quid non intus habet? non hic est Ilias Acci 59
Ebria veratro: non, si qua elegidia crudi
Dictarunt procures; non quicquid denique lectis
Scribitur in citreis. Calidum scis ponere fumen:
Scis comitem horridulum trita donare lacerna:
Et verum, inquis, amo; verum mihi dicite de me. 55
Qui pote? vis dicam? nugaris, cum tibi, calve,
Pinguis aqualiculus propenso sesquipede exstet.
O Jane, a tergo quem nulla ciconia pinxit,
Nec manus auriculas imitata est mobilis albas;
Nec linguæ, quantum fitiat canis Appula, tantum. 60
Vos ô patricius sanguis, quos vivere fas est
Occipiti cæco, posticæ occurrere sannæ.
Quis populi sermo est? quis enim, nisi carmina molli
Nunc demum numero fluere, ut per leve severos
Effundat junctura ungues? scit tendere versum 65
Non secus, ac si oculo rubricam dirigat uno:
Sive opus in mores, in luxum, et prandia regum,
Dicere, res grandes nostro dat musa poëtæ.
Ecce modo heroas sensus afferre videmus
Nugari solitos Græce, nec ponere lucum 70
Artifices, nec rus saturum laudare, ubi corbes,
Et focus, et porci, et fumosa Palilia scæno:

Unde

Unde Remus, fulcoque terens dentalia, Quinti,
Cum trepida ante boves Dictatorem induit uxor,
Et tua aratra domum liCTOR tulit. Euge poëta; 75
Est nunc, Brisei quem venosus liber Acci,
Sunt, quos Pacuviusque, et verrucosa moretur
Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.
Hos pueris monitus patres infundere lippos
Cum videas, quærisne, unde hæc sartago loquendi 80
Venerit in linguas? unde istud dedecus, in quo
Troffulus exultat tibi per subsellia levis?
Nilne pudet capiti non posse pericula cano
Pellere, quin tepidum hoc optes audire, decenter?
Fur es, ait Pedio. Pedius quid? crimina rasis 85
Librat in antithetis: doctus posuisse figuras
Laudatur. Bellum hoc: hoc bellum? an Romule ceves?
Men' moveat? quippe et cantet si naufragus, affrem
Protulerim? cantas, cum fracta te in trabe pictum
Ex humero portes? verum, nec nocte paratum, 90
Plorabit, qui me volet incurvasse querela.
Sed numeris decor est, et junctura addita crudis.
Claudere sic versum didicit; Berecynthus Atys,
Et qui cœruleum dirimebat Nerea delphin.
Sic costam longo subduximus Appennino. 95
Arma virum: nonne hoc spumosum, et cortice pingui?
Ut ramale vetus prægrandi subere coctum.

Quidnam igitur tenerum, et laxa cervice legendum?
 Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis,
 Et raptum vitulo caput ablatura superbo 100
 Bassaris, et lyncem Mænas flexura corymbis,
 Evion ingeminat: reparabilis adsonat echo.
 Hæc fierent, si testiculi vena ulla paterni
 Viveret in nobis? summa delumbe saliva
 Hoc natat in labris; et in udo est Mænas, et Atys: 105
 Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit ungues.
 Sed quid opus teneras mordaci radere vero
 Auriculas? vide sis, ne majorum tibi forte
 Limina frigescant: sonat hic de nare canina
 Litera. Per me equidem sint omnia protinus alba. 110
 Nil moror: euge, omnes, omnes, bene miræ eritis res.
 Hoc juvat: hic, inquis, veto quisquam faxit oletum.
 Pinge duos angues: pueri, facer est locus, extra
 Mejite. Discedo. Secuit Lucilius urbem,
 Te Lupe, te Muti, et genuinum fregit in illis. 115
 Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
 Tangit; et admissus circum præcordia ludit,
 Callidus excusso populum suspendere naso.
 Men' mutire nefas, nec clam, nec cum scrobe, nusquam?
 Hîc tamen infodiam: vidi, vidi ipse, libelle: 120
 Auriculas afini quis non habet? hoc ego opertum,
 Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo

Iliade.

Iliade. Audaci quicunque afflate Cratino,
 Iratum Eupolidem prægrandi cum sene palles,
 Aspice et hæc, si forte aliquid decoctius audis : 125
 Inde vaporata lector mihi ferveat aure.
 Non hic, qui in crepidas Graiorum ludere gestit,
 Sordidus ; et lusco qui possit dicere, lusce ;
 Sese aliquem credens, Italo quod honore supinus,
 Fregerit heminas Aretî Ædilis iniquas : 130
 Nec qui abaco numeros, et secto in pulvere metas
 Scit risisse vafer, multum gaudere paratus,
 Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.
 His mane edictum, post prandia Callirhoën do.

SATYRA II.

HUNC, Macrine, diem numera meliore lapillo,
 Qui tibi labentes apponit candidus annos.
 Funde merum genio : non tu prece poscis emaci,
 Quæ nisi seductis nequeas committere Divis.
 At bona pars procerum tacita libabit acerra. 5
 Haud cuivis promptum est, murmurque humilesque
 Tollere de templis, et aperto vivere voto. [sufurros
 Mens bona, fama, fides, hæc clare, et ut audiat hospes ;
 Illa sibi introrsum, et sub lingua immurmurat : ô si
 Ebullit patruî præclarum funus ! et ô si 10
 Sub

Sub raſtro crepet argenti mihi ſeria, dextro
Hercule! pupillumve utinam, quem proximus hæres
Impello, expungam! namque eſt ſcabioſus, et acri
Bile tumet. Nerio jam tertia ducitur uxor:
Hæc ſanctè ut poſcas, Tyberino in gurgite mergis 15
Mane caput bis terve, et noctem flumine purgas.
Heus, age reſponde: minimum eſt quod ſcire laboro.
De Jove quid ſentis? eſtne, ut præponere cures
Hunc cuiquam? cuinam? vis Staio? an ſcilicet hæres,
Quis potior iudex, pueriſve quis aptior orbis? 20
Hoc igitur, quo tu Jovis aurem impellere tentas,
Dic agetum Staio. Proh Jupiter! ô bone, clamet,
Jupiter! at ſeſe non clamet Jupiter ipſe?
Ignoviſſe putas, quia cum tonat, ocyus ilex
Sulphure diſcutitur ſacro, quam tuque domuſque? 25
An quia non, fibris ovium Ergennaque jubente,
Trifte jaces lucis, evitandumque bidental,
Idcirco ſtolidam præbet tibi vellere barbam
Jupiter? aut quidnam eſt, qua tu mercede Deorum
Emeris auriculas? pulmone, et lactibus unctis? 30
Ecce avia, aut metuens Divum matertera, cunis
Exemit puerum, frontemque atque uda labella
Infami digito, et luſtralibus ante falivis
Expiat, urentes oculos inhibere perita.
Tunc manibus quatit, et ſpem macram ſupplice voto, 35
Nunc

Nunc Licini in campos, nunc Craffi mittit in ædes.

Hunc optent generum rex et regina: puellæ

Hunc rapiant: quicquid calcaverit hic, rosa fiat.

Ast ego nutrici non mando vota; negato

Jupiter hæc illi, quamvis te albata rogarit. 40

Poscis opem nervis, corpusque fidele senectæ:

Esto, age: sed grandes patinæ, tucetaque crassa

Annuere his superos vetuere, Jovemque morantur.

Rem struere exoptas cæso bove, Mercuriumque

Arceffis fibra, Da fortunare penates, 45

Da pecus, et gregibus fœtum. Quo, pessime, pacto,

Tot tibi cum in flammis junicum omenta liquecant?

Attamen hic extis et opimo vincere farto

Intendit. Jam crescit ager, jam crescit ovile,

Jam dabitur, jam jam; donec deceptus, et exspes 50

Nequicquam fundo suspiret nummus in imo.

Si tibi crateras argenti, incusaque pingui

Auro dona feram, fudes, et pectore lævo

Excutias guttas, lætari prætrepidum cor;

Hinc illud subiit, auro sacras quod ovato 55

Perducis facies: nam fratres inter ahenos,

Somnia pituita qui purgatissima mittunt,

Præcipui funto, fitque illis aurea barba.

Aurum vasa Numæ, Saturniaque impulit æra,

Vestalesque urnas, et Thuscum fictile mutat. 60

O

O curvæ in terras animæ, et cœlestium inanes!
 Quid juvat hoc, templis nostros immittere mores,
 Et bona Dîs ex hac scelerata ducere pulpa?
 Hæc sibi corrupto casiam dissolvit olivo;
 Hæc Calabrum coxit vitiato murice vellus; 65
 Hæc baccam conchæ rasisse, et stringere venas
 Ferventis massæ crudo de pulvere, iussit.
 Peccat et hæc, peccat; vitio tamen utitur. At vos,
 Dicite pontifices, in sacris quid facit aurum?
 Nempe hoc, quod Veneri donatæ a virgine puppæ. 70
 Quin damus id superis, de magna quod dare lance
 Non possit magni Messalæ lippa propago;
 Compositum jus, fasque animi, sanctosque recessus
 Mentis, et incoctum generoso pectus honesto?
 Hæc cedo ut admoveam templis, et farre litabo. 75

SATYRA III.

NEMPE hoc assidue? jam clarum mane fenestras
 Intrat, et angustas extendit lumine rimas.
 Stertimus, indomitum quod despumare Falernum
 Sufficiat, quinta dum linea tangitur umbra.
 En quid agis? ficcas infana canicula messes 5
 Jamdudum coquit, et patula pecus omne sub ulmo est,
 Unus ait comitum. Verumne? itane? ocyus adsit
 Huc

Huc aliquis. nemon' ? turgescit vitrea bilis :
Finditur : Arcadiæ pecuaria rudere credas.
Jam liber, et bicolor positis membrana capillis, 10
Inque manus chartæ, nodosaque venit arundo.
Tum queritur, crassus calamo quod pendeat humor ;
Nigra quod infusa vanescat sepia lympha ;
Dilutas queritur geminet quod fistula guttas.
O miser ! inque dies ultra miser ! huccine rerum 15
Venimus ? at cur non potius, teneroque columbo
Et similis regum pueris, pappare minutum
Poscis, et iratus mammæ lallare recusas ?
An tali studeam calamo ? cui verba ? quid istas
Succinis ambages ? tibi luditur. Effluis amens ; 20
Contemnere. Sonat vitium percussa, maligne
Respondet, viridi non cocta fidelia limo.
Udum et mollelutum es ; nunc nunc properandus, et acri
Fingendus sine fine rota. Sed rure paterno
Est tibi far modicum, purum et sine labe salinum. 25
Quid metuas ? cultrixque foci secura patella est.
Hoc satis ? an deceat pulmonem rumpere ventis,
Stemmata quod Thusco ramum millesime ducis ;
Censoremvæ tuum vel quod trabeate salutas ?
Ad populum phaleras : ego te intus et in cute novi. 30
Non pudet ad morem discincti vivere Nattæ ?
Sed stupet hic vitio, et fibris increvit opimum
Pingue ;

Pingue ; caret culpa ; nescit quid perdat, et alto
Demersus, summa rursus non bullit in unda.
Magne pater divûm sævos punire tyrannos 35
Haud alia ratione velis, cum dira libido
Moverit ingenium, ferventi tincta veneno :
Virtutem videant, intabescantque relicta.
Anne magis Siculi gemuerunt æra juvenci ?
Aut magis auratis pendens laquearibus ensis 40
Purpureas subter cervices terruit ; imus,
Imus præcipites, quam si sibi dicat, et intus
Palleat infelix, quod proxima nesciat uxor ?
Sæpe oculos, memini, tangebam parvus olivo,
Grandia si nollem morituri verba Catonis 45
Discere, ab infano multum laudanda magistro,
Quæ pater adductis sudans audiret amicis.
Jure etenim id summum, quid dexter senio ferret,
Scire erat in votis, damnosa canicula quantum
Raderet, angustæ collo non fallier orcæ ; 50
Neu quis callidior buxum torquere flagello.
Haud tibi inexpertum curvos deprendere mores,
Quæque docet sapiens braccatis illita Medis
Porticus, infomnis quibus et detonsa juvenus
Invigilat, filiquis et grandi pasta polenta. 55
Et tibi quæ Samios diduxit litera ramos,
Surgentem dextro monstravit limite callem.

Stertis

Stertis adhuc? laxumque caput, compage soluta,
Oscitat hesternum, diffutis undique malis?
Est aliquid quo tendis, et in quod dirigis arcum? 60
An passim sequeris corvos testaque lutoque,
Securus quo pes ferat, atque ex tempore vivis?
Helleborum frustra, cum jam cutis ægra tumebit,
Poscentes videas. Venienti occurrite morbo:
Et quid opus Cratero magnos promittere montes? 65
Discite, ô miseri, et causas cognoscite rerum,
Quid sumus, et quidnam victuri gignimur; ordo
Quis datus; aut metæ qua mollis flexus, et unde;
Quis modus argento; quid fas optare; quid asper
Utile nummus habet; patriæ, charisque propinquis 70
Quantum elargiri deceat; quem te Deus esse
Jussit, et humana qua parte locatus es in re
Disce; neque invidias, quod multa fidelia putet
In locuplete penu, defensis pinguibus Umbris;
Et piper, et pernæ, Marfi monumenta clientis, 75
Mœnaque, quod prima nondum defecerit orca.
Hic aliquis de gente hircosa centurionum
Dicat: quod satis est, sapio mihi; non ego curo
Esse quod Arcefilas, ærumnosique Solones,
Obstipo capite, et figentes lumine terram, 80
Murmura cum secum et rabiosa silentia rodunt,
Atque exporrecto trutinantur verba labello,

Ægroti

Ægroti veteris meditantes somnia : gigni
 De nihilo nihil, in nihilum nil posse reverti.
 Hoc est quod palles? cur quis non prandeat, hoc est? 85
 His populus ridet; multumque torosa juvenus
 Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.
 Inspice; nescio quid trepidat mihi pectus, et ægris
 Faucibus exspirat gravis halitus; inspice fodes,
 Qui dicit medico, jussus requiescere, postquam 90
 Tertia compositas vidit nox currere venas,
 De majore domo modicum sitiente lagena,
 Lenia loturo sibi Surrentina rogavit.
 Heus bone, tu palles. Nihil est. Videas tamen istud,
 Quicquid id est : surgit tacite tibi lutea pellis. 95
 At tu deterius palles : ne sis mihi tutor :
 Jampridem hunc sepeli : tu restas. Perge, tacebo.
 Turgidus hic epulis, atque albo ventre lavatur,
 Gutturæ sulfureas lente exhalante Mephites.
 Sed tremor inter vina subit, calidumque trientem 100
 Excutit e manibus : dentes crepuere reiecti :
 Unctæ cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
 Hinc tuba, candelæ : tandemque beatulus alto
 Compositus lecto, crassisque lutatus amomis,
 In portam rigidos calces extendit : at illum 105
 Hesterni capite induto subiere Quirites.
 Tange miser, venas, et pone in pectore dextram :
 Nil

Nil calet hic: summosque pedes attinge, manusque,
 Non frigent. Visa est si forte pecunia, five
 Candida vicini subrifit molle puella, 110
 Cor tibi rite salit? positum est argente catino
 Durum olus, et populi cribro decussa farina.
 Tentemus fauces: tenero latet ulcus in ore
 Putre, quod haud deceat plebeia radere beta.
 Alges, cum excussit membris timor albus aristas: 115
 Nunc face supposita ferverescit sanguis, et ira
 Scintillant oculi: dicisque facisque, quod ipse
 Non sani esse hominis, non sanus juret Orestes.

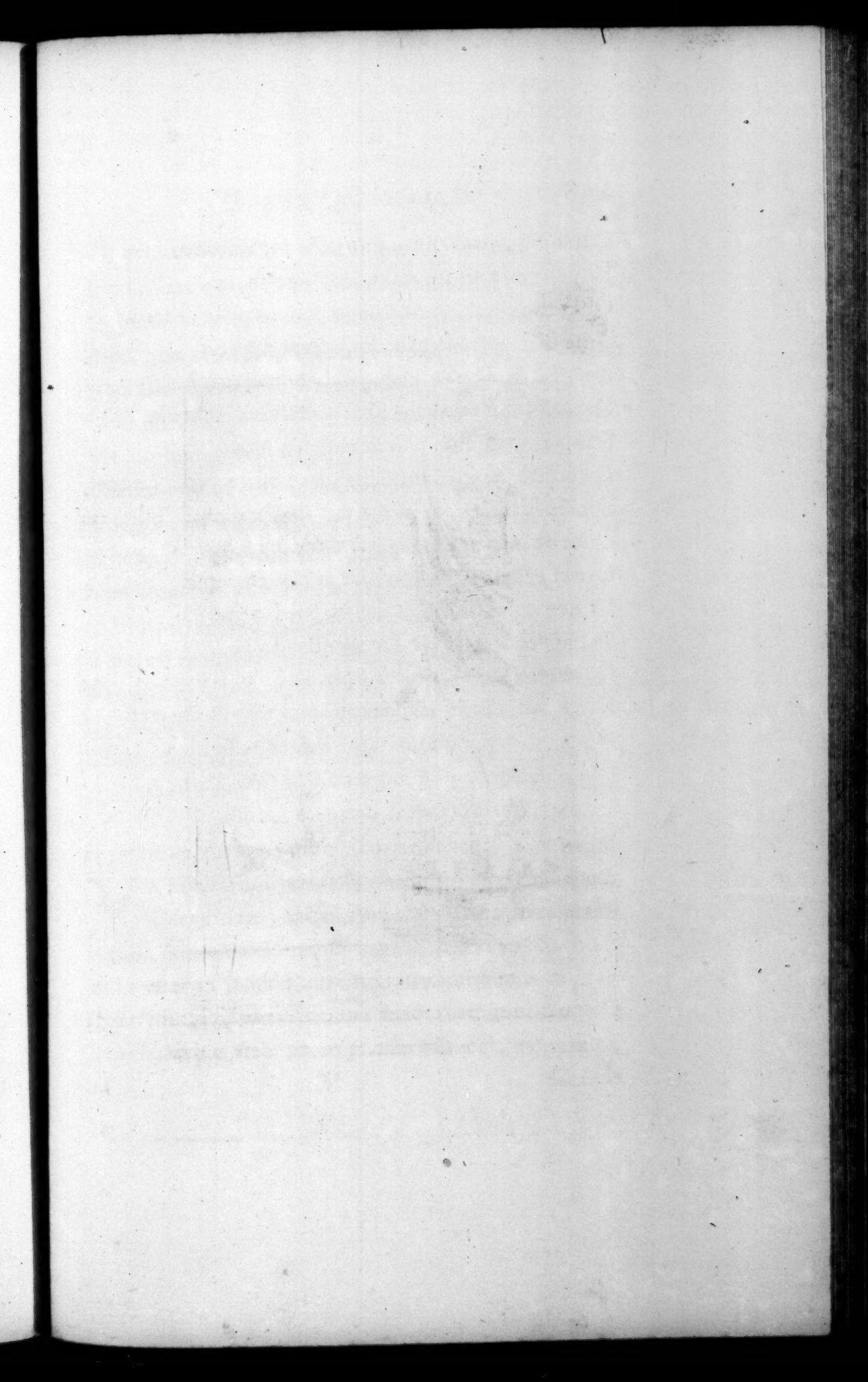
SATYRA IV.

REM populi tractas? (barbatum hoc crede magist-
 Dicere, sorbitio tollit quem dira cicuta.) [rum
 Quo fretus? dic hoc, magni pupille Pericli.
 Scilicet ingenium, et rerum prudentia velox,
 Ante pilos venit; dicenda tacendaque calles. 5
 Ergo ubi commota fervet plebecula bile,
 Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ
 Majestate manus. Quid deinde loquere? Quirites,
 Hoc, puto, non justum est; illud male; rectius istud.
 Scis etenim justum gemina suspendere lance 10
 Ancipitis libræ: rectum discernis, ubi inter

M

Curva

Curva subit, vel cum fallit pede regula varo;
Et potis es nigrum vitio præfigere theta.
Quin tu igitur, summa nequicquam pelle decorus,
Ante diem blando caudam jactare popello 15
Definis, Anticyras melior sorbere meracas?
Quæ tibi summa boni est? uncta vixisse patella
Semper, et assiduo curata cuticula sole.
Exspecta; haud aliud respondeat hæc anus. I nunc;
Dinomaches ego sum, suffla, sum candidus. Esto; 20
Dum ne deterius sapiat pannucia Baucis,
Cum bene discincto cantaverit ocyma vernæ.
Ut nemo in sese tentat descendere! nemo!
Sed præcedenti spectatur mantica tergo.
Quæsieris; nostin' Vectidî prædia? cujus? 25
Dives arat Curibus, quantum non milvus oberret.
Hunc, ais? hunc Dîs iratis, genioque sinistro,
Qui quandoque jugum pertusa ad compita figit,
Seriolæ veteris metuens deradere limum,
Ingemit, hoc bene fit: tunicatum cum sale mordens 30
Cæpe, et farratam pueris plaudentibus ollam,
Pannosam facem morientis sorbet aceti.
At si unctus cesses, et figas in cute solem,
Est prope te ignotus, cubito qui tangat, et acre
Despuat in mores; penemque arcanaque lumbi 35
Runcantem, populo marcentes pandere vulvas.

XV

1

2

3

4

P. 115

Tu cum maxillis balanatum gausape pectas,
 Inguinibus quare detonsus gurgulio exstat?
 Quinque palæstritæ licet hæc plantaria vellant,
 Elixasque nates labefactent forcipe adunca, 40
 Non tamen ista filix ullo mansuescit aratro.
 Cædimus, inque vicem præbemus crura sagittis.
 Vivitur hoc pacto: sic novimus. Ilia subter
 Cæcum vulnus habes; sed lato balteus auro
 Protegit: ut mavis, da verba, et decipe nervos, 45
 Si potes. Egregium cum me vicinia dicat,
 Non credam? viso si palles, improbe, nummo;
 Si facis, in penem quicquid tibi venit amarum;
 Si puteal multa cautus vibice flagellas,
 Nequicquam populo bibulas donaveris aures. 50
 Respue quod non es; tollat sua munera cerdo;
 Tecum habita; et noris quam fit tibi curta supellex

S A T Y R A V.

VATIBUS hic mos est, centum sibi poscere voces,
 Centum ora, et linguas optare in carmina centum;
 Fabula seu mœsto ponatur hianda tragædo;
 Vulnera seu Parthi ducentis ab inguine ferrum.
 Quorsum hæc? aut quantas robusti carminis offas 5
 Ingeris, ut par sit centeno gutture niti?

Grande locuturi nebulas Helicone legunto:
Si quibus aut Procnes, aut si quibus olla Thyestæ
Fervebit, sæpe insulso cœnanda Glyconi.
Tu neque aphelanti, coquitur dum massa camino, 10
Folle premis ventos; nec clauso murmure raucus
Nescio. quid tecum grave cornicaris inepte;
Nec stollo tumidas intendis rumpere buccas.
Verba togæ sequeris, junctura callidus acri,
Ore teres modico, pallentes radere mores 15
Doctus, et ingenuo culpam defigere ludo.
Hinc trahe quæ dicas: mensasque relinque Mycenis
Cum capite et pedibus; plebeiaque prandia noris.
Non equidem hoc studeo, bullatis ut mihi nugis
Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo. 20
Secreti loquimur: tibi nunc, hortante Camœna,
Excutienda damus præcordia; quantaque nostræ
Pars tua sit, Cornute, animæ, tibi dulcis amice,
Ostendisse juvat. Pulsa, dignoscere cautus
Quid solidum crepet, et pictæ tectoria linguæ. 25
His ego centenas ausim deponere voces,
Ut, quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,
Voce traham pura; totumque hoc verba resignent,
Quod latet arcana non enarrabile fibra.
Cum primum pavido custos mihi purpura cessit, 30
Bullaque succinctis laribus donata pependit;

Cum

Cum blandi comites, totaque impune Subura
Permifit spariffè oculos jam candidus umbo :
Cumque iter ambiguum est, et vitæ nescius error
Diducit trepidas ramosa in compita mentes, 35
Me tibi supposui : teneros tu fuscipis annos
Socratico, Cornute, sinu: tunc fallere solers
Apposita intortos extendit regula mores;
Et premitur ratione animus, vincique laborat,
Artificemque tuo ducit sub pollice vultum. 40
Tecum etenim longos memini consumere soles,
Et tecum primas epulis decerpere noctes.
Unum opus et requiem pariter disponimus ambo,
Atque verecunda laxamus seria mensa.
Non equidem hoc dubites, amborum fœdere certo 45
Consentire dies, et ab uno fidere duci :
Nostra vel æquali suspendit tempora Libra
Parca tenax veri, seu nata fidelibus hora
Dividit in Geminos concordia fata duorum :
Saturnumque gravem nostro Jove frangimus una. 50
Nescio quod, certe est, quod me tibi temperat, astrum.
Mille hominum species, et rerum discolor usus :
Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.
Mercibus hic Italis mutat sub sole recenti
Rugosum piper, et pallentis grana cumini : 55
Hic satur irriguo mavult turgescere somno ;

Hic campo indulget: hunc alea decoquit: ille
In Venerem est putris; sed cum lapidosa chiragra
Fregërit articulos veteris ramalia fagi,
Tum crassos transisse dies, lucemque palustrem, 60
Et sibi jam feri vitam ingemuere relictam.
At te nocturnis juvat impallescere chartis;
Cultor enim juvenum, purgatas inferis aures
Fruge Cleanthea. Petite hinc, juvenesque, senesque,
Finem animo certum, miserisque viatica canis. 65
Cras hoc fiet. Idem cras fiet. Quid? quasi magnum,
Nempe diem, donas? sed cum lux altera venit,
Jam cras hesternum consumpsimus. Ecce aliud cras
Egerit hos annos, et semper paulum erit ultra.
Nam quamvis prope te, quamvis temone sub uno, 70
Vertentem sese frustra sectabere canthum,
Cum rota posterior curras, et in axe secundo.
Libertate opus est; non hac qua quisque Velina
Publius emeruit, scabiosum tesserula far
Possidet. Heu steriles veri, quibus una Quiritem 75
Vertigo facit! hic Dama est, non treffis agaso,
Vappa, et lippus, et in tenui farragine mendax.
Verterit hunc dominus, momento turbinis exit
Marcus Dama. Papæ! Marco spondente, recusas
Credere tu nummos? Marco sub iudice palles? 80
Marcus dixit; ita est: assigna, Marce, tabellas.

Hæc

Hæc mera libertas, hanc nobis pilea donant.
 An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam
 Cui licet, ut voluit? licet ut volo vivere: non sum
 Liberior Bruto? mendose colligis, inquit 85
 Stoïcus hic, aurem mordaci lotus aceto.
 Hæc reliqua accipio; licet illud, et, ut volo, tolle.
 Vindicta postquam meus a prætore recessi,
 Cur mihi non liceat, jussit quodcunque voluntas,
 Excepto siquid Masuri rubrica vetavit? 90
 Disce; sed ira cadat naso, rugosæque fanna,
 Dum veteres avias tibi de pulmone revello.
 Non prætoris erat stultis dare tenuia rerum
 Officia, atque usum rapidæ permittere vitæ.
 Sambucam citius caloni aptaveris alto. 95
 Stat contra ratio, et secretam garrit in aurem,
 Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
 Publica lex hominum naturaque continet hoc fas,
 Ut teneat vetitos inscitia debilis actus.
 Diluis helleborum, certo compescere puncto 100
 Nescius examen; vetat hoc natura medendi.
 Navim si poscat sibi peronatus arator
 Luciferi rudis, exclamet Melicerta, perisse
 Frontem de rebus. Tibi recto vivere talo
 Ars dedit? et veri speciem dignoscere calles, 105
 Ne qua subærato mendosum tinniat auro?

Quæque sequenda forent, et quæ vitanda vicissim;
Illa prius creta, mox hæc carbone, notasti?
Es modicus voti, presso lare, dulcis amicis?
Jam nunc adstringas, jam nunc granaria laxes, 110
Inque luto fixum possis transcendere nummum;
Nec glutto sorbere salivam Mercurialem?
Hæc mea sunt, teneo, cum vere dixeris; esto
Liberque ac sapiens, prætoribus ac Jove dextro.
Sin tu, cum fueris nostræ paulo ante farinae, 115
Pelliculam veterem retines, et fronte politus
Astutam vapido servas sub pectore vulpem;
Quæ dederam supra, repeto, funemque reduco.
Nil tibi concessit ratio: digitum exere, peccas.
Et quid tam parvum est? sed nullo thure litabis, 120
Hæreat in stultis brevis ut semuncia recti.
Hæc miscere nefas; nec cum sis cætera fossor,
Tres tantum ad numeros satyri moveare Bathylli.
Liber ego. Unde datum hoc fumis, tot subdite rebus?
An dominum ignoras, nisi quem vindicta relaxat? 125
I puer, et strigiles Crispini ad balnea defer.
Si increpuit, cessas, nugator? servitium acre
Te nihil impellit? nec quicquam extrinsecus intrat,
Quod nervos agitet? sed si intus et in jecore ægro
Nascuntur domini, quæ tu impunitior exis, 130
Atque hic, quem ad strigiles scutica et metus egit herilis?
Mane,

Mane, piger, stertis : surge, inquit avaritia; eja.
Surge. Negas. Instat, surge, inquit. Non queo. Surge.
Et quid agam? rogitas? saperdas advehe Ponto,
Castoreum, stuppas, ebum, thus, lubrica Coa. 135
Tolle recens primus piper e sitiente camelo.
Verte aliquid; jura. Sed Jupiter audiet. Eheu!
Baro, regustatum digito terebrare salinum
Contentus perages, si vivere cum Jove tendis.
Jam pueris pellem succinctus et cœnophorum aptas:
Ocyus ad navem. Nil obstat, quin trabe vasta 141
Ægæum rapias, nisi solers luxuria ante
Seductum moneat. Quo deinde, insane, ruis? quo?
Quid tibi vis? calido sub pectore mascula bilis
Intumuit, quam non exstinxerit urna cicutæ. 145
Tun' mare transilias? tibi torta cannabe fulto
Cœna sit in transtro? Vejetanumque rubellum
Exhalet vapida læsum pice seffilis obba?
Quid petis? ut nummi, quos hîc quincunce modesto
Nutrieras, peragant avidos sudore deunces? 150
Indulge genio, carpamus dulcia. Nostrum est
Quod vivis. Cinis, et manes, et fabula fies.
Vive memor lethi, fugit hora. Hoc, quod loquor, inde est.
En, quid agis? duplici in diversum scinderis hamo.
Hunc cine, an hunc sequeris? subeas alternus oportet,
Ancipiti obsequio dominos, alternus oberres. 156
Nec

Nec tu, cum obstiteris semel, instantique negaris
Parere imperio, rupi jam vincula, dicas.
Nam et luctata canis nodum abripit: attamen illi,
Cum fugit, a collo trahitur pars longa catenæ. 160
Dave, cito, hoc credas jubeo, finire dolores
Præteritos meditor, crudum Chærestratus unguem
Abrodens ait hæc; an ficcis dedecus obstem
Cognatis? an rem patriam rumore sinistro
Limen ad obscœnum frangam, dum Chryfidis udas
Ebrius ante fores extincta cum face canto? 166
Euge puer, sapias. Dîs depellentibus agnam
Percute. Sed censent' plorabit, Dave, relicta?
Nugaris: solea, puer, objurgabere rubra.
Ne trepidare velis, atque arctos rodere casses. 170
Nunc ferus et violens: at si vocet, haud mora, dicas,
Quidnam igitur faciam? ne nunc, cum accersor, et ultro
Supplicet, accedam? si totus et integer illinc
Exieris, nec nunc. Hic hic, quem quærimus, hic est:
Non in festuca, liCTOR quam jactat ineptus. 175
Jus habet ille fui, palpo quem ducit hiantem
Cretata ambitio? vigila, et ciceringere large
Rixanti populo, nostra ut Floralia possint
Aprici meminisse senes. Quid pulcrius? at cum
Herodis venêre dies, unctaque fenestra 180
Dispositæ pinguem nebulam vomuere lucernæ,

Portantes violas, rubrumque amplexa catinum
 Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino:
 Labra moves tacitus, recutitaque sabbata palles.
 Tunc nigri Lemures, ovoque pericula rupto: 185
 Hinc grandes Galli, et cum fistro lusca sacerdos,
 Incussere Deos inflantes corpora, si non
 Prædictum ter mane caput gustaveris allî.
 Dixeris hæc inter varicosos centuriones,
 Continuo crassum ridet Vulfenius ingens; 190
 Et centum Græcos curto centusse licetur.

SATYRA VI.

A Dmovit jam bruma foco te, Basse, Sabino?
 Jamne lyra, et tetrico vivunt tibi pectine chordæ?
 Mire opifex numeris veterum primodia rerum,
 Atque marem strepitum fidis intendisse Latinæ;
 Mox juvenes agitare jocos, et pollice honesto 5
 Egregios lufisse senes. Mihi nunc Ligus ora
 Intepet, hybernatque meum mare, qua latus ingens
 Dant scopuli, et multa littus se valle receptat.
 Lunaï portum est operæ cognoscere, cives.
 Cor jubet hoc Ennî, postquam destertuit esse 10
 Mœonides Quintus pavone ex Pythagoreo.
 Hic ego securus vulgi, et quid præparet auster

In-

Infelix pecori securus et, angulus ille
Vicini nostro quia pinguior; et si adeo omnes
Ditescant orti pejoribus, usque recusem 15
Curvus ob id minui senio, aut cœnare sine uncto,
Et signum in vapida naso tetigisse lagenæ.
Discrepet his alius. Geminos, horoscope, varo
Producis genio. Solis natalibus, est qui
Tingat olus ficcum muria vaser in calice empta, 20
Ipse sacrum irrorans patinæ piper: hic bona dente
Grandia magnanimus peragit puer. Utar, ego utar,
Nec rhombos ideo libertis ponere lautus,
Nec tenuem solers turdarum nosse salivam.
Messe tenuis propria vive, et granaria, fas est, 25
Emole; quid metuas? occa, et seges altera in herba est.
Ast vocat officium: trabe rupta, Bruttia fæxa
Prendit amicus inops; remque omnem furdaque vota
Condidit Ionio; jacet ipse in littore, et una
Ingentes de puppe Dei; jamque obvia mergis 30
Costa ratis laceræ. Nunc et de cespite vivo
Frange aliquid; largire inopi, ne pictus oberret
Cœrulea in tabula. Sed cœnam funeris hæres
Negliget iratus, quod rem curtaveris; urnæ
Ossa inodora dabit; seu spirent cinnama surdum, 35
Seu ceraso peccent casæ, nescire paratus.
Tunc bona incolumis minuas? sed Bestius urget

Doc-

Doctores Graios. Ita fit, postquam sapere urbi
Cum pipere et palmis, venit nostrum hoc maris experts,
Fœnificæ crasso vitiarunt unguine pultes. 40
Hæc cinere ulterior metuas? at tu, meus hæres
Quisquis eris, paulum a turba seductior audi.
O bone, num ignoras? missa est a Cæsare laurus
Insignem ob cladem Germanæ pubis, et aris
Frigidus excutitur cinis, ac jam postibus arma, 45
Jam chlamydes regum, jam lutea gausapa captis,
Effedaque, ingentesque locat Cæsonia Rhenos:
Dîs igitur genioque ducis centum paria, ob res
Egregie gestas, induco. Quis vetat? aude.
Væ, nisi connives. Oleum artocreasque popello 50
Largior; an prohibes? dic clare. Non adeo, inquis.
Exossatus ager juxta est. Age, si mihi nulla
Jam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
Nulla manet patrui, sterilis matertera vixit,
Deque avia nihilum superest: accedo Bovillas, 55
Clivumque ad Virbî: præsto est mihi Manius hæres,
Progenies terræ. Quære ex me, quis mihi quartus
Sit pater, haud prompte, dicam tamen, adde etiam unum,
Unum etiam, terræ est jam filius, et mihi ritu
Manius hic generis prope major avunculus exit. 60
Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?
Sum tibi Mercurius: venio Deus huc ego, ut ille

Pin-

Pingitur. An renuis? vin' tu gaudere relictis?
Deest aliquid summæ. Minui mihi; sed tibi totum est,
Quicquid id est. Ubi sit, fuge quærere, quod mihi quon-
Legarat Tadius, neu dicta repone paterna. [dam
Fœnoris accedat merces; hinc exime sumptus.
Quid reliquum est? reliquum? nunc nunc impensius unge,
Unge, puer, caules. Mihi festa luce coquatur
Urtica, et fissa fumosum sinciput aure, 70
Ut tuus iste nepos olim satur anseris extis,
Cum morosa vago singultiet inguine vena,
Patriciæ immeiat vulvæ? mihi trama figuræ
Sit reliqua: ast illi tremat omento popa venter? 74
Vende animam lucro, mercare; atque excute solers
Omne latus mundi, ne sit præstantior alter
Cappadocas rigida pingues plaussisse catasta.
Rem duplica. Feci; jam triplex, jam mihi quarto,
Jam decies, redit in rugam. Depinge ubi sistam,
Inventus, Chrysippe, tui finitor acervi. 80

F I N I S.

LECTIONES VARIANTES JUVENALIS.

SAT. 7.

I. 10. Furtive devehat.

57. Sternere naso.

74. Esse aliquid.

106. Purpura majus.

155. Teda lucebit.

157. Et latus mediam fulcus deducit arenam,
Edit. Paris 1446. et sic Lipsius, neque
enim aliter intelligas.

168. — Tecum prius ergo voluta

Hæc; animante tuba galeatum fero.

II. 8. Frontis nulla fides.

10. Inter Sotadicos.

38. Ad quem subridens.

80. Prurigne porci. *Turneb.*

94. Oblita producit.

116. Abrumpere carnem.

146. Paullisque minoribus.

147. Ipsum admoneas.

III. 36. — Verso pollice vulgus, Quum libet. —

82. Cœnabit.

91. Illa sonat. *Conjectura.*

SAT. 7.

112. Aulam refupinat.
 210. Frustra rogantem.
 218. Phæcasionorum.
 238. Somnos urfis.
 300. Pugnis contusus. *Conject.*
 322. Auditor gelidos.

IV. 1. Crispinus adest. *Cod. MS.*

25. Hoc pretio squamæ?
 33. Faria de merce. *Pithæus.*
 34. Licet et confidere.
 43. Torrentis ad ostia.
 60. Utque lacus suberant.
 96. Gladiis tam destinata. *Ed. Par.*

V. 1. Sic te propositi nondum pudet? *Lub.*

10. Quin poscis? Ita *Lub. aliique*; sed non sat
 video sensum aut structuram.
 30. Longo distinguat.
 91. Quod tutos, &c. hic versus in *vetustiss.*
 exemp. deest.
 96. Nec patimur.
 105. Torpente cloaca. *Rutgersius.*
 155. Hirsuto Capella.
 169. Stricto pane jacetis.

VI. 78. Figantur pulpita. *Lub.*

SAT. y.

172. Et tu depone.
 182. Inque die. *conject.* aliud enim in diem,
 aliud in die.
 187. Turpe minus. *Lub.*
 204. Et sculpto. *Turneb.*
 292. Ulciscimur orbem.
 362. Recidivus pullulet. *Cod. MS.*
 370. Raduntur medicis.
 384. Nominis alti.
 414. Exhortata solet.
 429. Aut lata Falernum.
 482. Transversa diei.
 533. Derofor Anubis. *conject.* nam et alias *la-*
trator Anubis.
 537. Serpens illius lachrymis.
 558. Formidandus Othoni.
 584. Et inde *al.* Indus.
 595. Et quæ homines.
 652. At fimilis. *conject.*
 657. Invisam et fatuam.
- VII. 20. Huc agite. *Lub.*
 60. Contingere mæsta.
 65. Pectora vestra.
 96. Tunc utile.

194 L E C T I O N E S V A R I A N T E S .

SAT. ȳ.

- 99. Petitur plus temporis.
- 100. Nullo quippe modo. *Vet. MS.*
- 105. Quod tecto.
- 109. Acrior ille. *conject.*
- 120. Bulli. i. e. pisces. *Dinæi lib.*
- 129. Matho dejicit.
- 139. Fidimus eloquio? *al. ut redeant.*
- 142. Posita an sit fella. *conject.*
- 193. Et jocularor. *quid.*
- 214. Quem toties.

VIII. 8. Famosos equitum.

- 33. Parvam extortamque.
- 43. Et te conciperet. *conject.*
- 61. Venit de germine.
- 67. Trito ducunt.
- 90. Exhausta medullis.
- 125. Non est sententia; verum est.
- 133. Promethea pingas.
- 157. Hipponam.
- 167. Lateranus ad illos.
- 190. Transcurria. *Scaliger.*
- 199. Et illud. *Cod. ant.*
- 204. Postquam librata.
- 207. Cedamus tunicæ.

SAT. *ŷ.*

225. Ad pulpita saltu.

239. In omni monte.

IX. 25. Celebrare solebas. *Grang.*

26. Quodque taceo, atque. *Lubin.*

53. Fœmineis tractat. *Grang.*

61. Matre, et caculis. *Par. fol.*

106. Taceant omnes.

138. Exornare corona.

139. Quando ego fiam aliquid? *conj.*

X. 7. Operantibus ipsiis. i. e. facrificantibus. *vet.*

Cod.

32. Unde ille, illi. *conject.*

70. Quibus indiciis.

73. Turba tremens.

81. Pana et Circenses.

83. Fugit ocus. *conject.*

93. Angusta Caprearum.

94. Certæ pila cohortis. *Cod. quid.*

150. Altoſque elephantos.

154. Ultra perdere.

162. Libeat jugulare. *conj.*

171. Intraverit urnam. i. e. ſepulchrum. *Dorleans.*

291. Cur tamen hos tu. *Lub.*

300. Vultumque modestum.

196 LECTIONES VARIANTES.

SAT. *ŷ.*

320. Eruet omnem. *Cod. vet.*

365. Nullum numen abest.

XI. 6. Dumque ardens sanguine.

95. Mobile fulcrum. *Conjec. Dempsteri.*

106. Clypeo venientis.

116. Velatus Jupiter. *Cod. ant.*

193. Prædo caballorum.

XII. 18. Densæ cælum abscondente tenebris.

23. Pontica surgit.

61. Accipe fumendas.

81. Tum stagnante sinu. *Lub.*

92. Operatur festa.

113. Victima sola.

XIII. 4. Fallacis urnam.

28. Nunc ætas agitur.

65. Miranti sub aratro.

86. Fortunæ jam lapsibus. *Cod. ant.*

140. Te nunc delicias.

142. Nos vilis populus. *quid.*

165. Madidos torquentem in cornua cirros.

Salmaf.

220. Terroribus. *conj.*

226. Ut vindicet. *Lub.*

XIV. 2. Maculam hæsuram.

SAT. ȳ.

34. Queis mente benigna. *conj.*
45. Procul hinc, procul ite. *conj.*
62. Hic lavet argentum.
67. Emundat servulus. *conj.*
92. Agitat Centronius. *Lub.*
97. Cœli lumen. *Lub.*
122. Viam peragant. *Lub.*
152. Quæ fœdæ, quam fœda est. *conj.*
176. Indomiti census.
208. Repentibus affæ.
266. Rectum percurrere funem. *conj.* quid sit
rectum descendere, nescio.
289. Distinguitur una. *al.* uda.
293. Piperisque coemptor.
XV. 7. Illic eluros. i. e. feles. *Brodæi conj.*
58. Ora genis. *conj.*
75. Præstant instantibus Ombis. *quid.*
76. Tentyra Pampæ.
XVI. 21. Efficiunt curabilis.
24. Tot caligatos.

LECTIONES VARIANTES PERSII.

PROLOG. *ŷ.* 12. Refulgeat nummo.

SAT. *ŷ.*

I. 6. Appula, tantæ.

9. Ad canitiem, et nostrum.

28. Et pulcrum est. *conj.*

69. Afferre docemus.

84. Quin trepidum.

86. Doctas posuisse.

107. Rodere vero. *conj.*

111. Euge omnes, etenim. *Cod. MS.*

121. Vide hic, vidi ipse. *conj.*

128. Poscit dicere.

II. 13. Impello expungas. *conj.*

14. Conditur uxor.

17. Nimium est.

36. Tunc Licini. *conj.*

41. Poscit opem nervis. *conj.*

48. Vincere furto.

III. 12. Tum querimur.

23. Lutum est. *conj.*

38. Invideant. *Lub.*

44. Tangebam parvus. *al.* tingebam.

SAT. ȳ.

- 68. Metæ quam, et unde.
- 80. Figentes lumina terræ. *conj.*
- 89. Faucibus exfudat.
- 90. Quid dicit medicus. *conj.*

104. Litatus amomis.

IV. 9. Puta. *Priscian.*

- 19. En! specta. *Marcilius.*
- 33. Et fricas in cute. *conj.*
- 51. Respice quod non es.
- 52. Ut noris. *conj.*

V. 15. Ore teris. *MS.*

- 38. Ostendit regula.
- 40. Artificisque tuo. *Lub. et Caus.*
- 74. Scabrosum.
- 78. Momento temporis. *conj.*
- 124. Hoc sentis. *conj.*
- 140. Jam puer is. *conj.*
- 150. Pergant sudare.

VI. 2. Et tritæ.

- 3. Primordia vocum. *MS.*
- 77. Pavisse catasta.
- 79. Depunge ubi sistam.

N O T Æ

A D

JUVENALIS SATYRAS.

A D SATYRAM I.

VER. 4. *Ingens Telephus.* Prolixa de Telepho Træ-
gædia.

6. *Scriptus et in tergo.* Quod præter solitum erat;
cum in interiori tantum parte scriberentur libri.

7. *Lucus Martis.* *Flavius* legit *luctus Martis* ut
per id exprimatur bellum Trojanum quod scripsit
Nero.

14. *Exspectes eadem.* Fabularum deliria, easdem nu-
gas. *Grang.*

21. *Et placidi rationem.* MSS. haud infimæ notæ
habet *placiti*, i. e. propositi.

31. *Nova lectica.* Cum sale *et nova*, ut qui antea
pedes ambularet. *Grang.*

47. *Inani judicio.* *Inane* iudicium appellat quod
Provincialibus nihil profuerit, quum eis pecunia non
sit restituta, sed in ærarium delata. *Britannicus.*

49. *Bibit et fruitur.* *Dīs iratis at &c.* sic interpun-
git *Grang.*

51. *Venu-*

51. *Venusina lucerna.* *Lucernam* dicit, quia satyrici ad omnium vitia, quasi lucernam admovent, et ut a-
durant, et ut ostendant crimina: *Venusinam* autem
ideo, quia hæc fuit civitas Horatii. *Vet. Schol.*

58. *Curam cohortis.* Militum tribunatum: *Vet.*
Schol. i. e. mil. 420 ait Lips.

62. *Amicæ lacernatæ.* *Amicam lacernatam* genere
fœminino Poeta appellavit, ac si diceret *amicæ mascu-*
læ; hoc est, *amicæ* quæ omnino vir erat; nam *lacerna*
vestis est virilis. *Britannicus.*

68. *Exiguus tabulis.* Hæres ex asse non adhibita
multa scriptione.

78. *Prætextatus adulter. i. e.* puer adhuc, nam præ-
texta vestis fuit puerorum.

95. *Nunc sportula primo.* Ergo non tempore Do-
mitiani hæc Satyra scripta est; ille etenim cœnam
rectam revocavit.

127. *Ipsæ dies.* ironicos.

128. *Jurisque peritus Apollo.* Facete poeta *peritum*
juris Apollinem nominavit, quasi qui assidue lites au-
diendo juris peritus esset factus. *Britan.*

131. *Cujus ad effigiem &c.* Ad cujus imaginem non
tantum licitum mejere, sed etiam oletum facere. Sic
Interpretes: sed contra mentem Authoris, qui Ægyp-
tii hujus statuam sanctam haberi dicit, ut ne quidem
ad

ad eam *mejere* auderent, tanquam si fuisset statua Principis. *Grang.*

146. *Iratis amicis. i. e.* quia sit mortuus intestatus, nam supra, *intestata* senectus.

149. *Utere velis.* Hortatur seipsum Poeta ad scribendum.

154. *Quid refert &c.* Tutum fuit Lucilio libere loqui et scribere, ut parvi penderit irascereturne Mutius Scævola an non. *Pone Tigellinum:* verum modo, si volueris hominem gratum Imperatori notare, qualis fuit Tigellinus Neroni, non erit tutum. *Britan.*

AD SAT. II.

Ver. 3. *Et Bacchanalia vivunt. Bacchanalia vivere* Hellenismus est: qua ratione Tertull. dixit, qui cæca vivunt. *Grang.*

5. *Perfectissimus horum.* Existimat se perfectissimum, modo sibi emerit statuam, aut Aristotelis, aut alterius Philosophi ad bibliothecæ suæ exornationem. *Britan.*

9. *Tristibus obscænis.* Philosophis, qui tristitiam vultu profitentur, intus autem impudici sunt. *Grang.*

18. *Simplicitas miserabilis.* Digna lachrymis et commiseratione. Sic Virgilio *miserabilis Orpheus* dicitur. *Grang.*

20. *Verbis Herculis. i. e.* grandibus ac magnificis.

25. *Quis*

25. *Quis cælum terris non misceat?* Quis præ novitate attonitus non exclamet, ut Stasimus Plautinus.

Mare, terra, cælum, dī vestram fidem! Grang.

29. *Qualis erat nuper.* Satyra scripta sub Nerva aut Trajano, contra sententiam biographi.

30. *Leges amaras. i. e. contra adulteria.*

97. *Cærulea indutus scutulata.* Quæ *scutulata* vestis dicitur, posteriorum temporum criticis magnam disceptandi ansam præbuit: statim de vocis etymologia inquiritur. *Turnebus* eam a voce *scutum* educit; *Salmasius* *Turnebum* confutat, eo nixus argumento quod in voce *scutum* prima syllaba producit, cum contra in voce *scutulata* prima sit brevis, quare mavult illam ex voce *συντάλα* virga educere, existimatque illarum vestium texturam virgas expressisse.

98. *Et per Junonem.* De molli effæminatoque hic loquitur; ideo recte quod mulieri conveniebat, ei attribuit: non per *Jovem*, sed *Junonem* jurat.

109. *Mæsta Cleopatra.* Innuit Cleopatram sensu calamitatis et ancipitis fortunæ tactam fuisse, licet lasciva esset; at non ita *Otho*.

119. *Dictum FELICITER!* unde, apud *Ter.* e contra, quæ res illi *vortat male*, ubi de nuptiis in *Phor.*

120. — *ingens*

Cæna sedet: gremio jacuit &c.

Pithæus

Pithæus distinguendum sic esse putat. *Lipſius* longe aliter; sic ſcilicet

—*ingens*

Cæna, ſed et gremio &c. admiratus quid eſſet *cænam ſedere*, niſi ſi cœnam pro convivis ipsis accepit. *Jacuit nupta.* Quamvis ſoliti fuiſſent viri diſcumbere, mulieres tamen ut plurimum ſedebant, quia turpis viſus eſt in muliere accubitus.

130. *Nec terram cuspide pulſas.* *Lipſ.* dicit ſe vidiffe *MSS.* in quo, *nec tempora cuspide pulſas*, erat ſcriptum; moremque fuiſſe militarem haſtis ſcuta galeamque concutiendi in ira. *Grang.*

134. *Quid quæris?* Quare id a me exigis quaſi non intelligas per *officii* nomen, *officium nuptiale.* *Grang.*

147. *Ad podium ſpectantibus.* *Podium* muri pars projectior et prominentior ante ſpeculorum gradum, ut bene *Lipſ.* lib. de Amphit. p. 11. Ad hoc *podium* ſpectare ſoliti primi e ſenatu, qui proprie ad *podium ſpectare* dicebantur. *Grang.*

AD SAT. III.

Ver. 11. *Madidamque Capenam.* Ad portam *Capenam* Romæ juxta ædem Martis erat lapis dictus *Manalis*, unde *madidam Capenam*; etſi alii dicunt vocatam *madidam* ob fontes, qui ibi plurimi. *Gronov.*

15. *Mer-*

15. *Mercedem pendere.* Nam penso ære, et non numerato debita solvebant. *Britan.*

16. *Mendicat sylva* &c. *Sylva, i. e.* Judæi in unaquaque sylvæ arbore cum miserrima familia pernoctantes, mane in urbem eunt mendicatum. *Grang.*

19. *Numen aquæ.* Nullus enim fons sine divinitate.

61. *Græcam urbem.* Romam, in qua *Græcis* moribus vivitur. *Grang.*

64. *Gentilia tympana.* Quoniam inventa fuerunt in Syria. *Grang.*

67. *Sumit trechedipna.* Vestem endromidem, quæ a cursu et cæna nomen habet. *Grang.*

108. *Si trulla inverso* &c. Id est, si trullam vini ebit, ita ut fundum everterit, et epoto toto vino labiis fugens crepuerit, et strepitum dederit. *Turneb.*

114. *Transi Gymnasia.* Notanda lectio; i. e. migrā ad Gymnasia. *Lubin.*

116. *Stoicus occidit* &c. Non ipsemet, sed fuit causa falso suo testimonio cur occideretur. *Grang.*

139. *Servavit trepidam.* *Jac. Nichol. Loensis* legit *trepidam*; sed *trepidam* σαρπηνώτερον quiddam sapit. *Farnab.*

168. *Quod turpe negavit.* Corrige, *negabit*, error natus ex affinitate literæ V, et B, extremis reipublicæ temporibus, ut videre est in *Pandect. Florentinis*. Verus igitur

igitur sensus est: Romæ pudet cœnare fictilibus, qui si subito transferretur ad Marfos, aut Sabellos populos, neutiquam puderet. *Grang.*

177. *Æquales habitus illic.* In Italia extra Romam.

187. *Plena domus libis venalibus.* Neque tantum danda munera servis, sed et dominis, quæ illico vendunt. Ita interpretantur qui legunt *libis venalibus*. At mea sententia repone *genialibus*; natali enim die solebant mittere munera iis qui natalem suum celebrant. *Grang.* Hanc lectionem recepit *Henninius*.

207. *Opici mures.* Per lusum dicit, quasi rudes et barbati, nec qui Latine sciant. *Britan.*

238. *Somnum Druso.* *Britannicus* ex conjectura legit *urfo* quod urfi somnolenti sint.

244. *Obstat unda prior.* Unda pro populo, ad modum undæ diffluens; nisi legendum potius *turba prior*. *Lubin.*

265. *Novitius horret.* Nescius inferni moris.

278. *Qui nullum forte cecidit.* Lego quia nullum, i.e. quia ille nocte neminem percussit, dormire non potest. *Lubin.*

281. *Ergo aliter non potuit dormire?* lego cum interrogatione: et puto esse Poetæ verba Umbrinium alloquentis, cui Umbrinius respondet, quosdam Romæ esse qui ex rixis somnum capiant. *Grang.*

AD SAT. IV.

Ver. 16. *Æquantem sane*. Hoc friget: forte legendum *insane*, hoc est, infano pretio. Sic *insania mensarum* apud Plin. est infani sumptus, quos faciunt in citreis mensis emendis. *Graev.*

33. *Fracta de merce*. Non integra, sed quos minutatim venderet more vilissimi cetarii. *Britan.*

36. *Profit dixisse puellas*. Quæ debent esse anus.

48. *Dispersi protinus algæ*. *Alga* pro litore poni Judæus Apella credat, non ego. Censeo scribendum *alni inquisitores*, hoc est navium naufragrarum et dispersarum inquisitores, quales erant Palfurius et Armillatus. *Graev.*

57. *Quartanam sperantibus*. *Sperantibus* pro *timentibus* accipiunt omnes. Mallem autem exponere *sperantibus* propria verbi significatione. Scimus enim scriptum esse a *Celfo* quartanam neminem jugulare, et plerumque fieri, ut ægrotantes cupiant febrim, quam cotidie patiuntur, in quartanam commutari. Itaque autumali tempore *sperant*, quo fit februm commutatio. *Ptolomæus Flavius.*

69. *Quid apertius? et tamen illi surgebant cristæ*. Quid manifestius esse potest quam hunc piscem capi voluisse, ut a te comederetur? Et tamen illi rhombo cristæ vel pinnæ in tergo insurgebant præ indignatione
quod

quod captus esset, in iudicium quod capi noluerit, et a tanto tyranno et monstro absumi. Verum sequens explicatio concinnior: hac piscatoris turpi adulatione nihil potuisse esse apertius et manifestius; et tamen Domitianus adeo stolidus erat, ut hac tam frigida adulatione elatus et superbus animum attolleret, falsaque laude intumesceret. *Lubin.*

103. *Barbato imponere regi.* Simplicibus moribus; sic enim proverbio appellabant homines rusticanæ veritatis, et simplices, *barbatos.* *Grang.*

116. *A ponte satelles.* Positum more adjectivi quod pauci notarint. Observandum in primis eadem forma dicendi qua dicitur, *a secretis &c.*

122. *Ad velaria raptos.* Interpretes hic non audio qui *velaria* locum esse asserunt ubi vela reconduntur. Imo, aliam ego lucem do, et ita capio: quasi laudarit et stupuerit adulator ille, quod ludis gladiatoriiis, pueri e pegmate subito in altum, occulta quadam machina rapti sint, et ad *vela* ipsa. Sane recepti in Amphitheatris tales lusus, talesque raptus. *Vid. Admir. Rom. Tom. 2.*

149. *Anxia præcipiti &c.* Adversa, pennis epistolæ additis, sicut prospera aureis ramis significabantur, et nuntiabantur. *Dempst. Cælius Rodiginus ad celeritatem refert. lib. 2. cap. 20. nam altius et citius in animum*

mum descendunt adversa, quam felicia, acriusque ac vehementius torquent.

153. *Cerdonibus*. Videtur hac voce Christianos tangere; neque enim diu persecutioni quam in eos inceperat, supervixit. *Henninnius*.

AD SAT. V.

Ver. 2. *Aliena quadra*. Quare autem *quadra* pro impenſa *Scalig.* ad Moretum late explicat. *Quadra* enim pro pane qui in *quadræ* diſpertiri ſolebat: unde Romanis dicti *panes quadrati* ut notat *Athenæus*.

3. *Iniquas ad menſas*. *Iniquæ menſæ* ſunt, in quibus non eadem epulæ domino et convivis apponuntur, nec idem vinum datur. *Brodæi Miſcell.*

10. *Tam jejuna famēs* &c. His verbis nullam ſubſeſſe ſententiam facile videbunt, qui animum advertent, idque librariorum culpa. Juvenalis manus fuit, *tam jejuna famēs?* quin poſcis, *honestius illic et tremere*. Fameſne tanta eſt ut illas patiariſ contumelias? Quin mendicas in ponte aut crepidine: *honestius eſt illic frigus pati, et fordido pane veſci, quam in menſa divitum tam indigna pati*. *Quin* legendum eſſe viderunt alii quoque. *Græv.*

89. *Canna Micipsarum*. Duos verſus qui proxime ſequuntur, hoc ordine ſcripſerat Juvenalis:

O

Quod

Quod tutos etiam facit a serpentibus Afros,
Propter quod Romæ cum Boccare nemo lavatur. Rigaltius.

112. *Ut cænes civiliter.* *Cænare civiliter* est, cum idem omnes cœnant. Grang.

120. *Structorem interea.* Structor est ille, ut narrat Petronius, qui fercula mensis commode disponit et collocat.

122. *Dictata magistri.* Ejus qui modum secandi cibos edocebat.

127. *Tanquam habens tria nomina.* Tanquam et tu sis nobilis. Vet. Schol.

153. *Tu scabie fruëris mali.* Pomum tibi dabitur scabiosum quale comedit miles in aggere, deficiente copia commeatus.

154. *Qui tegitur parma.* Periphrasis est *peditis*, cujus arma sunt *parma* et *galea*.

155. *Ab hirsuta capella.* Hunc locum variis exponi modis non ignoro. Alii aliud: ego vero expono *ab hirsuta capella* ab hirsuto Centurione, quem ideo *capellam* appellat, quod Centuriones, ut homines robusti toto fere corpore hirsuti sint, odorem hircinum oleant. Britan.

170. *Omnia ferre si potes, et debes.* Copula hic locum non habet: sententia postulat ut scribas, *omnia ferre si potes, ut debes.* Græv.

171. Pul-

171. *Pulsandum vertice raso.* Manumittendi radi solebant. T. Liv. 4. Decad. lib. 4. *Præbuerunt speciem triumpho, capitibus rasis, qui servituti exempti fuerant.*

A D S A T. VI.

Ver. 30. *Salvis tot restibus.* Cum tot ad mortem pateant aditus; quasi diceret, satius esse mori, quam uxorem ducere. *Grang.*

45. *Antiquis uxor de moribus.* Lego, *uxorcula moribus*, nam *uxor de moribus antiquis* non placet.

86. *Nil patriæ indulsit.* Nullum habuit patriæ respectum, quo minus id ageret, debuit enim ratione patriæ tanto scelere abstinere. *Britan.*

136. *Tanti vocat ille pudicam.* Ob illam dotem, uxorem suam probat, et honestam pudicamque vocat. *Britan.*

146. *Ut sæpe emungeris!* Ita contra scriptos editosque quot video codices, est reponendum. *Heins.*

204. *Scripto radiat auro.* Versum Juvenalis suspicor parum esse sanum; quid enim est *scriptum aurum*? In MS. codice legebatur, *sculpto*; pro quo rescribendum censerem *scutilo radiat*; *scutulum* enim idem est, ac si variegatam arenæ telam dicas. *Dempst.*

298. *Fregerunt sæcula.* Corruerunt, enervarunt. Sic apud Liv. Capua dicitur *fregisse* Hannibalem.

441. *Nemo tubas, nemo æra fatiget.* In defectu lunæ solebant æra quaterere, queis ipsi auxiliari se putabant. *Grang.*

543. *Sacerdos arboris.* Judæi alligabant *arboribus* urbi proximis jumentum, ibique tota nocte una cum familia dormiebant, ex qua mane surgebant, ut in urbe vaticinatum venirent; unde facete Judæa materfam. *arboris sacerdos.* *Grang.*

Sed memini virum magnum hoc intelligere de arborea aurea, viti nimirum ista appensa ad valvas Templi Hierosolymitani, de qua uterque Josephus et alii quam plurimi. Ingeniosa fane conjectura, quæ specie quadam oculos perstringit, sed cui tamen fidem meam non possum accommodare. Vid. *Epist. ad Gronov.*

575. *Thrasylli.* Thrasyllus pro quocunque mathematico; fuit enim Astrologus Tiberii.

589. *Consultit ante phalas.* Hic locus explicandus ex historia Dionis, lib 49. circa finem, qui tradit M. Agrippam, cum in Hippodromo, *i. e.* Circo, qui locus Romæ exercendis Circensibus ludis institutus erat, videret plerunque errantes in numero, dum duorum stadiorum circuitiorem cursumque minus recte observarent, jussisse delphines quosdam fabricari et machi-

nas seu *phalas* in ovi formam, quibus viarum circuitus certius demonstrarentur. *Alciat. Parerg. Jur.* lib. 4. cap. 27.

AD SAT. VII.

Ver. 8. *Quadrans nullus in umbra.* Melius autem *arca*, hoc est si componis, ut ait ille, carmina *nullos referentia nummos.* *Grang.*

10. *Auctio vendit.* Novo dicendi genere, pro *quod venit in auctione.*

44. *Ordinis.* Subselliorum.

46. *Anabathra.* Gradus vel scalæ ad pulpita ascendenda.

47. *Orchestra.* Locus erat in theatro, ubi honoratiores sedebant. *Lub.*

47. *Cathedris reportandis.* Quia sedilia illic non erant perpetua, sicut in theatro, sed temporaria, quæ a poeta recitatis carminibus solvebantur, ad dominosque reportabantur. *Britan.*

52. *Ægro in corde.* Nullus dubitem scribendum esse *ægre.* Scribendi cacoethes *ægre*, hoc est, difficulter senescit in pectore. Magna cum difficultate, vix unquam scribendi carmina cupiditas expellitur. *Græv.*

54. *Nihil expositum.* Nil vulgare et commune; nam quæ *exponuntur*, communia sunt.

73. *Alveolos pignorat Atreus.* Ipse *Atreus*, i. e. ipsa Tragicædia fuit in culpa, ut alveolos pignoraret.

79. *Contentus fama Lucanus.* Quia sat divitiarum habet.

86. *Fregit subsellia.* Dictum accipio pro vehementissime placuisse; sic ut plausu acclamantium quasi frangerentur subsellia. *Casaubonus.* At dicit Suidas *Æschylum* in Siciliam demigrasse, quod dum fabulam exhibuerit ruerent subsellia διὰ τὸ περιστῆναι τὰ ἱερῆα ἰσχυροτέρως αὐτῷ: subsellia ergo frangere dicebatur, qui, ut Comici loquuntur, non stetit, sed excidit, hoc est, non placuit, sicut a Scaligero monitum est.

117. *Intactam Agaven.* Quam adhuc non recitaverat.

89. *Semestri auro.* Tribunatus honos semestris; et hic *semestre aurum*, quia annulo etiam aureo Tribuni utebantur.

109. *Tetigit latus.* Tunc temporis clientes humeros patronorum tangebant; hinc jocosè esse illis partem tenerrimam dicimus, quod eo signo dato quam celerime sese vertere soleant. *Grang.*

110. *Ad dubium nomen.* i. e. ambiguum debitum refellendum. *Britan.*

114. *Ruffati lacertæ.* At legas *rus Sati.* Quasi dicat, non conferas omnes villas, sed unum tantum

rus,

rus, atque id breve: nam *lacerta* est brevis mensura terræ. Ante,

unius dominum fecisse lacertæ.

Sati. i. e. Attici Sati equitis Romani, qui eloquentiam nunquam exercuit in foro. *Calderinus.*

121. *Quinque lagenæ.* Cum distinctione legendum: quasi dicat, non jam multum vinum dabitur, sed *quinque duntaxat lagenæ.* *Britan.*

129. *Sic Peto conturbat. Sic. i. e.* per exiguam mercedem.

134. *Stlataria purpura.* Purpurea vestis velut piratica et latrocinans, cujus splendore spoliantur et falluntur venditores, divitem censentes qui eam gestet. *Grang.*

160. *Arcadico juveni.* Apposite. Afini enim et muli in *Arcadia* maximi. *Lubin.*

165. *Quantum vis Ec.* Sane videtur hæere connexio.

193. *Et jaculator.* Argumentator.

199. *Quid Tullius?* Servius. Cave autem de Cicerone intelligas, nam sequentia pugnant. *Grang.*

211. *Et cui non tunc eliceret risum?* cum puncto interrogationis. Sensus autem hoc modo integer esse possit. Achilles jam grandis citharæ artem didicit, et præceptorem more discipulorum in honore habuit et timuit; et tunc senem Centaurum non risu contempsisset.

tempfisset. Nostro autem tempore, pueri suos præceptores cædunt et verberant, tantum abest, ut, si grandiores, eos colant. *Britan.*

A D. S A T. VIII.

Ver. 3. *Æmilianos*. Cave de *Paullo Æmilio* intelligas, sed de P. Cornelio Scipione. *Æmilianus* enim nomen adoptionis, non gentis. *Grang.*

25. *Mereris?* Legunt cum interrogatione contra fidem omnium MSS. Legendum enim simpliciter *mereris*, et subintelligitur particula *si*, ut in eo versu: — *in cælum jusseris, ibit*, hoc est, *si jusseris*. *Grang.*

96. *Præconem tuis circumspice pannis*. Prævide pro tributis solvendis aliquando frivolorum tuorum auctionem fieri, cum nihil, unde solvas, jam tibi superet. *Grang.*

110. *Ipsi deinde lares: ipsi*; quasi qui minime sint violandi.

118. *Qui saturant urbem*. Legendum cenfeo qui *saturant turbam*, i. e. populum Romanum; nam per *urbem*, cum plebe comprehendas etiam primores civitatis. At Juvenalis intelligit tantum de plebe, quæ Circo et scenæ dedita nil aliud curat. *Dorleans.*

169. *Maturus bello*, sic interpungo, non, ut alii, *bello Armeniæ*, eo sensu scilicet quo prius, *hic petit Euphratem &c.* *Grang.*

171. *Mitte*

171. *Mitte Ostia, Cæsar.* Locus hic duobus modis potest explicari, ut sit sensus: O Cæsar, si Damasippum ad bella gerenda es missurus, *mitte ostia ejus*, i. e. noli quærere Damasippum in sua domo, quia illic non inuenies, sed quære illum in popinis, ubi quotidie versatur. Et sic: O Cæsar, Damasippum potes mittere ad Ostia Istri et Rheni, quia jam ætate est gravi; sed si vis eum inuenire, accede ad popinas, nam ibi est frequens, ut sit manifesta irrisio nobilitatis. *Britan.*

267. *Matronis lugendus.* Quem mortuum, tanquam nobilem, annum matronæ lugebant. *Male vet. interp.* qui aliter. *Grang.*

203. *Nec galea frontem abscondit.* Eo impudentiæ devenisse nobiles ait Poeta ut omnia facie aperta peragant. *Gaudent cognosci. Britan.*

A D S A T. IX.

Ver. 53. *Fæmineis Calendis. i. e. Martiis.*

56. *Trifolinus ager.* Campanus, a Juvenale ita dictus, quod vina ferret *trifolina*, hoc est, quæ tertio foliorum exortu, nempe tertio anno ad bibendum tempestitiva forent, quorum meminit Plin. lib. 14. cap. 6. *Grang.*

88. *Et dulce caducum.* Hunc locum, quia a paucis intellectum explicabo. Filium ex uxore sublatum tuum fecisti, cujus uxoris beneficio civis Romani frueris

eris privilegiis, ut etiam ad caducarum hæreditatum admittaris successionem. *Dempst.* Bona *caduca* sunt quibus nemo succedat hæres.

117. *Pro populo faciens.* Sacrificans.

A D S A T. X.

Ver. 20. *Defossa in oculis.* Velut in terra, quasi nunquam exinde egressura sit. Satyricæ in avaros. *Grang.*

145. *Mala robora.* Sunt enim steriles ficus, et nulla in re profunt: scindunt autem validissimos muros et faxa, in quibus nascuntur. *Lub.*

192. *Pro cute pellem.* Sic enim *pellem* a *cute* distinguunt, ut *cutis* hæreat vivis, *pellis* mortuis, quamvis sæpissime confundantur. *Grang.*

A D S A T. XI.

Ver. 6. *Dumque ardent sanguine.* Antea, legebatur, *dumque ardens sanguine*, nullo sensu. *Rigaltius.*

20. *Sic veniunt ad miscellanea ludi.* Hoc modo ludii fiunt absumptis per gulam opibus, et sic *ad miscellanea veniunt*, hoc est, ad ludos et artes ludicras. *Grang.*

34. *An Curtius et Matho buccæ.* Sic lego et interpungo. Curtius et Matho non oratores, sed *buccæ*: i. e. fastuosi et ventosi caufidici. Sic et August. libris
Confess.

Confess. *buccis typho crepantibus*. Hinc et *buccæ* inter proverbia. *Grang.*

42. *Novissimus exit annulus*. Annuli oppignoratio fuit indicium deploratæ egestatis. *Gronov.*

97. *Vile coronati* &c. Mihi videtur omnino esse legendum *vite*, ob rationem quam attulit in Variis *Ferrar.* Et quis nescit in pompa Bacchi asinos? *Henninnius.*

114. *His monuit nos*. Non video quid vult *his monuit*. Lego, *admonuit nos*.

148. *Quisquam erit et magno*. Pretio sc. aut revera ita legi potest:

——— *non a mangone petitus*

Quisquis erit magno. ———

Quicumque puer erit, non erit acceptus et emptus a mangone divite, et magnum numerum fervorum habente. *Britan.*

173. *Lacedæmonium pytismate lubricat orbem*.

Non ignoro a Commentatoribus hunc locum diversis modis expositum; ut alii dixerint per *orbem Lacedæmonium* designari annulum, cujus usus manaverit a Lacedæmoniis, ac per hoc *annulatos senatores et equites Romanos*, qui annulum *pytismate*, hoc est levi irrotatione sputi lubricum faciant. Alii vero legendum contenderunt *pytilismate*, non *pytismate*, idque esse ge-

nus

nus exercitationis, cum quispiam summis pedibus ingrediens, manus protendit ocissimeque movet, alteram retrorsum scilicet, alteram prorsum &c. Alii item *trochum* intelligi de arbore pinu fabricatam, quod *pytis* dicatur *pinus*, unde fit *pytisma*. Ego autem ex sententia Luciani contendo intelligi *saltationem Lacedæmoniam*, legendumque esse *pedemate*, i. e. saltu et non *pytismate*, neque *pytilismate*. De omnibus his opinetur, ut cuique libitum erit. *Britan.*

191. *Speſtacula mappæ*. Mappa fuit aurigationis signum; hic tamen pro ipsis ludis. Nomen autem *mappa* non Latinum, sed Punicum.

193. *Prædo caballorum*. *Lipsius* putavit legendum *præda caballorum*; quia magna scilicet pecuniæ vis effundenda prætori in aurigas et equos, iisque ipse, ut *præda*.

205. *Hora supersit ad sextam*. Legitima balnei hora hieme, nona; æstate, octava. *Farn.* Tamen hic aliter statuere videtur *Juvenalis*; nempe ut *hora sexta* balnea introirent.

A D S A T. XII.

Ver. 55. *Explicet angustum*. Ita enim hic locus legend. suadet, i. e. ut se arctum, impeditum, et in angustias redactum propter malum, expeditiorem faciat, impedimentum mali removens. *Lub.*

88. *Accipiunt fragili.* Sine dubio legendum *facili.*
i. e. flexili, molli.

115. *Vovebit de grege servorum.* Opinio veterum
fuit mortem morte posse redimi: unde ægrotos posse
eripi periculo putabant, si vitam aliquorum, ægro-
torum loco projecissent. *Grang.*

127. *Fugulata Mycenis.* Errat Juvenalis neque enim
Mycenis Iphigenia periit, sed in portu Aulidis. For-
te vero interpretes fugit, quod est nominativus vocis
patronymicæ.

A D S A T. XIII.

Ver. 1. *Exemplo quodcunque malo.* Multo elegantior
est illa lectio, quam *MS. codex* Reverendi Ham-
mondi præ se fert, teste Editione Anglicana quæ ita
habet,

Exemplo quodcunque malum &c.

magis hæc referunt acumen Juvenalis. *Hennin.*

5. *Recenti de scelere. Retenti;* i. e. depositi abne-
gati et non redditi legendum autumat *Rutgersius.*

28. *Nona ætas agitur.* Ostendit tam multiplicata
esse humani generis scelera, ut jam tempora duplo
pejora sint, quam fuerint ferrea; et ita pejora, ut
eorum sceleribus nomen non inveniretur a metallis,
et sic est rei exaggeratio. Hoc magis placet, quam
ut numeres ætates octo a metallis; non enim nomi-
natur

natur ætas electri, aut stanni, aut plumbi, sicut ætas auri, argenti, æris, et ferri. *Britan.*

70. *Gurgitibus miris.* Ni fallor, scripsit Juvenalis *nigris*, unde de industria additum est ex antitheto, *et lactis vortice.*

116. *Charta soluta.* Intellego de ea charta, in qua vota obsignata fuerant, ut sit sensus: quare lacerata ac soluta ea charta quæ vota nostra continebat, eorum damnati thura, quæ voveramus, vobis reddimus? *Rutgersius.*

A D S A T. XIV.

Ver. 90. *Vincens Fortunæ aut Herculis ædem.* Censeo Herculem cum Fortuna simul cultum, ut fortitudo casibus fortuitis conjuncta cernatur. *Dempst.*

129. *Servare minutal.* Sic dictum, quod variis esculentis *minutatim* concisis fieret. *Gronov.*

186. *Per glaciem perone tegi.* *Perones*, five puri calcei, ex puro corio sine lunulis facti erant. *Rosin. Ant. Rom.*

216. *Nativæ mala nequitie.* Vulgo in MSS. erat *naturæ*, ex quo fecerunt *nativæ*; sed vero sensus communis monstrat legendum *maturæ.* *Hennin.*

229. *Et qui per fraudes.* Aliqui putant hoc carmen non esse Juven. nec omnino inferendum.

305. *Dispositis prædives hamis.* Vasis aqua plenis
ad

ad arcendum ignem. Cave intelligas de *hamis* piscium syllaba repugnante. *Grang.*

AD SAT. XV.

Ver. 7. *Illic cæruleas*. Brodæus correxit *æluros* i. e. *feles*, quos ab Ægyptiis pro Diis cultos testatur Herodotus in Euterpe. At Turnebus retinet veram lectionem *cæruleos*, hoc est pisces marinos. *Grang.*

46. *Barbara turba*. Alii codices habent *barbaræ ripa*, i. e. immitis et aspera.

93. *Vascones, ut fama est*. Omnes codices quos viderim, habent, *ut fama est*, sed *ut* tollendum est, versus enim aliter non stare. *Britan.*

133. *Hæc nostri pars optima sensus*. Alii sunt qui *pars optima* legunt, alii *pars ultima*. Ego autem legendum esse puto,

— *hæc nostri pars intima sensus*:

id est, ipsæ lachrymæ sunt, quæ interiorē partem nostri sensus patefaciunt: nam per lachrymas interiorē pietatē ostendimus. Ergo, inquit, natura nobis dedit pietatē, quæ per lachrymas cognoscitur; jubet enim nos aliena incommoda plorare. *Britan.*

134. *Caussam lugentis*. Lego *casum*; ut illud Virgilii,

Et casum infontis mecum indignabar amici. *Britan.*

735. *Squa-*

735. *Squalorem rei. Rei squalidi*, ut habitu suffragatores sibi conciliarent, et inimicos permulcerent. *Grang.*

A D S A T. XVI.

Ver. 1. *Quis numerare queat* &c. sensus hic videtur esse, ut τὸ *felicis* referat ad rationem, τὸ *prospera* ad casum. At ita sit; quamvis innumera sint *felicis*, et cum ratione factæ expeditionis præmia; si tamen casus et vis major castra *prospera* præstaret, mallem fortunata temeritate eadem castra subire, quam in toga desidere. *Hennin.*

60. *Ut læti phaleris omnes, et torquibus omnes.*

Semper mihi nescio quomodo displicuit insolita meo Poetæ ταυτολογία τῷ *omnes*, quod sane valde insipide bis comparat hoc versu. Putabam ergo Juvenalem scripsisse, pro *omnes et* quod hodie legitur, olim *armillis*. Mecum faciet, qui cogitabit facile ex τὸ *armillis*, temporum descriptorum emendatorumque lapsu degenerasse *omnes et*. *Armillas* vero inter virtutis militaris præmia fuisse, præter ipsius vocis etymon ab armis desumptum, testante *Isidôr.* Orig. 19 — 31. docent sexcentæ historiæ. *Hennin.*

N O T Æ

A D

PERSII SATYRAS.

A D SAT. I.

SAT. I. v. 5. — *Non, si quid turbida Roma
Elevet, accedas.*

Si populus Romanus non sincero iudicio aliquid
condemnet aut *postponat*, non tu statim illi iudicio,
sententiæ, et opinioni *accedere* debes. *Lub.* Sic et
Cicero de Orat. *Movere risum oratoris est quod frangit,
quod impedit, quod elevat.*

9. *Tunc cum ad canitiem nostrum istud vivere triste*

Aspexi, et nucibus facimus quæcunque relictis

Cum sapimus patruos, tunc, tunc ignoscite.

Sic lego et interpungo: ordo autem constructionis et
verborum sensus erit hic;

Tunc cum aspexi *nostrum istud vivere triste* (sive
vitam severe actam) usque ad canitiem; et cum as-
pexi *quæcunque facimus nucibus relictis* (sive a pue-
ritia) ad provectiorem ætatem quando *sapimus patruos,*
tunc, tunc &c. *Nostrum istud vivere* dicitur non secus
ac *hoc meum ridere* ver. 122. ubi infinitivus ponitur pro
nomine substantivo.

P

13. Scri-

13. *Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber.*

Inclusi &c. secundum interpretes significat, in musæo nostro clausi scribimus numeros. Præterquam quod *scribere numeros* nusquam legitur, num vero, an hic *pede liber* etiam scribit numeros? Pudet talium interpretum; nec Persii verba hæc esse possint, sed exscriptoris. Libenter reponerem,

Scribimus, inclusus numeris ille, hic pede liber.

49. — *Nam belle hoc excute totum;*

Quid non intus habet?

At sic legendum et interpungendum censeo.

— *Nam belle hoc excute totum*

Quod non intus habet.

Ordo constructionis est; nam excute totum quod non intus habet *hoc belle*.

58. *Ciconia pinsit.* Digitis sc. omnibus collectis in unum, et ad ciconini colli similitudinem curvatis, in eumque directis qui irridebatur.

86. *Doctus posuisse figuras.* Quod rectius quam *doctas*; ut Sat. 5. ver. 15. *radere mores doctus*.

113. *Pinge duos angues.* Veteres Gentiles serpentes appinxere ad conciliandam loco reverentiam.

133. *Petulans Nonaria.* Hora decumbendi *nona* esse putabatur, qua plerumque scorta ad amafios accedebant; ideo dicta mulier *Nonaria*, impudica. Gronov.

A D S A T. II.

Ver. 10. *O si ebullit patrui præclarum funus.* Solebant cum primis reges et principes urbium antiquitus, quod et nostris temporibus fieri vidimus Pontificibus maximis, tumulari condique cum gemmis aliisque opibus, unde exit illud Satyrici; *O si ebullit patrui præclarum funus!* tametsi passim alio modo exponi a Grammaticis soleat. *Boissardi Typog. Rom.*

15. *Tyberino in flumine mergis caput.* Concepturi olim vota Quirites caput unda Tyberina lustrabant.

26. *An quia non, fibris ovium Ergannaque jubente.* Sic interpungend. sc. Erganna et fibris ovium jubentibus.

33. *Lustralibus ante salivis expiat.* Salivæ mirifica quædam virtus cum ad alia tum præsertim adversus fascinum inesse putabatur. Sic et *Plin. Nat. Hist. Despuimus comitiales morbos, hoc est, contagia regerimus. Simili modo et fascinationes repercutimus.*

A D S A T. III.

Ver. 48. *Quid dexter senio ferret.* Talis jactatis, ut quisque CANEM aut SENIONEM miserat, in singulos talos singulos denarios in medium conferebat. *Suetonius Augusto.*

64. — *venienti occurrere morbo,*

Et quid opus Cratero magnos promittere montes? Censeo legendum,

— *venienti occurrere morbo,*

Ne quid opus Cratero montes promittere magnos.

68. *Metæ qua mollis flexus et unde; alii, metæ quam; sensus vero est, disce qua ratione quove modo facilis fiat vitæ decursus.*

89. *Faucibus expirat gravis halitus. Sic Marcilius.*

103. *Hinc tuba, candelæ. Apud Romanos cum aliquis decessit, tibicines cantant et amici convocantur, testandi gratia eum neque veneno, neque ferro interiisse. Gronov.*

AD SAT. IV.

Ver. 20. *Dinomaches ego sum suffla, sum &c.*

Sic interpungo. Frigidum dat sensum illa distinctio, — *I nunc*

Dinomaches ego sum. Suffla sum candidus.

AD SAT. V.

Ver. 33. *Jam candidus umbo. Umbo a Persio vocatur toga, quod sit umbonis instar contra reprehensiones præceptorum. Cælius Rhodiginus.*

87. *Hoc reliquum accipio, licet, ut volo vivere, tollo.*

Ita forsan est refingendus hic versus.

119. *Nil*

119. *Nil tibi concessit ratio: digitum exere, peccas,*
Mallem legere,
Ni tibi concessit ratio digitum exere, peccas,
Et quid tam parvum est?

188. *Caput gustaveris alli. Alliorum capita ad multarum noxarum depulsionem valere animis vetustas imbiberat. Gronov.*

A D S A T. VI.

Ver. 21. *Sacrum piper. Ideo sacrum, quod parcius utitur avarus,*

61. *Cur me in decursu lampada poscis?*

Quid hoc vult dilucidat Pausanias;

Ἐν Ἀκαδημίᾳ δὲ ἐστὶ Προμηθεύς βωμός, καὶ θένουσιν ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν πόλιν ἔχοντες καίόμενας λαμπαδάς· τὸ δὲ ἀγώνισμα ὁμῶς τῷ δρόμῳ φυλάξαι τὴν δαῖδα ἔτι καίομένην ἐστίν, ἀποσβέσθαι δὲ, ὅθεν ἔτι τῆς νίκης τῷ πρώτῳ, δευτέρῳ δὲ αὐτ' αὐτῷ μέτεστιν· εἰ δὲ μὴδὲ τότε καίοιτο, ὁ τρίτος ἐστὶν ὁ κρατῶν· εἰ δὲ καὶ πᾶσι ἀποσβέσθαι, ὅθεν ἐστὶν ὅτῳ καταλείπεται ἡ νίκη.

F I N I S.

CANTABRIGIÆ,
 TYPIS ACADEMICIS EXCUDEBAT
 JOSEPHUS BENTHAM.

210

NOTA

1. In hisce notis: quibusdam rebus
2. In hisce notis: quibusdam rebus
3. In hisce notis: quibusdam rebus
4. In hisce notis: quibusdam rebus
5. In hisce notis: quibusdam rebus
6. In hisce notis: quibusdam rebus
7. In hisce notis: quibusdam rebus
8. In hisce notis: quibusdam rebus
9. In hisce notis: quibusdam rebus
10. In hisce notis: quibusdam rebus

AD SAT. VI.

1. In hisce notis: quibusdam rebus
2. In hisce notis: quibusdam rebus
3. In hisce notis: quibusdam rebus
4. In hisce notis: quibusdam rebus
5. In hisce notis: quibusdam rebus
6. In hisce notis: quibusdam rebus
7. In hisce notis: quibusdam rebus
8. In hisce notis: quibusdam rebus
9. In hisce notis: quibusdam rebus
10. In hisce notis: quibusdam rebus

FINIS

JOSEPHUS BENTHAM
TITIS ACADEMICIS EXCUDENT
CANABRIGIE